

Twee Infanteriereglementen.

Eene vergelijkende Studie.

(Vervolg en slot van blz. 542.)

Wij nemen thans het Tweede Gedeelte van ons infanteriereglement ter hand en moeten bij eene beschouwing over Hoofdstuk V tevens in vergelijking treden met Titre IV van het Fransche reglement, dat de zelfde stof, zij het dan ook op geheel andere wijze, behandelt.

Het verschil, dat ons onmiddellijk moet opvallen, is de geringe plaatsruimte, welke in het Fransche reglement aan dezen Titre is gegund — slechts zeven bladzijden. Dit spruit daaruit voort, dat aan de hier behandelde oefeningen in Frankrijk een geheel ander karakter wordt toegekend dan ten onzent.

Terwijl wij toch, de exercitiën uit de compagnies- en bataljonschool hoofdzakelijk bezigen als hulpmiddel tot aankweeking der discipline en wij er derhalve eene aanvulling in moeten zien van het derde onderdeel onzer soldatenschool, hebben de Fransche voorschriften ten doel, beoefening der gevechtsexercitiën (204), zoodat wij dan ook in de „École de Compagnie et des unités plus fortes” wederom eene groote vrijheid van handelen aan de commandanten zien toegekend. De bewegingen worden gebezigd tot het aannemen van die formaties, welke op het gevechtsveld, niet onder bereik van gericht vijandelijk vuur, kunnen worden toegepast.

Strekken dan ook de oefeningen uit onze compagnies- en bataljonschool tot de vormelijke beoefening der voorgeschreven opstellingen, bewegingen en overgangen, welke, zooals p. 234 uitdrukkelijk aangeeft, wèl moeten worden onderscheiden van die, welke met een tactisch denkbeeld tot grondslag plaats hebben, en die, hoewel in zeer bescheiden mate, in dit hoofdstuk zijn ondergebracht, in het Fransche reglement wordt dit onderscheid niet gemaakt.

Vormelijke beoefening der exercitie is ten onzent meestal hoofdzaak, de maand Juni kan het getuigen; deze exercitie past in het kader der stoottactiek, zij is verouderd. Als hulpmiddel tot aankweeking der discipline is zij overbodig, omdat Hoofdstuk II daarin reeds voldoende

voorziet; zij doet dan ook hoofdzakelijk dienst als voorbereiding van paradebewegingen, en waar wij in vorige bladzijden eene lans braken voor het nut der oefeningen in de gesloten orde uit de soldatenschool, daar wenschen wij thans hieraan toe te voegen, dat ons reglement in zijn Hoofdstuk V lijdt aan eene zekere mate van overdrijving, waardoor veel kostbare tijd voor belangrijker zaken verloren gaat. En wat de oefeningen betreft, die moeten dienen om de compagnie, het bataljon, het regiment, met een tactisch denkbeeld tot grondslag, te leeren vlug over te gaan in de vereischte opstelling, of een doelmatigen vorm snel aan te nemen, deze zijn waarlijk zóó dun gezaaid, dat wij in dit hoofdstuk slechts weinig aanwijzingen vinden, die als leidende gedachte bij gevechtsexercitiën kunnen gebezigd worden, al valt het niet te ontkennen, dat terrein en omstandigheden hierbij zulk eené groote rol vervullen, dat practische voorschriften zeer moeielijk zijn te geven.

Dit alles is door het Fransche reglement o.i. beter begrepen, waardoor de inhoud ook zooveel beknopter is. „L'École de Compagnie” is met hare bepalingen een logisch vervolg van de denkbeelden, welke in „l'École de Section” zijn neergelegd.

Wij wezen er reeds met een enkel woord op, dat het nieuwe Fransche reglement alle paradebewegingen heeft gebannen en zelfs het eenvoudige eerbewijs met het geweer werd afgeschaft, omdat streng is vastgehouden aan den eisch, dat slechts, hetgeen voor den oorlog noodig is, aan den man moet worden geleerd, zoodat alleen de gevechts-exercitie bij de opleiding ter sprake mocht komen.

Wanneer wij dan ook de bladzijden nagaan, die „l'École de Compagnie et des unités plus fortes” beslaat, dan vinden wij dit vraagstuk op eenvoudige wijze opgelost. In de „Règles générales” komen aanwijzingen voor, die de beteekenis der oefeningen omschrijven en die door den inhoud van (207) den commandant in de gelegenheid stellen, de bewegingen ook te bezigen, als middel tot aankweeking en instandhouding der tucht. Als wij daarin lezen: „les mouvements sont toujours exécutés à l'aide des moyens les plus simples à la volonté du chef, tantôt avec une correction et une précision rigoureuses, tantôt sans cadence, à l'aide des moyens prescrits à l'école de section”, dan blijkt uit het slot onmiddellijk, waarom het Fransche reglement dezen Titre IV tot zulke bescheiden afmetingen kon terugbrengen. Voor de compagnies- en bataljonsschool kent het n.l. alleen de commando's, welke in de „École de Section” voorkomen, terwijl alle formatieveranderingen geschieden op aanwijzingen, welke met enkele voorbeelden in het reglement worden aangegeven, doch die voor den commandant geenszins bindend zijn en naar goedvinden kunnen worden gewijzigd en geformuleerd.

Volgen wij dit hoofdstuk verder, dan vinden wij, gedeeltelijk in figuren aangegeven, normaalvormen der compagnie en van het bataljon, welke nagenoeg overeenkomen met die uit ons reglement, terwijl wij in het belangrijkste onderdeel, over de „Mouvements de la compagnie etc.”, in

drie bladzijden datgene vermeld vinden, wat ten onzent dertig beslaat.

Wij willen hierbij dan ook wat langer stilstaan en lezen, dat alle bewegingen, richtingen, formatieveranderingen plaats hebben naar de z.g.n. „Unité de base”, de afdeeling, welke de aangegeven beweging uitvoert, naar de regels vervat in „l'Ecole de Section”, terwijl de overige afdeelingen zich op bevel hunner commandanten op de eenvoudigste wijze, langs den besten weg in de nieuwe formatie begeven, waarbij ten allen tijde in het oog moet worden gehouden, dat buigzaamheid en vermindering van kwetsbaarheid der formaties moet worden betracht (206).

Zeer zeker is de boven aangegeven methode geschikt om te worden toegepast bij het gevechtsexerceeren en beantwoordt zij dan ook in Frankrijk volkomen aan haar doel, daar men naast het gevechtsexerceeren, geen vormelijke beoefening der exercitie kent. Ten onzent echter, waar om redenen, welke wij niet willen beoordeelen, de paradebewegingen in een bijzonder voorschrift onder Hoofdstuk VII zijn behouden, moest de vormelijke beoefening van de compagnies- en bataljonsschool blijven bestaan, al mag met recht worden betwijfeld, of zij nog thuis behoort bij de opleiding, die tegenwoordig aan den soldaat moet worden gegeven.

Alvorens van dit onderwerp af te stappen, willen wij nog een en ander zeggen over het gevechtsexerceeren, zooals dat bij ons wordt beoefend.

Het doel, dat met het gevechtsexerceeren wordt beoogd, is, de aanvoering, zoowel in hooger en als lageren rang, groote vaardigheid te doen verkrijgen in het gebruik der vormen, welke op het gevechtsveld, buiten het directe vuurbereik der tegenpartij, naar gelang der omstandigheden, moeten worden gebezigd, terwijl het natuurlijk ook dringend noodzakelijk is, dat de troep bekend zij met de vormen en met de redenen, welke tot het aannemen dier vormen aanleiding geven.

Het wil ons echter voorkomen, dat het gevechtsexerceeren vaak verward wordt met de vormelijke exercitiën, waarbij men zich derhalve niet los weet te maken van de vormen, welke het reglement voorschrijft, terwijl toch juist het gevechtsexerceeren ten doel heeft om onder zeer wisselende omstandigheden den troep met de minste verliezen op de plaats zijner bestemming te brengen.

Wij gaan echter verder en beweren, dat er zeer dikwerf eene totaal verkeerde beteekenis aan wordt toegekend, en recepten worden voorgeschreven voor gevallen, die hopeloos zijn. Hierbij denken wij bijv. aan de compagnie, waarin eene granaat springt, het bataljon, dat onder gericht artillerievuur moet worden verplaatst, waarbij natuurlijk in werkelijkheid van bepaalde formatieveranderingen geen sprake kan zijn, en die dan ook behooren tot de puzzles, welke oplossing slechts kan worden verkregen door de tegenwoordigheid van geest der aanvoerders en het energiek optreden der manschappen.

Wellicht zal men ons tegenwerpen, dat wijzelf een normaalvorm voor

troepen hebben aangegeven, en wel die, waarbij voor afdeelingen in tweede linie de flankcolonne met sectiën met groote tusschenruimten en al dan niet geëchelonneerd werd aanbevolen, welke o. i., gelet op de kleine afmetingen der doelen, groote beweegbaarheid en gemakkelijken overgang tot de verspreide orde, voordeelen aanbiedt. Ook sluit ons betoog volstrekt niet in zich, dat wij andere formaties voor derde en verdere liniën, groepen voor de omvatting aangewezen, enz. verwerpen. Verre van dien; wij wilden er hier dan ook slechts op wijzen, dat door het groote gewicht, bij onze oefeningen aan de vormelijke bewegingen uit de compagnies- en bataljonsschool toegekend, aan de gevechts-exercitie dikwerf niet die zorg wordt besteed, welke zij verdient, terwijl ook hare toepassing vaak maar al te zeer overeenkomt met de vormelijke beoefening van Hoofdstuk V, en het eigenlijke doel verloren gaat: „à se mouvoir à rangs serrés avec souplesse, rapidité et bon ordre sur tous les terrains, à modifier leurs formations, à les plier aux mouvements du sol pour masquer leurs rassemblements ou dérober leur marche, à faire face à l'imprévu, à changer vivement de direction sans se gêner les uns les autres et en se prêtant un mutuel appui” (21).

Ten slotte zijn wij genaderd aan Hoofdstuk VI, Het gevecht, dat zijne weerspiegeling vindt in den Franschen Titre V, „L'infanterie dans le combat”. Reeds bij de inleiding werd er door ons op gewezen, dat het opschrift, „het optreden der infanterie in het Gevecht”, ons oordeelkundiger voorkomt, en wij willen dit nog bevestigen met eene aanhaling uit de Inleiding van Titre V, n.l. (239), waarin wij lezen, dat de infanterie ten allen tijde in den strijd zal samenwerken met de andere wapensoorten en dat derhalve haar gebruik moet worden afgeleid uit de algemeene grondslagen, waarop het gevecht berust, en welke zijn neergelegd in „le décret portant règlement sur le service des armées en campagne”.

Doch behalve het bovenstaande, bevat dat Artikel I, onder de opschriften „Propriétés et rôle de l'infanterie”, overgenomen uit het bedoelde decreet (241—246), en „Les forces morales”, gulden woorden, welke wij in ons uitstekend leerboek voor tactiek wedervinden, doch die ook in het reglement niet mogen ontbreken, waarbij wij vooral niet mogen vergeten, dat dit de eenige leidraad is, waarover het lagere kader beschikt. De inhoud der punten 336, 343, 347, 453 kunnen wij dan ook slechts eene zwakke poging noemen, in vergelijking met hetgeen het Fransche reglement te dezen opzichte geeft.

Waar dit voorschrift door een sterken offensieven geest wordt beheerscht, is het natuurlijk, dat aan het optreden der voorhoede groote aandacht wordt gewijd. (246) en (247) bevatten dan ook aanwijzingen, welke wij in ons Voorschrift op den Velddienst terugvinden, doch die o. i. ook in ruime mate behoorden voor te komen in het I. R. II, daar hierdoor een logischer gedachtengang wordt verkregen; iets, waarop

wij reeds in de eerste bladzijden dezer studie wezen. Wij maken in (246) tevens kennis met de vooruitgeschoven detachementen, uit verschillende Wapens samengesteld, waarvan de groote deskundigen in het Fransche leger zich veel nut voorstellen.

Wel wordt het optreden der voorhoede niet geheel in ons reglement doodgezwegen, p. 468, en spreekt ook p. 471 van het optreden der compagnie als voorhoede of voortroep, doch voor meerdere gegevens moeten wij bij den „Velddienst” te rade gaan. Hierdoor wordt het vooral voor ons lagere kader zeer moeielijk zich een beeld te vormen van het verloop, dat het moderne gevecht heeft, en o. i. zijn hiervoor de p. 442, 443 en 445 niet toereikend, waarbij bovendien vrijwel geheel is uitgeschakeld het ontmoetingsgevecht, dat toch regel zal zijn, en dat alleen in p. 468 eenige waardeering ondervindt.

Terwijl in ons p. 444 wordt aangegeven, dat er bij het vaststellen van het aanvalsplan maatregelen moeten worden genomen om eene doelmatige samenwerking der onderdeelen te verzekeren, wordt dit in het Fransche reglement nog eenigszins uitgebreid door den inhoud van (249), waarin de rol der „agents de liaison” wordt omschreven, en welke voornamelijk bestaat in het onderhouden van de voeling der lagere aanvoering met de leiding. In Frankrijk wordt hieraan te recht groote waarde gehecht en waar wij in ons p. 348 lezen, dat de b.ct. zich doet vergezellen door den sergeant- of korporaal-tamboer, de beide wielrijders en één of meer manschappen van iedere compagnie als ordonnans, wordt daar gesproken van een bereden officier per bataljon, vergezeld van ordonnansen, welke rol de bataljonscommandant ten onzent door zijn adjudant kan laten vervullen.

In (250) en (251) vinden wij den opmarsch der gesloten afdeelingen naar en op het gevechtsweld, en ook deze punten bevatten aanwijzingen, welke ons reglement niet kent; trouwens deze geheele zaak, welke o. i. een deel moet uitmaken van de gevechtsexercitiën van grootere eenheden, meerdere bataljons, regimenten, wordt in onze voorschriften niet behandeld. Toch zijn deze aanwijzingen niet overbodig, want al bevatten zij maatregelen, welke de handige aanvoerder natuurlijk zal nemen, wij vinden er bepalingen in, omtrent het beveiligen van dien opmarsch door cavalerie- en infanteriepatrouilles, munitie-aanvulling, vermindering der colonnediepte, verkenning en aanwijzing van den marschweg, en gebruik maken van de dekkingen, welke het terrein oplevert, die zeer zeker haar nut zullen hebben.

Over deze zaken zwijgt ons reglement nagenoeg geheel; het afbuigen van den marschweg, de gedekte opmarsch der reserves en ook der afdeelingen, aangewezen voor de omvatting, c. q. tegenaanval, worden niet vermeld, en hoewel het zeer wenschelijk is te dezen opzichte niet te veel voor te schrijven, is het o. i. toch hoog noodig om de beveiliging, het marcheeren in het zijwaarts gelegen terrein, het opmarcheeren in verzamelvormen en vooral de 2^e alinea van (250), over het geleiden der afdeelingen door officieren onder oor-

deelkundig gebruik maken van het terrein, met een enkel woord te vermelden.

Wel is waar, kan het Voorschrift op den Velddienst hierbij licht verschaffen, doch naar onze meening zou dit alles meer thuis behooren in het reglement, waardoor een beter geheel zou worden verkregen.

Genaderd aan Artikel III, „Le combat”, merken wij op, dat eene algemeene beschouwing over den aanval en de verdediging, de voor- en nadeelen, welke aan beide verbonden zijn, zooals die in (253) zeer duidelijk zijn uiteengezet, in onze voorschriften slechts terloops zijn aangestipt, en dat wij ook hierbij weder gedwongen zijn op verschillende bladzijden te zoeken, om enkele aanwijzingen daaromtrent te vinden. Wel wijden de p. 380, 381, 445 en 447 eenige woorden aan deze onderwerpen, doch wij moeten het leerboek voor tactiek opslaan, om de gulden regels te lezen, welke in (253) zijn neergelegd en waarmede een krachtig pleidooi wordt geleverd voor den aanval, een zeer merkwaardig verschijnsel in het Fransche infanteriereglement, dat zoo lange jaren de verdediging heeft aangeprezen, doch dat dan ook getuigt van het krachtige gevoel van zelfbewustzijn, dat weder in het Fransche leger is ontwaakt.

„Le commandant doit donc, le plus généralement, donner à la majeure partie des troupes une mission nettement offensive.”

Dien offensieven geest zullen wij verder telkens weder aantreffen, al miskent het reglement de groote voordeelen niet, welke door de moderne techniek aan de verdediging zijn geschonken, waardoor het bezit van steunpunten, voor zwakkere troepenafdeelingen, buitengewoon in waarde is gestegen, doch waarbij ten allen tijde op den voorgrond moet staan, dat de verdediger er dan alleen nut van zal hebben, wanneer hij deze gebruikt „pour permettre au gros des troupes d'agir offensivement dans de meilleures conditions”.

Wij betreuren het, dat deze bladzijden niet in ons reglement voorkomen, want al zal wellicht worden opgemerkt, dat het niet op schoone woorden doch op flinke daden aankomt, toch mag het reglement wel enkele bladzijden bevatten, die van geestdrift en zelfbewuste kracht getuigen, en die, in mannelijke taal vervat en op overtuigende wijze aan den troep voorgedragen, hun effect niet zullen missen. Men vermijde toch vooral droogheid en dorheid, waardoor de bestudeering van de voorschriften onaangenamer en moeielijker wordt en de inhoud spoediger wordt vergeten. Juist daarin schuilt bovenal de waarde, welke wij toekennen aan den tactischen leercursus, welke bij de Nederlandsche inrichtingen van onderwijs wordt gebezigd, doch waar wij dit met groote dankbaarheid erkennen, mogen wij aan het lagere kader, waarvoor het Infanterie Reglement de tactische leercursus is, dit voorrecht niet onthouden.

Terwijl ons reglement aanvangt met het Verdedigend Gevecht, vinden wij in het Fransche onder (253 en volgende) het offensief optreden behandeld, en krijgen wij vervolgens een overzicht over de „Répartition

des forces", dat wij ten onzent aantreffen in het Gevechtsbevel, waarbij ook de inhoud der p. 442, 443, 444 de noodige aanwijzingen geeft.

Wij merken hierbij op, dat in (254) met nadruk wordt gewezen op de onvolledigheid der berichten omtrent den vijand, welke gewoonlijk in den aanvang van het gevecht ter beschikking van de leiding zijn, terwijl de hieruit voortvloeiende noodzakelijkheid, om aanvankelijk slechts zwakke krachten in te zetten, tot meerder inzicht omtrent 's vijands opstelling, enz. is verkregen, daarin beter tot haar recht komt. Hoeveel troepen dan ook voor de voorste gevechtslinie worden bestemd, kan niet worden gereguleerd, en is van talloze omstandigheden afhankelijk, waarbij natuurlijk ook van belang is, of de afdeelingen aan beide zijden zijn aangeleund, of dat zij ook voor beveiliging op de flank moeten zorg dragen.

In (255) wordt de gevechtsontwikkeling beschreven; over den opmarsch naar en op het gevechtsveld werd reeds vroeger een en ander gezegd. Voorgescreven is, dat afdeelingen, welke onder het gerichte vuurbereik kunnen komen, de verspreide orde aannemen, waarbij een deel voor het gevecht wordt aangewezen, de overige tot ondersteuning dienen. Hiervoor mogen natuurlijk geen vaste regels gelden, doch moet alles door de omstandigheden worden bepaald.

Ook in ons p. 470 lezen wij, dat de gevechtsformatie wordt aangenomen, als verder doordringen een ongelijken strijd en nuttelooze verliezen in het leven zou roepen, waarbij wij ons dan ook wel altijd onder het gericht vuurbereik zullen bevinden.

Grootere verschillen levert echter de inhoud van (256), vergeleken met dien van ons reglement, op. Terwijl toch, bij de Franschen volkomen vrijheid wordt gelaten omtrent het aantal der eenheden, welke voor tirailleurlinie en ondersteuningstroepen worden bestemd, geen aanwijzingen worden gegeven omtrent de breedte en diepte, waarin zij zich groepeeren, terwijl voorts tusschenruimten en afstanden geheel afhankelijk worden geacht van de omstandigheden en de gelegenheid, welke het terrein biedt om gedekt voorwaarts te gaan, vinden wij bij ons in de p. 451, 475, 477, 478, enz. aanwijzingen, welke, wel is waar, vaak dienen om de gedachten te bepalen, doch ook in vele gevallen zeer nuttig zullen zijn. Het is weer de zelfde geschiedenis als bij het terreinwinnen der tirailleurlinie; ook hier wordt de grootste zelfstandigheid ingeruimd; eene zelfstandigheid, die o. i., vooral bij de inleiding, de samenwerking bedreigt, welk gevaar niet wordt afgewend, door het slot der tweede alinea van (256), waarin er op wordt gewezen, dat de grenzen, welke aan de uitgebreidheid van het gevechtsfront worden gesteld, moeten worden beheerscht door de noodzakelijkheid om ten allen tijde den invloed der leiding nog te doen gelden en de wederzijdsche ondersteuning der onderdeelen te waarborgen.

Kenschetsend voor de Fransche opvattingen omtrent het optreden der hedendaagsche infanterie in het gevecht is dan ook de slotalinea: „Cette manière de combattre par groupes implique la suppression

des lignes de tirailleurs continues qui ne répondent plus aux besoins actuels du combat".

Wij hebben onze argumenten tegen eene zoodanige wijze van handelen op de groote afstanden reeds vroeger breedvoerig uiteengezet, en willen hieromtrent dan ook niet in herhaling vervallen.

Gedurende de voorwaartsche beweging worden niet alleen op de flanken, doch ook in front, patrouilles uitgeschoven (257), terwijl achter deze patrouilles, wier taak is gelijk te stellen met die der vroegere „éclaireurs", de verschillende eenheden haar marsch voortzetten, daarbij op oordeelkundige wijze van het terrein gebruik makende.

Deze voorwaartsche beweging wordt zoolang mogelijk voortgezet, zonder te vuren, de afdeelingen gaan in groepen van uiteenloopende sterkte onder leiding harer aanvoerders vooruit, in formaties, welke zoo gunstig mogelijk zijn, voor wat terrein en omstandigheden betreft. De ondersteuningstroepen volgen zonder bevelen af te wachten, de afstanden, welke zij onderhouden, zijn ook weder afhankelijk van omstandigheden; de mogelijkheid tot tijdige ondersteuning is echter een vereischte.

Wanneer de verliezen er toe noodzaken de voorwaartsche beweging te staken, wordt het vuur het eenige middel tot voorbereiding van verder terreinwinnen; de vuurleiding berust bij de sectiecommandanten, en waar wij reeds vroeger in de gelegenheid waren meer uitvoerig de wijze te bespreken, waarop het vuur wordt afgegeven, willen wij daarop niet verder de aandacht vestigen, terwijl wij ook aan het terreinwinnen, zooals wordt aangegeven in (259), geen meerdere beschouwingen zullen wijden.

Zeer zeker bevatten de aangehaalde bepalingen uitstekende wenken voor het optreden der infanterie in het gevecht; wenken, die wij ook in ons reglement terugvinden; of echter de omstandigheid, dat de voorwaartsche beweging der voorste afdeelingen tot staan komt, de aanleiding moet zijn tot het openen van het vuur, meenen wij te mogen betwijfelen. Wij gelooven, dat de vuuropening reeds veel vroeger moet en ook zal plaats hebben, daar wij, handelende, als wordt voorgeschreven in het Fransche reglement, aan die voorste afdeeling eene taak ontnemen, welke juist in den aanvang van den strijd voor haar de meest gewichtige opdracht is, n.l. de bescherming der achtervolgende gesloten afdeelingen. Deze taak alleen aan de artillerie te willen opdragen, is o. i. verkeerdt; wij zouden daarmede terugkeeren tot de tijden, toen het artillerieduel werd aangeprezen, als middel om de achterwaarts volgende afdeelingen den weg voor te bereiden, terwijl toch, meer en meer de overtuiging zich heeft baan gebroken, dat alleen de innige samenwerking van het vuur der artillerie met dat der tirailleurlinie de gewenschte uitkomsten kan opleveren.

Het komt ons dan ook vreemd voor, dat het Fransche reglement, hetwelk op véle andere plaatsen de samenwerking der Wapens waardeert, hier zwijgt over den machtigen steun, welchen de artillerie juist in deze oogenblikken moet verleen, en waarop dan ook te recht in ons reglement, p. 452, wordt gewezen.

Alvorens van dit onderwerp afscheid te nemen, willen wij nog opmerken, dat in het Fransche leger nog de verwachting wordt gekoesterd, als zouden de ondersteuningstroepen, welke in de tirailleurlinie worden gebracht, in staat zijn aan deze linie den „impuls” te geven voor eene voorwaartsche beweging. Wij lezen toch in (259) „leur intervention permet d'augmenter au moment opportun l'intensité du feu ou de déterminer un bond vers l'ennemi”. Ook in ons I. R II, p. 480, kwam vroeger deze zinsnede voor, doch wij achten het eene gelukkige verbetering, dat zij eruit is weggevallen. Het medesleepen der tirailleurlinie, door oprukkende versterkingen, was gewoonlijk onuitvoerbaar en is trouwens geheel in strijd met den werkelijken gevechtstoestand. Wat toch, zal wel meestal het geval zijn? Dat de verdediger gedurende het oprukken dier versterkingen een geducht vuur daarop zal afgeven, zoodat die afdeelingen voor het oogenblik reeds meer dan genoeg hebben gedaan, wanneer zij de tirailleurlinie werkelijk bereiken.

Is het nu te verwachten, dat de tirailleurs onder dit hevige vuur zullen opspringen, het eigen vuur, dat tot verlichting dier oprukkende versterkingen dient, zullen staken en hunne dekking zullen verlaten, om met die versterkingen mede voorwaarts te gaan. Wij zien er geen heil in en vreezen ook, dat er in werkelijkheid niet veel van te recht zal komen. Daarom juichen wij het dan ook toe, dat, meer nog dan vroeger, in ons reglement met nadruk wordt gewezen op de noodzakelijkheid om de voorwaartsche beweging eerst door vuur voor te bereiden, in stede van te handelen, zooals boven werd aangegeven. ¹⁾

Onder den titel: „Combats et attaques” wordt de doorvoering en beslissing van den strijd behandeld; in vele opzichten worden de Fransche voorschriften van (260 en 261) door den zelfden gedachtengang beheerscht, als die, welke blijkt uit onze p. 454, 459, 460 en 461.

Hierin komt vooral de waarheid der stelling tot haar recht, dat de keuze van het tijdstip voor het inzetten van den stormaanval meestal het beste in de vuurlinie kan worden bepaald.

Beter nog dan ten onzent het geval is, schetst het Fransche reglement het heen- en weergaand karakter van dezen strijd, steunpunten worden genomen en wederom verloren, op het eene gedeelte wordt succes behaald, terwijl andere punten hardnekkig weerstand bieden, en het gevecht een sleepend karakter aanneemt, p. 454, terwijl ook de taak der genietroepen, het versterken der reeds genomen steunpunten, hierbij wordt besproken.

Doch wanneer wij, onze studie vervolgende, (262) aandachtig nalezen, dan gelooven wij, dat de denkbeelden, welke het Fransche legerbestuur over de uitvoering van den stormaanval huldigt, toch principieel af-

¹⁾ Onder het schrijven dezer studie ontvingen wij den overdruk van het artikel „L'évolution actuelle de la tactique”, waarin wij tot ons genoegen ook van Fransche zijde eene bevestiging van deze denkbeelden lazen. (Zie blz. 501.)

wijken van die, welke daaromtrent ten onzent heerschen — waarbij wij natuurlijk de vormelijke beoefening van den stormaanval uit onze soldatenschool buiten beschouwing laten; eene beoefening, die reeds vroeger door ons werd veroordeeld. Wij lezen n.l. in (262), dat de uitkomsten van den strijd dikwerf afhangen van het energieke optreden van versche troepen, terwijl dan ook de aanvoerders, welke het bevel in de voorste linie voeren, alles in het werk moeten stellen „de prévoir et de préparer la manoeuvre”, welke aan deze versche troepen de gelegenheid verschaft, onder de gunstigste omstandigheden in te grijpen.

Dat ingrijpen in den strijd gaat uit van de hoogere leiding, de keuze van het aanvalspunt en het bepalen van het oogenblik, waarop de troepen tot den stormaanval overgaan, berust in handen van den algemeen bevelhebber. Voorschriften zijn in deze natuurlijk niet te geven en, rekening houdende met de omstandigheid, dat van het terrein nuttig gebruik moet worden gemaakt „pour dissimuler la manoeuvre”, wordt de stormaanval meestal gericht tegen die deelen der vijandelijke stelling, welke worden verdedigd door troepen, wier moreel is verzwakt.

Beschouwen wij hiernaast den inhoud van p. 461, dan komen wij tot de overtuiging, dat ons reglement in dit opzicht in veel gelukkiger bewoordingen de handelingen omschrijft, welke deze oogenblikken van den strijd zullen beheerschen; het verleent eene groote vrijheid van handelen, en geeft alleen enkele maatregelen aan, welke kunnen worden toegepast, zonder echter iets voor te schrijven — wat dan ook onmogelijk is. Gaarne geven wij toe, dat ook in het Fransche reglement geen bindende voorschriften worden gegeven, doch wanneer wij in onmiddellijk verband hiermede de beschouwingen lezen, welke * * * (Generaal DE NÉGRER) ontwikkelt in het reeds aangehaalde artikel uit de *Revue des Deux Mondes*, „L'évolution actuelle de la tactique”, naar aanleiding van het Fransche Ontwerp-reglement van 1901, dan meenen wij juist uit (262) de gevolgtrekking te mogen maken, dat met die versche troepen worden bedoeld de „colonne d'attaque”, welke in de practijk nog steeds in het Fransche leger wordt gehuldigd, en die, wij halen de woorden van * * * aan, „een terugkeer is tot onherroepelijk veroordeelde gevechtsvormen”.

In het Ontwerp-reglement van 1901 wordt die „colonne d'attaque” niet uitdrukkelijk voorgeschreven „door samenvoeging in massa's van troepen”; ook in het nieuwe reglement vinden wij haar niet terug, doch de zinsnede „le devoir de prévoir et de préparer la manoeuvre” der aanvalstroepen, wijst er op, dat men zich in Frankrijk nog niet heeft losgemaakt van de „guerre des masses”, gegrond op de studie der veldtochten van NAPOLEON I en door de opperste aanvoering gehuldigd en met ingenomenheid begroet, daar het gewicht van hun commando erdoor wordt vergroot. ¹⁾

¹⁾ Wanneer men de critiek van den Generaal BONNAL op de hier besproken studie aandachtig leest, gelooven wij, dat deze conclusie niet gerechtvaardigd is. RED.

De bladzijden, welke in het genoemde, zeer merkwaardige artikel aan dit punt zijn gewijd, stemmen tot nadenken; de gevolgtrekkingen, welke er uit voortvloeien, zijn naar onze meening gunstig voor ons leger, dat te recht deze „colonne d'attaque” niet meer toepast. wij hebben dan ook de overtuiging, dat al mogen de beide infanteriereglementen in hunne omschrijving niet sterk verschillen, de opvattingen, welke omtrent de toepassing van den inhoud ervan heerschen, echter zeer uiteenloopēn, en ten onzent meer rekening wordt gehouden met de toestanden, welke op het toekomstige slagveld zullen voorkomen.

Wij worden in onze meening nog versterkt door den inhoud van (263), „l'assaut”; de 2e alinea toch, welke aanvangt met de woorden „échelonnées en profondeur dans les formations les plus souples et les moins vulnérables, les troupes d'assaut se portent résolument de l'avant, baïonnette au canon etc.”, geeft voedsel aan het denkbeeld aanvalscolonne. Ook de overweging, dat de snelheid van uitvoering oorzaak moet zijn van de goede uitkomsten, welke met den stormaanval worden verkregen, waarbij natuurlijk is gelet op de hedendaagsche wapenwerking, brengt o. i., in verband met het voorafgaande beschouwd, de opleiding weder eene schrede terug naar de wijze bajonet van SOEWAROFF, die wij reeds naar het museum verbannen waanden, doch die waarlijk ook in ons leger weder nieuwe aanhangers krijgt, en waarbij dan de berichten uit Mandchoerije als overtuigingsstukken dienst moeten doen. Zou het gebrek aan munitie niet de oorzaak zijn van die herhaalde bajonetaanvallen?

Vooropstellende, dat al deze berichten zeer onvolledig zijn, mogen wij vooral niet vergeten, dat de thans strijdende legers in tallooze opzichten zoo hemelsbreed verschillen van de troepen, waarover de meeste Europeesche Rijken beschikken, dat eene vergelijking mank moet gaan.

Waar de Russische soldaat, naef, onderworpen en vervuld van blind vertrouwen in zijne meerderen, eene taaheid en volharding onwikkelt, welke onze hoogste bewondering verdient, daar verricht zijn tegenstander, uitstekend geoefend en geleid, heldendaden, welke voor een goed deel moeten worden toegeschreven aan den invloed, welchen de godsdienst op den Japanner heeft. Voeg hierbij eene sterk ontwikkelde eerezucht en eene groote vaderlandsliefde, dan worden hiermede moreele eigenschappen in het leger verkregen, die haar hoogtepunt op het slagveld bereiken, en waaraan dan ook de reeks van zegepralen der Japansche wapenen grootendeels moet worden toegeschreven. Uit dezen strijd thans reeds gevolgtrekkingen te maken, komt ons onmogelijk voor, terwijl het, gelet op de voorafgaande overwegingen, hoogst twijfelachtig is, of zelfs in de toekomst, op dit gebied, lessen te putten zullen zijn, welke practische waarde hebben voor toestanden en verhoudingen, als in ons vaderland heerschen.

De vervolging en de terugtocht bevatten in beide reglementen (264) (265) en p. 462—466 nagenoeg de zelfde bepalingen; zooals echter reeds

meer werd opgemerkt, wordt ook hier in het Fransche reglement met enkele woorden de rol vermeld, die de andere wapensoorten in deze phase van den strijd hebben te vervullen, wat zeker bijdraagt tot ontwikkeling van juiste denkbeelden omtrent het verloop daarvan.

Wij zijn nu gekomen aan het „Verdedigend Gevecht”, dat het slot van onze studie zal vormen.

Bij eene vergelijking van de inleidende beschouwing tot dit gevecht treft het ons onmiddellijk, dat ons reglement in zijne Grondslagen en Algemeene Bepalingen hoofdzakelijk *de lijdelijke verdediging* bespreekt, terwijl in gunstige tegenstelling daarmede, de Fransche regel van (266) luidt: „Seule une défensive agressive donne des résultats”. Deze woorden, cursief gedrukt, hebben onze volle sympathie en verkondigen met nadruk, dat hij, die zich slechts bepaalt tot het afweren der slagen, noodzakelijk het onderspit moet delven.

En in deze woorden ligt eene veroordeeling van ons reglement, welke des te ernstiger is, omdat de denkbeelden, welke de vredesopleiding te dezen opzichte beheerschen, noodlottigen invloed kunnen hebben op zwakke naturen, die maar al te gaarne de verantwoordelijkheid voor hunne weinig energieke handelwijze zullen schuiven op het reglement, dat deze handelingen zoo dikwerf predikte.

In dit opzicht scharen wij ons dan ook beslist aan Fransche zijde; wij zijn er zoo innig van overtuigd, dat ons reglement zich in dit opzicht op verkeerde wegen bevindt, dat wij ons standpunt nog eenigszins nader willen uiteenzetten. Zeer zeker heeft de verdediging door de ontwikkeling der moderne techniek in kracht gewonnen, en zijn de voordeelen, welke zij, oppervlakkig beschouwd, aanbiedt, zoo verleidelijk, dat de zwakke haar zal aangrijpen, doch daarmede dan ook de nadeelen voorbij ziet, welke haar nog altijd in zoo hooge mate aankleven.

De geschiedenis van de eerste periode van den Boerenoorlog ligt ons nog te versch in het geheugen, dan dat iemand de waarheid van bovenstaande woorden zal kunnen ontkennen, en te recht heeft dan ook het Fransche legerbestuur in deze quaestie van de lessen uit dien oorlog partij getrokken, te recht beveelt het telkens en telkens weder de verdediging aan, als middel om onder betere voorwaarden tot den aanval te kunnen overgaan, terwijl het de lijdelijke verdediging verwerpt. Het is dan ook onze hartgrondige wensch, dat in eene nieuwe uitgave van ons reglement, de eerste zinsnede van het Verdedigend Gevecht luide: „De lijdelijke verdediging leidt tot eene zekere nederlaag, zij is dan ook ten strengste te veroordeelen; slechts eene actieve verdediging belooft goede uitkomsten” [zie (266)], terwijl de verdere bepalingen op dit grondbeginsel moeten voortbouwen.

Uit den aard der zaak loopen dan ook de voorschriften in beide reglementen sterk uiteen. Terwijl bij ons slechts terloops sprake is van het bezigen van troepen voor den tegenaanval, vormt juist het opstel-

len, oprukken, kortom het gebruik der afdeelingen, welke voor deze handeling zijn bestemd, in het Fransche voorschrift een belangrijk punt van bespreking.

Uitdrukkingen, als „wanneer een tegenaanval *noodig kan worden*”, uit ons p. 390, en „de algemeene reserve kan somwijlen gedurende den vijandelijken opmarsch gedekt buitenwaarts oprukken, ten einde te juistertijd een tegenaanval uit te voeren”, p. 391, zijn niet geschikt om bij de leiding het initiatief aan te moedigen, om offensieve handelingen te ondernemen. De tegenaanval, in welken vorm hij ook worde uitgevoerd, moet als regel bij elke verdediging op den voorgrond staan, ja, er aan ten grondslag liggen, wil men resultaten bereiken.

Wel geeft p. 381 dit aan met de woorden „dat de verdediger *genoodzaakt* zal zijn meestal in de flank der aanvalstroepen een tegenstoot toe te passen”, doch dit geeft o.i niet krachtig en imperatief genoeg weder de leidende gedachte, welke eene actieve verdediging moet beheerschen. De verdediger is niet genoodzaakt, neen, hij is bezielde met den vasten wil, om den tegenstoot toe te brengen; waar, laten wij voorloopig buiten bespreking.

Met dit feit moet hij bij de geheele inrichting zijner stelling, de verdeling zijner troepen, enz., rekening houden; dit weegt het zwaarste en beheerscht al zijne maatregelen; en hoe wenschelijk het ook moge zijn, voorschriften te geven voor inrichting, verdeling in vakken, frontbreedten en ontwikkeling in diepte der troepen, telkens en telkens weer moet er de nadruk op worden gelegd, dat al die maatregelen beoogen, de gelegenheid te verschaffen, om op het juiste oogenblik tot het offensief te kunnen overgaan, in eene richting en op eene wijze, welke de meeste resultaten beloven. Dit missen wij in ons reglement.

Zooals wij reeds vroeger mededeelden, stelt men zich in Frankrijk veel voor van de diensten, die zwakke, vooruitgeschoven detachementen, uit de drie Wapens samengesteld en voorzien van eene zelfstandige opdracht, zullen bewijzen.

De rol, welke deze detachementen zullen vervullen, en de overwegingen, die hen in het leven riep, worden uitvoerig beschreven in het reeds aangehaalde artikel in de *Revue des Deux Mondes*; ook in (267) worden zij vermeld, terwijl (271) „Détachements” er geheel aan is gewijd. De taak, die hun bij de verdediging hoofdzakelijk op de schouders wordt gelegd, is verkenning der tegenpartij en vertraging van haar opmarsch, door haar tot ontwikkeling te noodzaken in eene richting, welke voor de hoofdmacht des verdedigers het meest gunstig is, en waarbij zij natuurlijk het gevecht moeten afbreken, wanneer zij aan hunne opdracht hebben voldaan, wat voorwaar vaak zeer moeielijk zal zijn.

Wat het aanleggen der versterkingen, het opmeten der afstanden in het voorterrein, de keuze der stelling, enz. betreft, huldigen beide reglementen de zelfde beginselen. Terwijl echter ten onzent voor enkele frontuitbreidingen en diepteopstellingen getallen zijn aangegeven, tot het bepalen der gedachten, zwijgt het Fransche voorschrift hierover

geheel, en kunnen wij hierbij volstaan met te verwijzen naar de bespreking van den aanval in de vorige bladzijden. Opmerking verdient het echter, dat naast het vuur, hetwelk door den verdediger reeds op groote afstanden wordt geopend, in (269) ook waarde wordt gehecht aan de uitwerking, welke eene verrassende vuuropening, uitgevoerd met hevige rafales, zal teweeg brengen; eene handelwijze, waarbij het vuur wordt opgespaard tot de korte afstanden en vermindering in het munitieverbruik wordt verkregen.

Wij durven de meening omtrent de goede uitkomsten van eene dusdanige handelwijze niet onderschrijven, daar zij zeer hooge eischen stelt aan de moreele sterkte van den troep, welke den overmachtigen aanvaller hierbij ongeschokt moet laten naderen tot op afstanden, waarop deze zelf van zijne overmacht partij kan trekken, en waarbij het de groote vraag is, of het vuur niet, tegen de bevelen in, uit eigen beweging, vroeger dan gewenscht is, door den verdediger zal worden geopend, waardoor het effect der verrassing verdwijnt. Nogmaals het lijkt ons eene gevaarlijke proefneming.

Naarmate de strijd zijne beslissing nadert, krijgt het gevecht, zoowel bij aanvaller als verdediger het zelfde offensieve karakter, het gaat thans om het bezit der steunpunten, of der belangrijkste gedeelten van de stelling en het oogenblik der actieve verdediging is aangebraken (270).

Wanneer het behoud der stelling geboden is en de aanvaller te krachtig opdringt, zet de verdediger zijne nog beschikbare reserves tot den tegenaanval in. De wijze, waarop zij dezen verrichten, wordt in het midden gelaten; uit het Fransche reglement krijgt men echter den indruk, dat hoofdzakelijk door uitvallen, tegenstooten uit de stelling, het doel moet worden bereikt: terugwerpen of tot staan brengen van den aanval.

Te recht wordt de wijze van handelen in deze gevechtsmomenten niet verder omschreven, daar er geen regels voor zijn te geven. De inhoud der p. 390 en 391 wijst alleen op eene flankering der omvattende beweging des aanvallers, terwijl niet wordt gesproken over tegenstooten uit het front of uit de flank der stelling. Of deze laatste handelwijze mogelijk zal zijn en betere resultaten zal opleveren, dan de tegenaanval uit ons reglement, valt niet uit te maken, al moet worden erkend, dat offensieve stooten uit de stelling zelf eene concentratie van het vuur des aanvallers op deze beweging begunstigen, waardoor het verrassende karakter bij deze handeling ontbreekt; de omstandigheden en het terrein hebben echter in deze de beslissende stem.

Eene andere zaak is echter het retour offensief, dat door het Fransche reglement wordt aanbevolen, wanneer de verdediger uit zijne stelling is geworpen, en waarbij met de minst geschokte troepen of de bezetting der opnamestelling opnieuw wordt opgerukt, om den aanvaller zijn pas verworven bezit te betwisten. Dit retour offensief, waarover ons reglement zwijgt, moet dus plaats hebben in die moeilijke oogenblik-

ken, welke de aanvaller doorleeft, onmiddellijk na den gelukten stormaanval, en waarvoor te recht p. 462 eenige prijzenswaardige aanwijzingen geeft. Het is natuurlijk voor eene energieke aanvoering overbodig dit retour offensief in het voorschrift op te nemen, daar deze alles in het werk zal stellen om het verloren gebied te heroveren, wanneer haar opdracht dit niet nadrukkelijk verbiedt, doch voor een goed begrip van het verloop der handeling, behoorde het in het Reglement met enkele woorden te zijn aangegeven, b.v. in het reeds genoemde p. 462.

Ten slotte geeft (270) nog aanwijzingen voor een gevecht om tijd-winst, waarbij het doel is de tegenpartij tot ontwikkeling te noodzaken, en langzaam terugtrekkende, haar daarna te lokken in een terrein, dat voor de eigenlijke verdediging gunstig is. Deze aanwijzingen gelden dan ook hoofdzakelijk voor de vooruitgeschoven detachementen, waarop wij reeds herhaaldelijk de aandacht vestigden, en waarbij men van de eigenlijke hoofdmacht des verdedigers groote resultaten verwacht, wanneer zij met hare versche krachten onder gunstige omstandigheden actief optreedt tegen de reeds vermoeide aanvallende troepen, die bovendien onder den voor hun moreel ongunstigen invloed verkeeren van den aanvankelijk gemaakten luchtstoot.

Het zij ons veroorloofd er nogmaals op te wijzen, dat de taak van die vooruitgeschoven detachementen zeer hooge eischen stelt aan aanvoering en troep, daar het niet tijdig afbreken van den strijd noodlottige gevolgen voor de hoofdmacht des verdedigers na zich zal slepen.

Wij laten het Fransche reglement verder rusten, daar het in de volgende bladzijden bijzonderheden bevat nopens het in staat van verdediging brengen van steunpunten, de handelingen bij duisternis, de artilleriedekking, de zelfstandige detachementen, de eerbewijzen aan het vaandel, en de bepalingen omtrent het gebruik van de sabel, die wij niet in deze studie opnemen, daar ons doel was in vergelijkingen te treden over het aanvallend en verdedigend optreden van de infanterie, zooals dat in beide reglementen is geschetst. Wanneer wij hierbij tevens de beschouwingen opnemen, waartoe onze soldatenschool aanleiding gaf, dan komen wij tot de gevolgtrekking, dat beide reglementen zich in vele opzichten langs de zelfde banen bewegen, doch ook op velerlei gebied afwijkingen vertoonen, welke uitvoerig werden besproken, en waarbij wij ons de vrijheid veroorloofden onze meening in te lasschen.

Waar dikwerf door ons de wenschelijkheid werd uitgesproken van veranderingen, die wij gaarne in de toekomst in ons reglement zouden zien aangebracht, vindt dit zijn oorzaak in de bestudeering van het Fransche reglement, dat ons tot nadenken bracht over zaken, die voorheen minder onze belangstelling hadden opgewekt.

Onderzoek alles en behoud het goede, was de leidende gedachte van dit opstel, en wanneer wij na afloop van dit onderzoek tot de slotsom komen, dat de inhoud van ons reglement uitstekend mag worden genoemd, dan willen wij er nogmaals met nadruk op wijzen, dat plaatsing

en samenvoeging der verschillende onderdeelen in vele opzichten niet gelukkig is, waardoor het overzicht en het verband worden geschaad en de bestudeering, vooral voor het lagere kader, ontegenzegglijk wordt bemoeilijkt. Wanneer het ons gelukt is dit in de voorafgaande bladzijden aan te toonen en daarmede bij eene nieuwe uitgave rekening mocht worden gehouden, dan zou dit voorwaar voor ons eene groote voldoening zijn, bij onze poging om een dienst te bewijzen aan de belangen van het Wapen, dat ons zoo na aan het hart ligt.

DE B.

Gebruik van Cavalerie.

(Vervolg en slot van blz. 518.)

IV. STRATEGISCHE OF OPHELDERINGSCAVALERIE.

De taak der ophelderingscavalerie, in het April-nummer in grove trekken omschreven hebbende, wenschen wij tot slot onzer beschouwingen nog enkele opmerkingen omtrent den ophelderingsdienst te maken.

Er is reeds op gewezen geworden, dat bij het zoeken naar eene beslissing, deze cavalerie den Commandant van het Veldleger in staat moet stellen te juister tijd en in de gewenschte richting zooveel mogelijk krachten te vereenigen.

Dit vereenigen van zooveel mogelijk krachten heeft voornamelijk betrekking op die afdeelingen, welke zich op meer dan één dagmarsch afstand bevinden, als gevolg van den wensch de groote massa's manoeuvreervaardig onder ééne centrale leiding te houden.

Dat onze leiding onder die groote massa's gebukt gaat, kan niet direct beaamd worden, en dat onze vier divisien in het open veld dergelijke tusschenruimten behoeven, moet eveneens ontkend worden.

Heeft de ophelderingscavalerie dan voor onze toestanden nog waarde?

Men zou zich op een éézijdig standpunt plaatsen met de beschouwing, dat het tijdig vereenigen op het terrein, waar de beslissing zal vallen, van verschillende, met zeer groote tusschenruimten marcheerende legerafdeelingen niet meer verkregen behoeft te worden, omdat de enkele divisien van huis uit meer vereenigd zullen optreden.

De strategische cavalerie toch, dient om 's vijands opmarsch uit verschillende richtingen reeds op grooten afstand te melden en dit is het hoofddoel; de samenwerking der eigen legerafdeelingen in eene bepaalde richting is het gevolg ervan. De kennis van de richtingen, waaruit de vijandelijke strijdkrachten oprukken, is niet van belang ontbloomt, om niet reeds gedurende den opmarsch omvat te worden, dus om de strategische omvatting te kunnen ontgaan.

Wij kunnen dus de ophelderingscavalerie geenszins ontberen!

De vraag is nu, welke cavalerie is hiervoor beschikbaar, wanneer „l'indispensable”, de onmiddellijke beveiliging, één eskadron per divisie als veiligheidscavalerie eischt, en „le nécessaire”, de bewe-

gingsvrijheid, eene zoo sterk mogelijke macht (de cavaleriebrigade) als verkenningscavalerie vraagt. De div.-Cn. beschikken dan nog niet eens over eene genoegzame hoeveelheid cavalerie ten behoeve hunner eigen bevelvoering.

Hoe noodig het ook is, eene grootere cavalerie-afdeeling met den ophelderingsdienst te belasten, wij kunnen hierin niet voorzien, en daarom zal het volgen van een middenweg, zooveel mogelijk voldoende aan de eischen der *gevechtsleiding* (met het oog op ons kleine operatietooneel) ons opgedrongen worden.

Zal deze middenweg zeer ten nadeele der operatieve leiding komen, het kleine operatiegebied komt daaraan in dit opzicht eenigszins te gemoet.

De IJssel b.v. biedt den vijand eene hindernis aan, waarvan het overwinnen tijd kost en welke hem niet in de gelegenheid stelt verrassend met overmachtige krachten op te treden, zonder dat dit tijdig door ons kan zijn bemerkt. Overmachtige vijandelijke cavalerie zal natuurlijk het riviervak afsluiten, om de overgangspunten zoolang mogelijk verborgen te houden; en waar vijandelijke ruitery een overgang moet dekken, zal zij onze cavalerie tot een terugtocht *moeten* dwingen en zal zij van den normalen regel afwijken, door deze *op te zoeken*, om haar terug te werpen.

Laten wij ons geen illusie maken van een optreden onzer cavaleriebrigade in den strategischen dienst ten oosten van den IJssel; daarvoor is zij, in dit geval zeer zeker, veel te zwak. Wij hebben haar te dringend ten westen van die rivier noodig; men stelle zich slechts voor welk eene ramp het ware, wanneer zij in noordelijke richting werd afgedrongen!

Wil men, ook afgezien van dit bijzondere geval, de cav.-brigade eene opdracht van strategischen aard geven, dan zal zij toch korten tijd daarna den dienst van verkenningscavalerie *moeten* overnemen. En deze verandering van taak, juist in het gevaarlijkste oogenblik, moet tot nadeelige gevolgen leiden. Als strategische cavalerie, zijn hare bewegingen afhankelijk van die des vijands; als verkenningscavalerie, ook orgaan der bevelvoering, behoort zij hare plaats vóór het marschfront of in het front en in de flanken eener afwachtingsopstelling zoolang mogelijk te handhaven.

Behalve de moeilijkheid, die er in gelegen is, het tijdstip te bepalen, waarop die rolwisseling zal moeten plaats vinden (indien zij nog *kan* geschieden!), is deze verandering van houding niet eensklaps door te voeren, omdat de uitvoering van den verkenningsdienst uitgebreide maatregelen eischt; de gewijzigde taak zou ook het gros van het kader op eene zware proef stellen, aangezien dit geheel doordrongen moet zijn van het doel, waarvoor de cavalerie oogenblikkelijk dient.

De door ons te volgen middenweg zal dan ook vermoedelijk moeten bestaan in het vooruitzenden van meerdere verkenningspatrouilles in de waarschijnlijkste opmarsrichtingen des vijands; patrouilles, die geheel zelfstandig zijn en met den vijand voeling blijven onderhouden. Aan een ondersteunen van deze elementen kan echter buiten een

rayon van 25 KM. van de hoofdmacht van het leger niet gedacht worden.

Na deze beschouwing zal het nadeel van te weinig cavalerie duidelijker op den voorgrond treden. Beschikt het Belgische leger niet over een achttal regimenten?

Toch is het niet van belang ontbloot de rol der strategische cavalerie na te gaan.

In de eerste periode der mobilisatie schijnt het gebruik dezer cavalerie (in massa) niet wenschelijk, daar 's vijands verzamelruimten, als het ware te voren, door de gesteldheid van het spoorwegnet zijn aan te wijzen. Om dus krachten voor deze verkenningen, waarvan de resultaten eigenlijk reeds in groote trekken bekend zijn, te wagen, lijkt niet doelmatig. Daarenboven zal dikwerf reeds vóór de oorlogsverklaring gedeeltelijk geconcentreerd worden, zoodat van een voorwaarts marcheeren der ophelderingscavalerie over de grenzen feitelijk geen sprake mag zijn.

In deze periode kan de ophelderingscavalerie zich, afwachtend, voorwaarts van de uitladingsstations opstellen, om vernieling der spoorwegen zooveel mogelijk tegen te gaan. Het uitzenden van detachementen, die 's vijands spoorwegen onbruikbaar trachten te maken, is natuurlijk niet uitgesloten, zal misschien zelfs aanbeveling verdienen; óf zij succes zullen hebben, is intusschen eene open vraag.

De taak der ophelderingscavalerie begint eerst, wanneer de grootere legerafdeelingen des vijands gereed zijn de operatiën te beginnen, wanneer de voorwaartsche concentratie van uit den spoorwegopmarsch aanvangt. Dat men zorg drage hierbij niet te laat te komen, want beide tegenstanders zijn nabij de grenzen en naar eene spoedige beslissing wordt gestreefd!

De inwerking der hoogere bevelvoering heeft hoofdzakelijk plaats tot het oogenblik, waarop de tactische strijd een aanvang neemt. Haar voornaamste taak is gelegen in het aangeven van de richting, waarin de groepen zullen marcheeren; het in overeenstemming brengen hunner bewegingen, met het oog op de gunstigste samenwerking; en in de aanwijzing van de te bereiken doelen. Kennis van de groepeerings- en de marschrichting of de opstelling des vijands is noodig, om bovengenoemde gewichtige aanwijzingen te kunnen geven; zeer zeker althans voor veldheeren, minder geniaal begaafd dan een NAPOLEON of een MOLTKE, die tot een „das Unbekannte errathend, das Gegebene richtig würdigend" in staat waren.

Is de naam van „*élément de stratégie*" voor de ophelderingscavalerie niet teekenend? Is dit geen erkenning van de juistheid der meening, dat de toepassing der strategische beginselen op het richtige gebruik der ophelderingscavalerie berust?

In de opheldering ligt dus de groote waarde der strategische cavalerie, niet in hare beteekenis als „*élément de combat*", al moet men ook dit niet wegcijferen.

Sinds de laatste oorlogen hebben velen de waarde der cavalerie als hulpwapen trachten te verkleinen, door uitsluitend te letten op hetgeen dit Wapen vroeger presteerde, en dezen werkkring onveranderd over te brengen op den tegenwoordigen tijd met de, voor de cavalerie zoo nadeelige, moderne bewapening. Toen zocht de cavalerie haar werkkring hoofdzakelijk *op* het slagveld en van een ander gebruik was men zich, als regel, onbewust. Thans is het zwaartepunt van hare handelingen verplaatst naar de momenten *vóór* de tactische beslissing, als gevolg van de grootere getalsterkte der legers. Deze laatste noodzaakte n.l., met het oog op het voordeelig gebruik dezer massa's en op hunne verpleging, tot een marcheeren in verschillende groepen, welker samenwerking op het gewilde oogenblik verzekerd moest zijn. Is de zin, waarin de eindbeslissing valt, niet voor een groot deel het gevolg van de bevelen voor deze samenwerking, en wie stelt den veldheer in staat deze bevelen te geven? Wie anders dan de ophelderingscavalerie, die in de toekomst zeker voor een groot deel de hoofdoorzaak zal zijn van de meer of minder juiste maatregelen, welke tot voorbereiding van den strijd door den bevelhebber gegeven worden.

Het zij ons vergund hier nog eens de woorden van den Kolonel CHERFILS aan te halen: „Nous ne voulons être indépendants dans l'exécution de notre mission que pour mieux être l'esclave des succès que nous *vous préparons*”¹⁾, niet alleen om de groote waarde der strategische cavalerie in het licht te stellen, doch voornamelijk om aan te geven, in welke periode haar werkkring ligt.

Zij, die den voornaamsten werkkring der cavalerie willen zoeken *op* het slagveld en in verband daarmee hare meerdere of mindere waarde voor de samenwerking willen betoogen, zijn in hunne denkbeelden meer dan tientallen van jaren ten achter.

Het toppunt van geoefendheid moet dientengevolge niet meer gezocht worden in de gesloten exercitiën, noodig voor haar voormalig gebruik; het zwaartepunt der opleiding ligt thans in den ophelderings-, verkenning- en veiligheidsdienst (als hulp der infanterie), d. i. dus dáár, waar haar hoofdtak ligt. Waar intusschen aan *alle* detailoefeningen de aandacht moet worden geschonken, zal de aanval en wat daarmee verbonden is, eveneens beoefend moeten worden.

Zeer te recht zegt LORD ROBERTS in „Cavalry training”: „If the cavalry learn to think that great precision in drill and in the charge are the highest tests of their efficiency (and that little else is required of them), it will be false training and will only lead to a lamentable waste of the power which this great arm should possess”.

Wat dus te denken van die aanvoerders, welke hunne aandacht hoofdzakelijk aan het exerceeren (te voet en te paard) wijden?

Bevinden wij ons niet nog te veel op het oude standpunt, wanneer een 7-tal exercitiereglementen ons op het gebied der exercitiën een

¹⁾ Cursiveering van ons.

overvloed van stof aanbiedt, terwijl geen bijzonder voorschrift voor het gebruik der cavalerie in verband met de andere Wapens bestaat? De lezer beoordeele dit zelf!

En acht men de voorbereidende manoeuvreoefeningen voor den aanval te paard zóó moeilijk, dat er $\pm \frac{1}{3}$ van den beschikbaren tijd aan moet besteed worden, à qui la faute?

Waarom niet het „suivez-moi” der Franschen gevolgd? ¹⁾

Wordt dit als beginsel aangenomen en worden alle verdere overbodige oefeningen uit onze exercitiereglementen verbannen, dan zal er meer tijd beschikbaar komen om het oog op de ware taak der cavalerie te vestigen en de praktische oefeningen hoofdzakelijk in die richting te leiden.

Punt 1 van de Deutsche F. O., „Die Ansprüche, die der Krieg an die Truppen stellt, sind maszgebend für die Ausbildung im Frieden”, omvat een beginsel, waarmede allen wel zullen instemmen en hetgeen toch niet terug te vinden is in onze oefeningen en reglementen. De bloedige taak het mes in de wonde te zetten verblijve aan hoogerhand, dan dringt eene verandering het snelst in alle richtingen door, en zal ons Wapen in korten tijd ten volle voor haar oorlogstaak berekend worden.

Bij het in grove trekken nagaan van de taak der ophelderingscavalerie, zijn wij reeds tot de slotsom gekomen, dat zij geheel zelfstandig moet optreden om haar opdracht te kunnen vervullen.

Het contact zoeken en het voortdurend voeling houden met 's vijands legerafdeelingen kan dan ook alleen plaats vinden, wanneer deze cavalerie door geen andere verplichtingen gebonden is.

Hoofdzaak is allereerst het contact zoeken door middel van officierspatrouilles en verkenningsdetachementen. Het dirigeren van deze patrouilles naar de juiste punten eischt eene vrij juiste beoordeeling van den toestand, die uit voorloopige berichten kan worden nagegaan. Vandaar den regel om reeds aanstonds in het geraamte van de organisatie van dien ophelderingsdienst de verst verwijderde doelen op te nemen, welke men op het oogenblik zelf, in verband met werkelijke of vermoedelijke vijandelijke bewegingen, voorziet.

De positieve en negatieve meldingen geven aanwijzingen, waarheen het zwaartepunt der opheldering nauwkeuriger te verplaatsen.

De verantwoordelijkheid van den cav.-Ct., die in de eene of andere hoofdrichting vooruitgezonden wordt, bestaat in het juist dirigeren zijner verkenningselementen, in het, waar noodig, ondersteunen daarvan, en in de zorg voor de overbrenging der berichten.

Is van den beginne af, door de bekende verdeling van 's vijands krachten, de strategische cavalerie niet reeds gesplitst naar de verschillende hoofdrichtingen, waarin de opheldering behoort plaats te hebben, dan kunnen de inkomende meldingen der ver vooruitgezonden off.-patrouilles alsnog aanleiding geven van eene massa-groeping der cava-

²⁾ Zie: Mil. Spectator, Dec. 1903 en Jan. 1904.

lerie af te zien, om de verkenningen in de verschillende richtingen ook daadwerkelijk te kunnen ondersteunen.

De opheldering in elke hoofdrichting geschiede echter onder éénhoofdige leiding, hoe groot het aantal eskadrons ook moge zijn. ¹⁾

Waar het aangeven van de hoofdrichting(en), waarin de ophelderingscavalerie vooruitgaat, door het Hoofdkwartier bepaald wordt, blijft de aanwijzing der doelen voor de verkenningpatrouilles en -detachementen aan den cav.-commandant.

Deze behoort ingelicht te worden omtrent het doel der eigen legerafdeelingen en al, wat reeds aangaande de sterkte en de bewegingen des vijands bekend is geworden; voornamelijk om later zelfstandig te kunnen handelen, wanneer bevelen van het Hoofdkwartier hem niet meer bijtijds bereiken.

De nieuwere denkbeelden, om de ophelderingscavalerie geheel onafhankelijk van de bewegingen van het eigen leger te maken en de bewegingen der cavaleriedivisiën — éléments de stratégie — te richten naar 's vijands opmarsch, zal het geven van nieuwe bevelen door het Hoofdkwartier voor elken dag bijna onmogelijk en misschien overbodig maken. Indien de ophelderingscavalerie in hare bewegingen alleen afhankelijk van den vijand is, zal de cav.-Ct. in de eerste plaats het verder gebruik kunnen en moeten beoordeelen.

De commandant der ophelderingscavalerie zal in de toekomst na het ontvangen der eerste bevelen, welke de hoofdrichting aangeven, waarin hij heeft vooruit te gaan, zijne operatiën dikwijls geheel zelfstandig moeten voortzetten, in verband met het algemeene doel. Omtrent elke verandering in dit laatste behoort hij echter voortdurend onderricht te worden, daar het, door hem ontworpen, plan van uitvoering daardoor allicht wijziging kan ondergaan.

Het moeilijke van zijne taak bestaat daarom in het raden van en in het vooruithandelen op de denkbeelden van den Legercommandant, dus in de tijdige onderscheiding van dat „Unbekannte”, hetwelk het meest dringend dient opgehelderd te worden, van die verkenningen, welke van invloed kunnen zijn op de handelingen van de hoogere bevelvoering.

Eene critische beschouwing van de bevelvoering in de laatste oorlogen, het zich verplaatsen in den toestand, waarin zij bevelen gaf, en van de omstandigheden, waarop deze gegrond waren, kunnen ons eenig licht verschaffen, niet alleen omtrent de onontbeerlijkheid der ophelderingscavalerie, doch ook omtrent de noodzakelijkheid, dat de cavalerieaanvoerders zich in elken bijzonderen toestand moeten indenken, om onmiddellijk die maatregelen te kunnen nemen, welke resultaten de hoogere bevelvoering tot richtsnoer voor verder handelen moeten dienen; maatregelen, die anders na verloop van veel tijd toch genomen zouden moeten worden, doch dan misschien te laat.

De ophelderingscavalerie is het oog van den aanvoerder, wordt ge-

¹⁾ FREIHERR VON BISSING. Massen- oder Theilführung der Kavallerie.

zegd; doch dit is ook het minimum, want het oog wordt beheerscht door den wil. Hier is de cav.-Ct. de vèr vooruit voelende geest, het vèr vooruitziende oog.

De wijze, waarop de ophelderingscavalerie hare taak uitvoert, hangt nauw samen met de noodzakelijke afhankelijkheid harer bewegingen van die des vijands. Waar de groote massa der vijandelijke inf.-strijdkrachten ons het meeste belang inboezemt, daar behoort de ophelderings- of strategische cavalerie *die* ook op te sporen en de voeling met haar te onderhouden.

Het bereiken van dit belangrijke doel zal de ophelderingscavalerie met alle krachten moeten ondersteunen, zich daarbij onthoudende van het nastreven van nevendoelen, wanneer dit niet afzonderlijk gelast is; vooral van *gevaarlijke* nevendoelen, die de uitvoering van hare gewichtige taak geheel in de waagschaal zouden kunnen stellen.

Wij hebben hier natuurlijk de vijandelijke ophelderingscavalerie op het oog.

Het aan haar opgedragen nevendoel bestond dikwijls in het versluieren der eigen bewegingen, waarbij zij voornamelijk de vijandelijke cavalerie tegenover zich vond.

De afhankelijkheid harer bewegingen van die der vijandelijke infanterie-strijdkrachten en het streven naar eene spoedige oplossing worden thans een beletsel om die nevenopdracht te gelijker tijd te vervullen; het versluieren der eigen bewegingen zou haar dwingen zich tusschen de vijandelijke cavalerie en de eigen infanterie te blijven stellen, „de se soumettre à l'initiative de la cavalerie adverse”, en deze verplichting zou haar de richtige uitvoering van haar hoofdtaak absoluut beletten.

In Duitschland heeft men, de taak der cavaleriedivisiën in de F. O. behandelende, dan ook de woorden „gleichzeitig die Bewegungen der eigenen Armeen zu verschleiern” geschrap; in Frankrijk wordt deze neventaak aan de verkenningscavalerie opgedragen.

Waar vroeger de werkring der strategische cavalerie veel beperkter was, eigenlijk niet ten volle tot zijn recht kwam, kon het geen verbazing wekken, dat men aan haar ook het genoemde nevendoel, het versluieren, opdroeg. En vandaar de wensch om met groote cavaleriemassa's de vijandelijke cavalerie zoo vlug mogelijk op te zoeken en te slaan, om daarna de eigenlijke taak te gaan opvatten.

Eigenaardig, dat deze opvatting nog door velen gehuldigd wordt, en dat hunne zienswijze omtrent de uitvoering van dien dienst niet gewijzigd werd door de veranderde denkbeelden omtrent het gebruik der ophelderingscavalerie, n.l. om haar alléén voor den ophelderingsdienst te bestemmen. Velen zijn nog op het oude standpunt blijven staan, door het cavalerieduel als verplichtend of gewenscht voor te stellen.

Zijn zij hiertoe gerechtigd? Wij kunnen niet nalaten dit nader onder de oogten te zien, hierbij hoofdzakelijk steunende op de meeningen van buitenlandsche autoriteiten.

De buitenlandsche reglementen beschouwen het gevecht slechts als middel om de opheldering uit te voeren. Toch blijft er altijd ruimte voor verschil van meening, wanneer dit middel moet worden toegepast. Het Russische voorschrift gaat zelfs zoo ver, dat *uitwijken* voorgeschreven wordt, tenzij het gevecht het eenige middel blijft; deze laatste zienswijze zal, dunkt ons, door weinigen onderschreven worden.

Heeft het cavalerieduel, afgescheiden van de soms gebleken noodzakelijkheid, waarde uit tactisch of moreel oogpunt? Uit een tactisch oogpunt zeer zeker niet, misschien wel uit een moreel oogpunt, al is het voordeel voor de overwinnende cavalerie dan nog betrekkelijk gering.

v. VLADAR zegt hierover: „Der moralische Erfolg der siegreiche Attaque wird einer minderwerthigen Cavallerie gegenüber wohl ein imponirender sein. Die gut ausgebildete und von tüchtigen Cavalleristen geführte Reitertruppe wird nach einem Miszerfolge den Muth nicht sinken lassen”.

Lezenswaardig is een opstel in de „Revue de Cavalerie”, Mei 1903: „... mais il y a beau temps que nous ne pensons plus à ce tournoi pour la suprématie de l’arme.

Faut-il d’ailleurs si grandement s’en féliciter?

Certes, au point de vue *purement tactique*, la recherche préalable du duel avec la cavalerie adverse *ne se justifie pas*.

Elle offre de gros risques et peut sacrifier en partie la cavalerie battue et compromettre gravement son emploi ultérieur pour ou dans la bataille.

Mais au point de *vue morale* et il semble que ce point de vue ait quelque importance, surtout en cavalerie — la thèse du duel préalable est absolument vraie. La cavalerie qui se sentirait très supérieure à l’autre — je n’entends point dire uniquement en effectif, mais en valeur totale —, cette cavalerie aurait raison de rechercher une rencontre avec la cavalerie ennemie pour la battre et prendre sur elle un ascendant décisif. Cette suprématie morale de la cavalerie victorieuse faciliterait singulièrement l’exécution de toutes ses besognes contre les autres armes.

Ne crions donc pas trop haut notre volonté de fuir le tournoi préliminaire. Et ne traitons pas d’hérétiques les partisans de cette doctrine morale.

En tout cas parlons-en avec respect. . . .”

Ondanks de groote waarde, welke deze Schrijver aan den moreelen factor hecht, verheft hij toch zijne stem tegen het gezochte cavalerieduel, wegens de nadeelen, die uit een tactisch oogpunt daaruit kunnen volgen. Zoekt men het cavalerieduel, dan moet er ook vervolgd worden, en de overwinnende cavalerie zal verplicht zijn de geslagen vijandelijke voortdurend schaakmat te houden, om haar een hernieuwd voorwaarts gaan onmogelijk te maken. Gaan hier geen tijd en krachten mede verloren, die veel nuttiger besteed hadden kunnen worden, en staat het duel eene snel uitgevoerde opheldering niet in den weg?

Is men zoo zeker van de overwinning, om de resultaten van den ophelderingsdienst hiervan te laten afhangen?

De Generaal KESSLER zeide te recht in zijn „Tactique des trois armes”:
 „Battre la cavalerie ennemie! c'est bientôt dit. *Un mode d'emploi de la cavalerie qui escompte d'avance ses succès se condamne de lui-même...* Il est dangereux de lancer, dès le début, la cavalerie dans une sorte de combat singulier qui la distraira de sa mission principale et dont l'issue peut compromettre l'efficacité de son concours ultérieur.

En sa qualité d'arme auxiliaire, la cavalerie doit son concours à l'infanterie.

Pendant la première période de la guerre, la supériorité d'une cavalerie s'affirmera par la valeur des renseignements, qu'elle recueillera, bien plus que par les succès partiels qu'elle pourra remporter sur sa rivale.”

Ondanks de wenschelijkheid om van weerszijden het gevecht niet te zoeken, zullen ontmoetingen door de toevallige kruising van marschwegen der ophelderingscavalerieën niet geheel kunnen uitblijven.

Dat men daarom sterk tracht te zijn, wie zou dit niet willen?

Maar de grootste weerstand, welken de ophelderingscavalerie zal ontmoeten, zetelt niet hier, doch in de vijandelijke verkenningscavalerie, die, vóór de legerafdeelingen marcheerende, coûte que coûte dáár haar plaats zal trachten te handhaven, op straffe van, als orgaan der bevelvoering, de vrijheid van handelen van deze niet te kunnen blijven waarborgen.

Waar aan den ophelderingsdienst, door de kleine operatieruimte en door de geografische gesteldheid, minder zware eischen worden gesteld, zullen wij, voor onze toestanden, de beschikbare cavalerie zooveel mogelijk als verkenningscavalerie moeten indeelen, om aan 's vijands ophelderingscavalerie weerstand te kunnen bieden, ten bate der bewegingsvrijheid van het Hoofdkwartier.

Gaan wij onze brigade nog eens verdeelen in ophelderings- en verkenningscavalerie, dan zal men in beide diensten te kort schieten. Meer aanbevelenswaardig lijkt ons dus de middenweg: de brigade als verkenningscavalerie en vele officierspatrouilles, voorziende in den ophelderingsdienst. En beter is — nog méér cavalerie!

Waar de geheele ophelderingsdienst dus uitsluitend afhankelijk is van het inzicht van de hoogere bevelvoering, zoowel van de algemeene als van de cavaleristische, zal een verder hierop ingaan bezwaarlijk zijn. „C'est l'art du bon sens.”

Bij het naderen der beslissing treedt de rol der ophelderingscavalerie, wat betreft den strategischen dienst, langzamerhand op den achtergrond; het blijven waarnemen van de richtingen, waaruit de vijand alsnog zou kunnen opmarcheeren, mag echter niet uitblijven.

Als „élément de combat” kan zij echter nog gewicht in de schaal leggen. Het „finis equitatus” is nog niet geslagen, zoolang het menschelijk gemoed vatbaar blijft voor indrukken van spontanen aard. Hebben wij niet weder een voorbeeld daarvan kunnen aanschouwen op den avond van 13 Oct. 1904 in den slag bij Pön-si-ku, toen Prins

KANIN zich met eenige eskadrons van de brigade, toegevoegd aan de Japansche Gardedivisie, wierp tusschen de infanterie van STACKELBERG en IVANOW en eene paniek het gevolg van dit optreden was?

Na de beslissing zal de taak der strategische cavalerie de zelfde als die der verkenningscavalerie zijn. Daar, waar de afstand der beide tegenstanders grooter dan een flinke dagmarsch wordt en de verkenningscavalerie de bewegingen der eigen partij moet volgen, vangt de oorspronkelijke taak der ophelderingscavalerie weer aan en blijft zij voeling met den vijand houden, waarheen deze zich ook richt.

Wij hebben in deze studie getracht in enkele groote trekken het gebruik der cavalerie te schetsen, eene wijze van gebruik, uitsluitend gebaseerd op de eischen, die de hoogere en lagere bevelvoering zullen stellen, tot volvoering van hunne taak.

De moeilijkheid, waarmede de meesten kampen, is de vraag: waar moet de cavalerie ingedeeld worden? in stede van zich af te vragen: welke commandanten moeten over cavalerie beschikken? En deze laatste vraag is beslissend voor het meest oordeelkundige gebruik.

In hoofdzaak behoort, in afwijking van ons V.V., gelet te worden op:

- 1°. strenge afscheiding van de diensten der veiligheids-, verkennings- en ophelderingscavalerie en het stellen dier cavalerieën onder de belanghebbende commandanten;
- 2°. verkenningscavalerie *altijd* onder de bevelen van den Alg. Ct. (en e. q. daarenboven eene kleine hoeveelheid onder de bevelen der div.-Cⁿ.) en nimmer onder die van den commandant van een veiligheidstroep;
- 3°. veiligheidscavalerie, uitsluitend dienende als hulp der veiligheidstroepen, om bij de onmiddellijke beveiliging het waarschuwend en waarnemend gedeelte daarvan te vormen. Alleen in de nabijheid des vijands, wanneer de eigen verkenningscavalerie voor het front is uitgeweken, wordt zij belast met „het inwinnen van berichten” (punt 3, § 226, en punt 3, § 178);
- 4°. verkenningscavalerie dag en nacht vooruit in de richting des vijands en haar niet elken dag opnieuw vooruit laten gaan, om de *onderbroken* taak na genotvolle rust weder op te nemen.

Dat alle cavaleristen toch van de noodzakelijkheid van deze wijze van tactisch gebruik der cavalerie doordrongen mochten worden en dat de zelfde toewijding, welke geschonken wordt aan de instandhouding van het paardenmateriaal, mocht besteed worden aan de beschouwingen, en *oefeningen*, hoe de samenwerking tusschen hen en het hoofdwapen het best tot stand wordt gebracht!

Dat er altijd buitengewone zorg aan de paarden besteed wordt, dat elk cavalerist overtuigd is van den regel: „das Pferd kann Unglaubliches leisten, aber nicht alle Tage und nicht jedes Pferd”, dat hij dus weet, wat van het materiaal gevergd kan worden, is een niet genoeg te waardeeren eigenschap.

De beoordeeling onzer officieren in België, ten opzichte hiervan, mag overal gehoord worden.

De instandhouding van het materiaal is en blijft echter eene hoogst belangrijke *bijzaak*, want ten slotte moet alles toch „rücksichtslos” worden ingezet.

De *hoofdzaak* is het gebruik van ons kostbare Wapen, dat des te bewuster moet zijn, naarmate de waarde door de geringere hoeveelheid stijgt.

Dat tactisch gebruik leert men niet op het exercitieveld!

Ons Wapen vraagt daarom, zeer zeker in den hoofdofficiers- en ritmeestersrang, menschen met volle toewijding voor den *geheelen* werkring der cavalerie, niet met uitsluitende voorliefde voor een detail, het paard en de exercitie.

Wil deze zienswijze omtrent het gebruik van het Wapen (c. q. min of meer gewijzigd) doordringen in het geheele officierskorps, dan dient deze zeer zeker te spreken uit meer moderne reglementen en een voorschrift omtrent het gebruik der cavalerie, waaruit een ieder kennis zal kunnen nemen van de wijze van gebruik van het Wapen, zooals het Hoofdkwartier zich deze voorstelt. In dit opzicht is men tot dusverre immer in gebreke gebleven.

Dat die tijd spoedig moge aanbreken!

W.

Een Russisch Cadettenkorps en eene Russische Jonkerschool.

(Vervolg van blz. 501.)

Voeding.

De kosten voor voeding bedroegen te *Tiflis* per cadet en per dag gemiddeld 28.9 kopeken (te *St. Petersburg* ± 35 kopeken).

De uren, waarop de verschillende maaltijden werden genuttigd, vindt men op het diensttableau (bijlage 1).

Wat de maaltijden betreft, werd in het algemeen naar groote afwisseling gestreefd, terwijl aan de bereiding de grootst mogelijke zorg werd besteed.

In bijlage 2 is getracht een denkbeeld van het dagelijksch menu te geven.

De koks en al het keukenpersoneel waren burgers.

Onderwijs.

In de, als bijlage 3, toegevoegde opgave vindt men de noodige gegevens omtrent de, in de verschillende studiejaren, behandelde vakken.

Het onderwijs werd gegeven, zowel door burgerleeraren als door officieren. Deze laatsten moeten tot het les geven bepaalde vergunning bekomen, indien zij ook andere functies waarnemen. Zoo gaf een kapitein van den generalen staf, behoorende tot den staf van de circumscripctie van den Kaukasus, tijdelijk 8 lesuren per week in de Fransche taal. Ook de inspecteur der klassen gaf persoonlijk een 6-tal lessen per week.

In het geheel werd door 32 personen onderwijs gegeven. Hiervan gaven:

17	van	1	tot	10	lesuren	per	week;		
7	"	10	"	20	"	"	"		
4	"	20	"	30	"	"	"		
4	van	30	tot	en	met	36	lesuren	per	week.

Voor elk wekelijksch lesuur werd 70 roebel (1 roebel = f1.30) per jaar genoten, onverschillig of de betrokken leeraar burger of officier was.

Over het algemeen maakt de wijze van les geven een uitstekenden indruk; blijkbaar wordt al het mogelijke gedaan om het denkvermogen der leerlingen te ontwikkelen. Typisch was o. a. eene les in de Fransche taal, aan de jongste klasse cadetten gegeven, welke ik in haar geheel bijwoonde. Het aantal leerlingen in deze klasse bedroeg 25, met het onderricht was slechts 5 maanden geleden aangevangen, terwijl de leeraar eenigen tijd ziek geweest was en de lessen toen niet waren doorgegaan. Toen ik het lokaal binnenkwam, rapporteerde de oudste der klasse, een jongmensch van 11 jaren, mij in het Fransch hoeveel leerlingen er waren, hoeveel zieken, enz. Dit geschiedde op zoo bedaarde en vrijmoedige wijze, dat men voelde, dat hier wel militair opgevoed, maar niet „ingeschüchtert” werd. De leeraar was een kleine, levendige, beminnelijke Franschman, die met zeer grooten tact les gaf. Eerst werd gezamenlijk een kort stukje gelezen, waarna eenige cadetten met korte woorden den inhoud moesten weergeven, door vragen van den leeraar daarin geholpen. Daarna kwamen eenigen voor de klasse en werden de bekende vragen: *Qu'est-ce que c'est...? De quelle couleur est la table?* enz. gedaan. Over het algemeen werd zeer goed geantwoord. Na het „*asseyez-vous, monsieur*”, maakte de landsverdediger in den dop eene kleine buiging en begaf zich naar zijne plaats. Merkwaardig was de groote oplettendheid der leerlingen en de buitengewoon handige wijze, waarop de leeraar iedereen van het onderwijs deed profiteren.

De eigenoefening heeft als regel plaats onder toezicht der officieren-opvoeders, die verplicht zijn de cadetten bij hun werk behulpzaam te zijn en moreel min of meer voor hen aansprakelijk zijn. Bij de eigenoefening zijn de cadetten meestal in werkkiel gekleed.

Gedurende den vrijen tijd kunnen zij lessen in muziek, enz. nemen. Onder leiding van officieren bestaat gelegenheid zich in het timmeren, draaien, enz. te oefenen. Tot dit laatste was een groot lokaal ingericht, ruim voorzien van alle mogelijke gereedschappen, draaibanken, enz. Met grooten ijver werd hier gewerkt en de aanwezige officier zou waarschijnlijk als vakman een goed figuur gemaakt hebben.

De vacaties van de cadetten waren de navolgende:

Kerstmis	2½ week.
Paschen	1½ week.
Zomervacantie	van half Mei tot 1 September voor de jongste klassen, en van 1 Juni—1 Sept. voor de oudste klasse.

De oudste klasse kampeerde van half Mei tot 1 Juni. In den regel echter duurt bij de meeste cadettenkorpsen de kamptijd langer, tot 6 weken toe. ¹⁾

¹⁾ Tegenwoordig bestaat het streven den kamptijd der cadetten door militaire oefeningsreizen te vervangen.

Des Zondags werd aan hen, die familie in de stad hadden, verlof verleend. Zij vertrokken dan Zaterdags en kwamen Zondags ten 9 uur n.m. in het gebouw terug.

De avondgymnastiek vond plaats onder leiding van een der officieren-opvoeders.

Niet alle cadetten worden officier, verscheidene begeven zich in andere takken van den staatsdienst.

Opvoeding.

De cadetten zijn niet aan de militaire wetten onderworpen. Er bestaat bij de inrichtingen een bijzonder strafstelsel, dat niet zwaar is. De voornaamste straffen zijn: Zondags vroeger van verlof terugkeeren, weigeren van permissie op dien dag, afnemen van punten voor gedrag, afnemen der schouderlappen en in zeer enkele gevallen arrest. Cadetten, met arrest gestraft, wonen zooveel mogelijk het onderwijs bij. Verwijdering van het korps geschiedt zeer zelden en voornamelijk slechts dan, wanneer de cadetten blijk geven het onderricht niet te kunnen volgen.

Daar de officieren, aan de cadettenkorpsen verbonden, steeds met groote zorgvuldigheid worden gekozen en de cadetten voortdurend met hen in onmiddellijke aanraking zijn, komt de opvoeding goed tot haar recht. Al worden in het algemeen de vormen stipt in acht genomen, toch dragen deze geen slaafsche karakter. Groote vrijmoedigheid was de kenmerkende karaktertrek der meeste cadetten en dat deze bij kinderen van elf en twaalf jaar niet gemakkelijk te verkrijgen is, behoeft, naar ik meen, geen betoog. Dat zij werkelijk op hun tijd nog geheel kinderen weten te zijn, mocht ik in de vrije minuten tusschen de lessen ontwaren. Met een der kolonels, compagnies-commandanten, door de amusementszaal gaande, werden wij door een hoop stoeiende en ravotende cadetten omringd, zoodat wij slechts langzaam konden voortgaan, om geen gevaar te loopen over den een of anderen jeugdigen verdediger van het Tsarenrijk te vallen.

Bij de maaltijden komen de cadetten klassegewijze binnen marcheeren en stellen zich tusschen de tafels op, ieder voor zijn persoon front makende naar den directeur of den compagnies-commandant, die aanwezig is. Daarop zegt deze: „Goeden morgen, heeren,” waarop het officieele antwoord: „Gezondheid wenschen wij UHoogedelgestrenge toe” volgt. Na een kort gebed door een der cadetten voorgelezen, waarbij men front naar het zich in het vertrek bevindende heiligenbeeld maakt, wordt aan de tafels plaats genomen. Op elke 7 cadetten is er één met de verdeeling van het eten belast. Na afloop der maaltijden wordt op de zelfde wijze afgemarcheerd.

Persoonlijk liet de directeur zich zeer veel met de cadetten in, zoodat hij, zich in het gebouw vertoonende, nog al eens door den een of ander, die wat te verzoeken had, werd aangesproken. Dat redelijke verzoeken nooit werden afgeslagen, mag wel als zeker worden aange-

nomen, maar toch was de deftige, men zou kunnen zeggen zelfbewuste, wijze, waarop ook de allerjongste cadetten zich tot den directeur wendden, soms grappig om aan te zien.

Vergadering.

De vergadering, door mij bijgewoond, duurde van 8 uur n. m. tot halfeen 's nachts. Hoofddoel was te bespreken de kansen van overgang naar een hooger studiejaar van twijfelachtige leerlingen en wat gedaan kon worden, om hen vooruit te doen komen.

Alle officieren, leeraars, geestelijken en doktoren, aan de inrichting verbonden, waren aanwezig en hadden het recht van stemmen; ook mij werd dit recht toegekend, maar uit den aard der zaak maakte ik er geen gebruik van.

Te behandelen, wat op deze vergadering alzo besproken werd, zou weinig belang inboezemen. Voor één geval echter meen ik eene uitzondering te moeten maken, daar de geheele vergadering daarbij blijkbaar onder den indruk van het verhandelde was. Het gold het geval van een cadet, die zich aan een ernstig vergrijp had schuldig gemaakt en wiens gedrag reeds te voren van dien aard was geweest, dat er over gedacht werd hem van het korps te verwijderen. Bedoelde cadet had een stug, hooghartig, gesloten en twistziek karakter en had zich bij zijne meerderen en kameraden vrijwel gehaat gemaakt. De stemming was dan ook aanvankelijk bepaald in zijn nadeel te noemen. Toen nam echter de directeur het woord. Hij vertelde, hoe hij dien cadet bij zich had laten komen, hoe deze, aanvankelijk bevreesd, geslotener was dan ooit, doch door zijn vriendelijk optreden zich ten slotte liet overhalen zijne geschiedenis te vertellen. Zijn eerste vader (een generaal) was gestorven en de stiefvader wilde niets van het kind weten, het zelfs niet zien. Van zijne moeder hield hij veel, doch deze was ziek en liet niets van zich hooren. Nooit zag hij haar, daar hij in de vacaties niet thuis mocht komen. Zoolang zijne moeder in de stad had gewoond, was zijn gedrag op de inrichting goed geweest, daarna echter zeer slecht.

Deze geschiedenis werd door den directeur voorgedragen op eene wijze, zooals slechts weinigen gegeven is, het te doen. Het was niet meer de kolonel, die sprak, het was een meesterlijk pleidooi van een advocaat voor zijn cliënt. Bij de stemming werd dan ook met bijna algemeene stemmen besloten den cadet niet van de inrichting te verwijderen. Toen moest uitgemaakt worden, welke straf hem voor zijn vergrijp zou worden opgelegd. Tegen „het afnemen van de schouderlappen” verhief, vooral uit een moreel oogpunt, de oudste dokter zijne stem. Ten slotte werd met bijna algemeene stemmen besloten hem slechts 2 punten voor gedrag af te nemen. Enkelen waren tegen het opleggen van elke straf.

(Wordt vervolg'd.)

Tableau van de werkzaamheden

VAN MAANDAG TOT ZATERDAG.				ZATERDAG.			
Tijd.	1 ^{ste} Compagnie.	2 ^e Compagnie.	3 ^e Compagnie.	Tijd.	Tijd.	1 ^{ste} Compagnie.	2 ^e Compagnie.
6 uur	Reveille, wasschen, inspectie, gebed.			6 uur	6 uur		
6 ⁴⁵				6 ⁴⁵			
7 uur	Morgenthee.			7 uur			
	Eigenoefening.	Eigenoefening.	Inspectie.	7 ¹⁰			
	Ziekenrapport.	Wandelen.	Wandelen.	7 ⁴⁰			
7 ⁵⁵		Eigenoefening.	Eigenoefening.				
	Wandelen.	Ziekenrapport.	Ziekenrapport.				Volgens het
8 ¹⁰				8 ¹⁰			tableau.
8 ²⁰	Vrije tijd vóór de lessen.			8 ²⁰			
	Lessen volgens tableau met rusten van 9 ¹⁰ —9 ²⁰ en van 10 ¹⁰ —10 ²⁰ .						
11 ¹⁰	Wandelen.	Ontbijt.	Vrije tijd.	11 ¹⁰			
11 ³⁰	Ontbijt.	Wandelen.	Ontbijt.	11 ³⁰			
11 ⁵⁰	Vrije tijd.	Vrije tijd.	Wandelen.	11 ⁵⁰	3 ¹⁰		
12 ²⁰	Lessen volgens tableau met rusten van 1 ¹⁰ —1 ²⁰ en van 2 ¹⁰ —2 ²⁰ .			12 ²⁰			Vertrek
3 ¹⁰				3 ¹⁰	3 ³⁰		met
3 ³⁰	Vrije tijd.			3 ³⁰			Middageten
4 uur	Middageten.			4 uur	4 uur		geten
5 ⁴⁵	Wandelen.	Rust en muziek, zingen, handenarbeid, enz. volgens bijzonder tableau.		4 uur			Wandelen
	Rust en muziek, zingen, handenarbeid, enz. volgens bijzonder tableau.	Wandelen.	Wandelen.	5 ¹⁰			
6 ¹⁵				5 ⁴⁵			Vorbereiden voor de
		Eigenoefening. Ziekenrapport.					avond
		Vrije tijd.		6 uur			Godsdienst
7 ²⁰	Vrije tijd.			7 ¹⁰			en rust.
7 ³⁰		Eigenoefening.	Eigenoefening.	7 ²⁰			
	Eigenoefening.	Gymnastiek en vrije tijd.	Gymnastiek en vrije tijd.	7 ⁴⁵	8 uur		
		Gymnastiek en vrije tijd.	Avondthee.	8 uur			Avondthee, gebed, Gaan slapen
8 ³⁰	Gymnastiek en vrije tijd.	Avondthee.	Gebod, reinigen en wasschen.	8 ¹⁵			
9 uur	Avondthee.	Gebod, reinigen en wasschen.	Gaan slapen.	8 ⁴⁵	9 uur		
9 ¹⁵	Gebod, reinigen en wasschen.	Gaan slapen.		9 uur			
10 uur	Gaan slapen.			9 ³⁰			

OPMERKINGEN.

1. De tijd om te wandelen, van 4 uur tot 6¹⁵, wordt, met het oog op de zeer naar gemaakt compagneen verdeeld.
2. Wanneer, gedurende den tijd, voor het wandelen bestemd, eene der compagneen overblijvende compagneen verdeeld.
3. De afdeelingen, die volgens het tableau geen laatste lesuur hebben, moeten de drie jongste klassen moeten gedurende de lessen, welke door de compagneen behoort te worden gegeven, op de plaats van de laatste compagneen.
4. De drie jongste klassen moeten gedurende de lessen, welke door de compagneen behoort te worden gegeven, op de plaats van de laatste compagneen.
5. Gymnastiek, exercitiën en orkestmuziek worden zoo mogelijk op de plaats van de laatste compagneen.
6. De inspectie voor den dokter vindt des morgens voor de 1ste comp. om 7⁴⁰.

bij het Cadettencorps te Tiflis.

Bijlage 1.

RDAG.			ZONDAG.				
Compagnie.	3 ^e Compagnie.	Tijd.	Tijd.	1 ^{ste} Compagnie.	2 ^e Compagnie.	3 ^e Compagnie.	Tijd.
dagelijksch eau.		6 uur	7 uur				7 uur
			8 uur	Reveille, wasschen, inspectie, gebed.			8 uur
			8 ¹⁵	Morgenthee.			8 ¹⁵
			9 ¹⁵	Eigenoefening.	Wandelen.	Eigenoefening.	8 ⁴⁵
			9 ⁴⁵	Wandelen.	Eigenoefening.	Wandelen.	9 ¹⁵
						Vrije tijd.	9 ⁴⁵
			10 uur	Voorbereiding tot de Godsdienstoefening.			10 uur
				Godsdienstoefening.			
			11 ³⁰				11 ³⁰
			12 uur	Ontbijt.			12 uur
		3 ¹⁰	15	Wandelen.			
	met verlof.				Wandelen.		2 ¹⁰
		3 ³⁰	3 ¹⁵			Wandelen.	3 ¹⁵
	gedeten.		3 ⁴⁵	Middageten.			3 ⁴⁵
		4 uur	4 ²⁰	Wandelen.			
delen.		4 ³⁵		Wandelen.		4 ⁵⁵	
		5 ⁴⁵			Wandelen.	5 ³⁰	
avondgodsdienstoefening.		6 uur				6 uur	
	6 uur	7 uur	Eigenoefening onder toezicht der opvoeders.			6 uur	
stoeffening rust.		7 ¹⁰	Rust.			7 uur	
	8 uur	8 uur	Lezen en andere niet verplichte werkzaamheden in klassen.			7 ¹⁰	
reinigen en wasschen. slapen.		8 uur	Avondthee, gebed, reinigen en wasschen. Gaan slapen.			7 ⁴⁵	
	9 uur	9 uur				9 uur	

zeer beperkte ruimte van de plaats, gelijkelyk onder de compagnieën verdeeld. Wanneer naar plaatsen geschikt om te spelen. Compagnieën buiten de stad is, wordt de tijd om op de plaats te wandelen gelijkelyk tusschen

eten of op de plaats of buiten het gebouw wandelen. Meestal niet gehouden worden, op de plaats wandelen. gehouden.

7⁴⁰, voor de 2^e en 3^e om 7⁵⁵ plaats.

Dagelijksch menu der Cadetten te Tiflis.

Morgenthee	Thee, suiker, broodjes en roomboter of kaas.
Ontbijt.	Eene of andere vleeschspijs en thee met wittebrood of beschuit.
Middageten	Soep, vleesch met groenten en toespijs; enkele dagen bovendien boekweitengort, des Zondags twee vleeschspijzen.
Avondthee	Thee, suiker en broodjes of Groesinisch brood.
Gedurende den geheelen dag.	Brood (kommies-), zout en kwas à volonté.

CADETTENKORPS TE TIFLIS.

Verdeeling van den leertijd in klassen en leervakken.

Vakken. Klassen.	Lesuren per week.							OPMERKINGEN.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Russische taal	5	4	5	4	4	4	4	De lessen worden dagelijks gegeven van 8 ²⁰ tot 11 ¹⁰ en van 12 ²⁰ tot 3 ¹⁰ .
Duitsche „		5	6	4	3	3	3	
Fransche „	5	4	4	4	3	3	3	De duur der lessen bedraagt slechts 50 min., daar na elke les eene rust van 10 min. gegeven wordt.
Wiskunde	4	4	4	6	6	6	6	
Natuurkunde.					3	4	3	De lezingen van H.H. opvoeders in de II ^e , VI ^e en VII ^e klasse hebben plaats in de uren op het tableau voor zingen aangewezen en voor die afdelingen, welke op die uren niet zingen.
Natuurkennis		2	2	2			2	
Cosmographie.				2	3	3	3	Godsdienstonderwijs van andere gezindten dan die der Grieksche kerk heeft buiten de lesuren plaats.
Geschiedenis.			2	3	3	3	3	
Aardrijkskunde	2			2	2	2	2	Godsdienstonderwijs van andere gezindten dan die der Grieksche kerk heeft buiten de lesuren plaats.
Wetgeving							2	
Godsdienstonderw.	2	2	2	2	2	2	2	Godsdienstonderwijs van andere gezindten dan die der Grieksche kerk heeft buiten de lesuren plaats.
Lezen		1	1	1				
Schoonschrijven.	3	1	1					Godsdienstonderwijs van andere gezindten dan die der Grieksche kerk heeft buiten de lesuren plaats.
Teekenen	3	2	3	2	2	3		
Gymnastiek.	2	2	2	2	2	2	2	Godsdienstonderwijs van andere gezindten dan die der Grieksche kerk heeft buiten de lesuren plaats.
Dansen	1	1	1	1	1	1	1	
Exerceeren	2	2	2	2	2	2	2	Godsdienstonderwijs van andere gezindten dan die der Grieksche kerk heeft buiten de lesuren plaats.
Zingen	2	2	1	1	1	1	1	
Totaal.	31	32	36	36	34	36	36	

Uniformen voor de Bereden Artillerie.

Naar ik meen, was het den Schrijver van het artikel, dat onder bovenstaanden titel in dit Tijdschrift verscheen (blz. 192 vgg.), te doen om ten aanzien van die uniformen eene, liefst levendige, discussie te openen.

Mijnerzijds wil ik gaarne daartoe medewerken; allereerst, omdat de bedoeling is te apprecieeren, dat eene zaak, die niet alleen den bereden artillerist, maar ieder militair aangaat, door den Schrijver voor het voetlicht van het lezend militair publiek werd gebracht, en in de tweede plaats om den uitgelokten strijd mede aan te binden, hopende, dat velen, en meer bevoegden dan ik, het hunne zullen willen doen om dezen tot een goed einde te voeren, zonder dat deze aangelegenheid commissoriaal zal behoeven te worden gemaakt.

Moeilijk en niet iedereen bevredigend zal de uniformen-quaestie wel altijd blijven in een land met een klimaat als het onze en met eene militaire bevolking, welke gaarne buitenlandsche militaire modes overneemt; daarover valt, dunkt mij, niet te twisten.

Aan dat bezwaar kan dus slechts zooveel mogelijk worden te gemoet gekomen. Men vergete ook niet, dat, waar wij voor een oorlogsbudget staan van bijna *dertig millioen*, ook ten deze wel degelijk rekening dient te worden gehouden met 's lands schatkist, terwijl mede niet uit het oog mag worden verloren, dat de Nederlandsche officier, veelal niet gefortuneerd zijnde, door zijne noodzakelijke kleermakersrekening niet op abnormale lasten mag komen. Voorts denke men er aan, dat de toekomst ten onzent wijst naar het Volksleger; eene omstandigheid, die m. i. met zich brengt, dat de uniform allereerst en als regel zij *dienstkleding* en slechts in de laatste plaats groote en galakleding. Wie eene zoodanige groote of galakleding wenschte te behouden, zij indachtig, dat 's lands schatkist daaraan niet mag medebetalen, wat thans nog wel het geval is.

Resumeerende, kom ik tot de conclusie, dat moet worden gezocht naar :

- 1°. eene doelmatige dienst-, tevens veldkleding;
- 2°. eene (laat ik het noemen) buitendienst- (Zondagsche) kleding voor den beroepsmilitair.

Naar ik meen is punt 1 een in ons leger nog geheel onopgelost vraagstuk; geen onzer Wapens bezit eene behoorlijke veldtenue, daarom

ga men bij het zoeken daarnaar niet uit van, wat in ons leger bestaat, maar trachte te vinden, wat doelmatig is.

Punt 2 is van minder belang, maar mag toch volgens sommigen niet ter zijde worden gesteld. Gaat men over tot het vaststellen eener buitendienst-kleeding, dan bepale men echter tevens, dat die kleeding in dienst zal kunnen worden afgedragen; daartoe mag zij dus niet te veel afwijken van het dienstmodel en moet zij desnoods geschikt zijn om met weinig kosten tot dat dienstmodel te worden veranderd.

Thans zal ik, den Schrijver van het artikel „Uniformen voor de Bereden Artillerie” zooveel mogelijk op den voet volgende, mijne meening naast of tegenover de zijne stellen, in de hoop dat anderen ook de hunne te gelegener tijd ten beste zullen geven. „Du choc des opinions....”

Schrijver begint als lokvink voor de vrijwillige dienstneming eene nette uniform te eischen; het kleine beetje vrijwilligers ten onzent betaalt, als zijnde „met rekening”, zijne uniform zelf, deze vraag behoort dus tot het, boven door mij gestelde, punt 2. Ik betwijfel echter, of zoo'n uniform thans nog degelijk lokmiddel is; men is tegenwoordig verstandig, zelfs in de lagere kringen onzer maatschappij, en vraagt: wat geeft mij de toekomst? Hoe velen komen er nu nog af op handgeld en uniform, die op den duur gewenschte „blijvers” zullen zijn? Vraagt dat eens aan Koloniale Reserve en Cavalerie.

En is de uniform voor den officier van zooveel meer belang, dan voor den onderofficier en soldaat? Ik zou haast zeggen, zij is voor den officier van minder belang, omdat deze, buiten dienst, zich zoo vaak van burgerkleeding bedient. De vrijheid tot het dragen van burgerkleeding zou ik dan ook willen zien uitgebreid in dier voege, dat de officier slechts verplicht wordt in dienst uniform te dragen; dit is, dunkt mij, geheel in den geest des tijds en zelfs deels in den geest onzer reglementen, die toelaten, dat de officier met verlof, in geval van ziekte, en bij groote rijwieltochten zich ook tusschen 10 v.m. en 4 n.m. in burgerkleeding in het openbaar vertoont. Zoo de uren tusschen 10 v.m. en 4 n.m. al ooit beteekenis hebben gehad, er zal wel niemand worden gevonden, die daaraan thans nog waarde hecht, en als het oirbaar is, dat na 4 n.m. de officier in burgerkleeding in het openbaar verschijnt, waarom mag hij dan niet voor 4 uur eveneens in die kleeding uitgaan? Vraagt eens aan officieren van het Indische leger, of het buiten dienst dragen van burgerkleeding, ook tusschen 10 v.m. en 4 n.m., aan iets (ja wat?) schade doet.

Maar nu de marsch-, groote- en gala-tenuen, welke thans meereendeels bestaan in het hangen aan, of plaatsen op de gewone dienstkleeding van eenige min of meer overbodige artikelen, als fouragères, sjerp, pluim, „model” eere- en onderscheidingsteekenen, enz. Laat ik eens een grooten sprong wagen en voorstellen dit alles af te schaffen, want waarom moet, zooals thans in marschtenuue, de in dienst reizende of de, eene andere bestemming volgende officier anders gekleed zijn dan in dienstuniform?

Zie b.v. eens den infanterie-officier in dienstuniform (dagelijksche tenue) of marschtenuë, wat een noodeloos verschil! Waartoe is dat anders noodig, dan om kleermakers en passementwerkers werk te geven?

Over eene pompeuse groote en gala-tenue ben ik niet best te spreken; laten wij toch eens rondzien in onze eigen kringen. Er zal een bal zijn, of een diner; hoeveel officieren verschijnen daar in uniform? Bijna geen enkele, allen in rok of bij minder officieele gelegenheden in gekleede jas. Ik geloof te mogen zeggen, dat $\pm 90\%$ onzer officieren buiten dienst de uniform aflegt. Men zoude „desgewenscht”, zooals voor de marine-reserve de knoop met anker, een officiersdistinctief kunnen toestaan, dat op de burgerkleeding kan worden gedragen.

Vraag: Maar de parades dan? Antwoord: houdt deze in veldtenue; te veel paradedril komt ten koste van de geoefendheid, omdat zij tijd ontnemt aan de opleiding.

Aan het bovenstaande aansluitend, zij het hoofddeksel uitsluitend „feldmäszig”; dat onze kepi slecht is, wie zal het ontkennen; de slappe hoed schijnt in andere legers te voldoen, ik kan daarover niet oordeelen. De officiersveldmuts is een niet verplicht kleedingstuk, dat laat ik dus rusten, maar dat de „model” stalnuts nog aanhangers vindt, verwondert mij. Daar ook dit hoofddeksel geen veldkleedingstuk is, komt mij dit voor te zijn van ondergeschikt belang. M. i. is de infanterie-kwartiermuts beter en voor wie die gebruikt wil zien als dagelijksch uitgaans-kleedingstuk, zoude ik voorstellen, voorzie haar van een laken klep, zooals de z.g.n. sportpetten; het petje blijft dan gemakkelijk vouwbaar en licht.

De tuniek, als veldkleedingstuk *voor alle Wapens*, zij van het model der z.g.n. jacht- of sportkielen met liggenden kraag, eene rij doffe knopen, twee borst- en twee pandschootzakken, twee platte borstplooien en eene platte rugplooi, passanten op de schouders en heupen van de zelfde stof, als de tuniek. Tuniek, pantalon en hoed van ééne kleur.

Op den liggenden kraag de distinctieven in massief metaal, maar aangebracht op de wijze, zooals thans bij de overjassen het geval is. De gouden kragen dienen m. i. geheel te vervallen, als kostbaar en ondoelmatig, evenals de schouderbedekkingen van gouden koord.

Voorts zou de dienstuniform der verschillende wapens gelijk moeten zijn, desnoods met een niet of niet al te opvallend verschil; een vijandelijk verkenner of waarnemer moet niet zoo gemakkelijk kunnen zien, wie of wat hij voor zich heeft. Waartoe die onderscheidingen bij eene (dienst-)veldkleeding, waar elke onderscheiding der wapensoorten niet ons maar den vijand dient; denkt b.v. eens aan bereden infanterie en cavalerie, artillerieverkenneren en cavalerie, afgezeten cavalerie in gevecht of infanterie, wat al moeilijkheden kan men den vijand bij diens waarneming in den weg leggen, als hij uit de uniform niet kan ontdekken, welke wapensoort hij waarneemt.

Om boven reeds genoemde redenen ga ik evenmin mede met het denkbeeld om de giberne weder in te voeren; alle onnoodige zaken en

bijzondere uniformen moeten m. i. weg. Wie trekt nu in de XX^{ste} eeuw met eene uniform te velde, die in een museum, in plaats van op den openbaren weg, thuis behoort?

Ik stel op den voorgrond: laat, met het oog op ons dure oorlogs-budget, de nog voorhanden uniformen gebruiken, maar niet meer aanmaken, en geeft ruimschoots gelegenheid „in dienst” de eventueel noodig geachte „buitendienst” uniform af te dragen.

In plaats van rijlaarzen en beenstukken zou ik voor alle wapens slobkousen willen invoeren van de kleur der uniform en alleen riemsporen willen geven; buiten dienst geen rijlaarzen, geen sporen, geen sous-pieds, maar de gewone lange pantalon.

Zoo kan ik mij ook niet vereenigen met de gouden dragon en de buitendienst-sabel; wel acht ik eene gouden dragon en vergulde sporen consequent bij eene gouden kokarde, kepiband, passanten en fouragères, maar ik wil juist ten deze den passementwerker gaarne de klauwisie ontnemen, althans, om eene concessie te doen, grootendeels; bovendien zie ik niet in, waarom wij buiten dienst eene sabel zullen dragen.

Ten slotte pleit Schrijver voor den „interimsrok”; ook ten opzichte van dit kleedingstuk verwijs ik naar mijne boven geuite opinie over groote- en gala-tenuue. Gaarne geeft schrijver dezer regelen toe, dat velen, misschien de meesten, eene buitendienst-uniform onmisbaar zullen achten, en dan is het vraagstuk, welke deze zijn zal, nog niet zoo eenvoudig opgelost.

Wil men gelegenheid geven deze kleeding in dienst af te dragen, zooals zij is, dan zou ik er voor zijn eene gekleede jas te geven; de marine-officieren en onderofficieren hebben die reeds en schijnen daarmee tevreden. Moet echter in dienst steeds de dienstuniform worden gedragen, dan dient de kleeding, waarin men het geld verteert, zuinigheidshalve op niet kostbare wijze, veranderd te kunnen worden in die, waarin men het geld verdient. Dit veranderen is in hoofdzaak een technisch kleermakersvraagstuk; ik weet wel, dat de infanterist, die nu zijne korte jas tot tuniek laat wijzigen, m. i. daarvoor te veel betaalt ($\pm f$ 7.50), terwijl zoo'n tuniek nimmer netjes wordt, doordat eene twee-rijen-knoopjas in eene met ééne rij veranderd wordt.

Nog eens: eerst eene dienstuniform, dan pas, zoo noodig, eene voor buiten den dienst, maar zonder gedachtenwisseling krijgt men in het geheel niets.

S.

Naschrift.

Van de gelegenheid, ons zoo welwillend geboden, om een naschrift te geven op bovenstaande beschouwingen, willen wij gaarne gebruik maken. In de eerste plaats brengen wij den Schrijver daarvoor onzen dank, want het is ons een genoeg ook eens van andere zijde eene meening te hooren verkondigen omtrent het uniformen-vraagstuk. Dat

onze meeningen in deze wijd uiteen loopen, behoeft geen betoog; wij toch, hebben eene *speciale* veldtenue buiten beschouwing gelaten, en voorts verklaard, dat het door ons niet wenschelijk wordt geacht om voor de officieren de uniform, uitsluitend voor den dienst, verplichtend te stellen.

Intusschen, eene *speciale* veldtenue is bepaald noodig, en ten aanzien hiervan gaan wij, in hoofdtrekken, mede met de door S. vermelde denkbeelden, ook wat de andere Wapens betreft; zulk eene kleeding kan eenvoudig en goedkoop zijn. Deze tenue zou dan echter alleen te velde, waaronder begrepen ook groote manoeuvres en wellicht bij eene enkele garnizoensmanoeuvre, moeten worden gedragen. Voor het overige worde deze kleeding opgelegd, c. q. te huis bewaard. Maar men vergete niet, dat vreedstijd regel is, en dan dient de militair ¹⁾ niet alleen doelmatig, maar ook goed en netjes te zijn gekleed, en liefst zoodanig, dat deze tenue weinig afwijkt van de veldtenue en desnoods als zoodanig (reserve) kan worden gedragen. Voor de onderofficieren en de vrijwilligers is eene nette, ja, eenigszins sierlijke uniform zeer gewenscht, doch ook voor den officier kan deze niet worden gemist en wel uit een, voor hem, zuinigheidsoogpunt. Men moet dan daarbij toestaan, dat, ook in den gewonen dagelijkschen dienst, de bedoelde lange jas, op den voet als de lange pantalon, mag worden gedragen.

Over andere details, zooals beenstukken of slobkousen en dergelijke, willen wij in dit naschrift niet spreken. Wellicht zullen anderen daaromtrent nog wel eens hunne meening kenbaar maken.

E. STORM VAN 's GRAVESANDE.

¹⁾ Hieronder worden ook begrepen de officieren en de onderofficieren.

Eenige voorstellen.

Nu het tijdperk der najaarsoefeningen meer en meer nadert, willen wij op enkele punten de aandacht vestigen.

Zou het ook overweging verdienen, het in de rust marcheeren der infanterie, uit onze reglementen en voorschriften te schrappen. Wat ziet men toch bij marschen gebeuren? Zoodra de troep buiten de bebouwde kom eener gemeente gekomen is, mogen de manschappen in de rust loopen, een ieder wandelt er nu zoo gemakkelijk mogelijk bij, het tempo wordt daardoor aanmerkelijk verminderd, de marschdiscipline — op onze zoo smalle wegen is het een eerste plicht, deze zeer streng te handhaven — is veel moeilijker te onderhouden, alles praat dooreen; wordt er een commando gegeven, zoo duurt het eenigen tijd voor een ieder het gehoord heeft.

Wij zouden daarom wenschen, dat de troep nooit in de rust en steeds in den pas loopt.

Bij oefeningen in het polderterrein wordt alleen gebruik gemaakt van polsbruggen. Het nadeel dezer overgangsmiddelen is, dat zij van uit de verte zeer duidelijk zichtbaar zijn en een tamelijk gewicht vertegenwoordigen. Is het ook mogelijk, om door een drijvend ondersteuningsvlak te nemen, de zichtbaarheid en, door b.v. bamboe te gebruiken, het gewicht te verminderen? In Oost-Indië worden bamboe bruggen gebruikt, die zelfs voor bergartillerie begaanbaar zijn.

Wanneer zal men er toe overgaan onze infanterie rijglaarzen en slobkousen of beenstukken te geven? De lage schoenen, nu in gebruik, bezorgen den man dadelijk natte voeten, waardoor deze veel spoediger doorgelopen worden.

Des zomers houden enkele oorlogsschepen, bemand met zeemiliciens, oefeningstochten langs de kust. Kunnen deze reizen ook dienstbaar gemaakt worden, aan het nu en dan houden van gecombineerde oefeningen tusschen die schepen en de nabij zee gelegen garnizoenen, als:

IJmuiden, Haarlem, Leiden, den Haag, Hoek van Holland, zonder dat men dadelijk aan manoeuvres, met daaraan verbonden toelagen, denkt?

Door draadlooze telegrafie of postduiven zouden b.v. de commandanten der beide partijen met elkaar van gedachten kunnen wisselen.

Oefent thans een troep aan het strand, dan moet de afdeeling, die geland is, door eene vlag worden voorgesteld; de werkelijke landing geeft een geheel ander aanzien aan zulke oefeningen, die alsdan door beide partijen vol ambitie gehouden zullen worden.

G. H.

De Transsiberische spoorweg.

(Met eene kaart.)

Bij het uitbreken van den grooten strijd tusschen Rusland en Japan om het bezit van Mandschoerije en Korea, richtten zich aller blikken weder naar het Verre Oosten, waar, sedert het dempen van den Bokseropstand in 1900, het Russische Rijk met taaie volharding was voortgegaan zijn invloed en macht te versterken.

Hiertoe werd het in staat gesteld door den Transsiberischen spoorweg, welke het hart van Rusland met den Stillen Oceaan verbindt.

Reeds in 1880 was men begonnen met den aanleg van den Oeral-spoorweg, welke Perm met Tjoemen verbond en daardoor het stroomgebied van den Wolga met dat van de Ob vereenigde.

Door het graven van een kanaal, tusschen de Ketrivier (zijtak van de Ob) en de Kass (eene zijrivier van de Jenisseï), dat in 1899 voltooid werd, verkreeg men eene verbinding tusschen de stroomgebieden van Ob en Jenisseï.

Deze verbinding tusschen Rusland en het Baikalgebied, half spoorweg en half waterweg, was echter zoozeer afhankelijk van den invloed der jaargetijden, in den zomer door droogte en in den winter door ijsgang, dat het verkeer daardoor zeer werd belemmerd.

De toenmalige Minister van het Verkeerswezen WITTE begreep, dat, wilde men eene onbelemmerde verbinding met den Stillen Oceaan tot stand brengen, deze verkeersweg een spoorweg wezen moest.

In Februari 1891 werd bij Keizerlijke Ukase bepaald, dat de baan Samara—Slatoust tot Tscheljabinsk zou worden verlengd en op 24 Mei van dat zelfde jaar legde de tegenwoordige Tsaar, als grootvorst-troonopvolger, te Vladivostok persoonlijk de eerste rails als inwijding van het werk.

Op Siberisch gebied werd de spoorweg verdeeld in 6 sectiën:

- 1°. De spoorweg van West-Siberië van Tscheljabinsk tot de Ob; 1329 werst. (Een werst = 1070 M.)
- 2°. De spoorweg van Centraal-Siberië van de Ob tot Irkoetsk; 1732 werst.
- 3°. De spoorweg langs het Baikalmeer van Irkoetsk tot Myssowaja; 292 werst.

4°. De Transbaikalische lijn van Myssowaja tot Striëtensk; 1057 werst.

5°. De Amourspoorweg van Striëtensk naar Kabarowsk; 2000 werst.

6°. De Oussouribaan van Kabarowsk naar Vladiwostok; 717 werst.

De West-Siberische lijn kwam gereed in 1895, de Centraal-Siberische in 1898.

In 1895 echter verkreeg Rusland, tot belooning voor zijne interventie bij den vrede van Simonoseki tusschen China en Japan, van eerstgenoemd Rijk de bevoegdheid om rails door Mandschoerije te leggen. Tevens werd toestemming gegeven om, ter beveiliging van dit werk, het Noorden dezer provincie te bezetten.

Ten gevolge van dit recht kon het traject van het Baikalmeer tot Vladiwostok aanmerkelijk verkort worden. Aan de 5e sectie werd niet meer gearheid, daar de nieuwe lijn door Mandschoerije zou loopen van Karymskaja ten Z.W. van Striëtensk tot Nikolskoje aan de Oussouri en van laatstgenoemde stad naar Vladiwostok. Van het oude tracé bleven echter staan de lijnen Karymskaja—Striëtensk en Nikolskoje—Kabarowsk.

In 1900 had de Transsiberische spoor Striëtensk aan de Amour bereikt, waardoor men eindelijk een weg had verkregen van Europa naar de Gele Zee.

Immers van Striëtensk kon men per boot over de Schilka en de Amour de reis voortzetten tot Kabarowsk, vanwaar weder een spoorweg liep naar Vladiwostok. Het gebruik van dezen waterweg verviel echter in 1902, toen de lijn door Mandschoerije voor het verkeer werd geopend.

Het grootste bezwaar voor de constructie der Transsiberische lijn was de groote lengte, n.l. van Tscheljabinsk tot Vladiwostok \pm 7000 KM., van Moskou tot Vladiwostok 8000 KM. Daartegenover staat, dat groote kunstwerken zeer zelden noodig waren; het hoogste gedeelte toch, dat men in het Jablonoigebergte vindt, bedraagt slechts 1100 M., hetgeen tegenwoordig voor de techniek niet veel bezwaar oplevert. Tunnels komen, in verhouding tot de lengte van de baan, weinig voor; men vindt er een van 3 KM. lengte in het groote Schingangebergte en 33 van verschillende lengte in de pas voltooide baan om het Baikalmeer van Baikal tot Myssowaja.

Over het algemeen kan gezegd worden, dat de aanleg van de Transsiberische lijn geen moeilijkheden heeft opgeleverd, daar de uitgestrekte vlakten zich uitstekend leenden tot het leggen van rechte rails; de krommingen toch, zijn veelal gering, behalve tusschen Atchinsk en Irkoetsk, waar men talrijke bochten van kleinen straal (250 M.) en lange hellingen van meer dan 17 mM. per Meter vindt, waardoor men genoodzaakt is de treinen te verkorten.

Er gaan dan ook in de Russische pers stemmen op om het tracé van dit gedeelte te wijzigen.

Het aantal bruggen is echter zeer groot, daar bijna alle groote rivieren van Siberië Zuid-Noord loopen en dus overbrugd moesten worden. Daarbij kwam nog, dat de toegangen tot de oevers meestal zeer moe-

rassig waren en bloot stonden aan overstromingen, waardoor lange en hechte bruggenhoofden een eerste eisch waren.

De vier grootste bruggen vindt men over de Irtisch (782 M.), over de Ob (975 M.), over de Jenisseï (870 M. met 6 spanningen, elk van 136 M., terwijl het bruggedek zich 20 M. boven den waterspiegel bevindt) en ten vierde die over de Selenga. Ter vergelijking moge dienen, dat de brug over de Maas bij Rotterdam 402 M. en de groote spoorbrug over het Hollandsch Diep bij Moerdijk ruim 1469 M. lang is, terwijl bij deze laatste de spanningen 105 M. bedragen.

Het totaal der bruggelengten van den geheelen Transsiberischen spoor bedraagt 54 KM.

Over de geheele lengte van de baan heeft men enkel spoor. Het aantal wissels is voldoende, doch wordt nog uitgebreid.

Het plan bestaat om over te gaan tot het leggen van dubbel spoor, doch dit werk zal met groote moeilijkheden en kosten gepaard gaan. Oorspronkelijk toch, is de lijn alleen voor enkel spoor geprojecteerd, zoodat geen der spoorwegbruggen, welke aanvankelijk van hout, doch tegenwoordig alle van ijzer zijn en op gemetselde- of granietpijlers rusten, ingericht zijn voor dubbel spoor.

Toch is sinds het jaar 1899 veel verbeterd.

In 1898 werd op aandringen van Minister WITTE eene commissie benoemd om de deugdelijkheid van het reeds voltooide gedeelte der baan te onderzoeken. Het oordeel van deze commissie was: dat het aantal treinen per dag vermeerderd (tot dien tijd reden er slechts 3 in elke richting) en de snelheid der personentreinen vergroot diende te worden, terwijl de rails, welke lichter waren dan de in Rusland gebruikelijke, door rails van deze laatste soort vervangen behoorden te worden. Eveneens gaf zij in overweging alle houten bruggen door ijzeren te vervangen en het rollend materieel uit te breiden.

Eene Keizerlijke Ukase van 11 Februari 1899 opende hiertoe een crediet van 84.770.660 zilverroebels. ¹⁾

Op het oogenblik is tusschen den Oeral en het Baikalmeer de baan geheel vernieuwd, de wisselplaatsen zijn vermeerderd, het materieel is verdrievoudigd, de houten bruggen zijn vervangen door ijzeren en geregeld gaat deze vernieuwing voort, terwijl de treinen langs tijdelijk aangelegde nevensporen om het baanvak, waaraan gewerkt wordt, worden geleid, zoodat het verkeer geen stremming ondervindt.

De snelheid der treinen bedraagt nu tot 40 KM. in het uur, de halve snelheid van die der groote Europeesche exprestreinen, doch wanneer men bedenkt, dat die snelheid eenige jaren geleden 15 KM. per uur bedroeg, dan is dit toch reeds eene groote verbetering te noemen.

Dagelijks kunnen nu 10 tot 12 treinen in beide richtingen rijden. Het stookmateriaal is ten westen van het Baikalmeer, steenkolen, ten oosten daarvan, hout, dat daar ruimschoots voorhanden is. Drie-

¹⁾ 1 zilverroebel = ± f 1.27, 1 goudroebel = f 1.80, 1 papierroebel = f 0.80.

tot viermaal in de 24 uur worden de locomotieven verwisseld en de ketels met water gevuld. Om ook in den winter voldoende voorraad water voor de locomotieven aan de verschillende stations gereed te hebben, zijn de watertorens voorzien van eene stookinrichting, waardoor bevroren uitgesloten is.

Ten gevolge van al deze verbeteringen zouden de Russen tegenwoordig per dag 3000 man in Mandschoerije kunnen aanvoeren, indien niet de aanvoer van het voor de verpleging van de troepen te velde benoodigde, benevens de aanvulling der munitie, het troepentransport beperkte. Men zal dus op niet meer dan 40 à 50 duizend man per maand kunnen rekenen.

Bij den aanleg is, zooals eene Keizerlijke Ukase voorschreef, voornamelijk de Russische industrie begunstigd en zoover dit mogelijk was, is daaraan streng de hand gehouden. Alleen de locomotieven zijn voor een groot gedeelte in Amerika of Zwitserland vervaardigd.

Voor den bouw van de spoorbaan zijn over de geheele lengte militairen te werk gesteld. Ten westen van het Baikalmeer werd tevens gebruik gemaakt van Europeesche en Siberische arbeiders, waaronder vele bannelingen, terwijl in Transbaikalië de inboorlingen, als Toengoezen, Boeriaten, enz., daartoe werden geprest. Ook werden daar en voornamelijk in Mandschoerije veel Chineezzen als arbeiders aangenomen.

Zonder twijfel is de Transsiberische spoorweg in de eerste plaats bedoeld als eene strategische lijn, en uit dat oogpunt is zij dan ook voornamelijk gebouwd, doch het valt niet te ontkennen, dat zij uit een economisch oogpunt ook voor Siberië zelf van veel belang is.

West-Siberië toch, is vooral eene streek van landbouw en veeteelt. Het voert voornamelijk graan uit, verder haver, boter (1100 boterinrichtingen), vleesch, eieren, suiker, wol en ijzer. Hier vindt men ook die kleine, vlugge, geharde paarden, welke zoo gewild zijn bij de Russische cavalerie en tegen den prijs van 25 tot 75 gulden voor de remonte worden aangekocht.

Oost-Siberië met Transbaikalië is daarentegen rijk aan delfstoffen, als goud (mijnen van Vitimsk), ijzer en steenkolen. De invoer zal hier voorloopig den uitvoer wel overtreffen.

Door den Transsiberischen spoorweg wordt West-Siberië in staat gesteld zijne voortbrengselen in Rusland en Oost-Siberië aan de markt te brengen.

Oost-Siberië met zijne groote mijndistricten voert grondstoffen uit, doch zal op zijne beurt weder voedingsmiddelen, voor de arbeiders, machines, enz., voor het werk in de mijnen, noodig hebben.

Het meest springt de vooruitgang van Siberië, sinds den aanleg van den Transsiberischen spoorweg, in het oog, wanneer men den aanwas van de bevolking der verschillende steden beschouwt. Van menige stad is het aantal inwoners vervijfvoudigd.

Novonikolajewsk telt thans 16.000 inwoners; tien jaar geleden was

het een dorp van 3000 zielen. Striëtensk had in 1897 nog geen 2000 inwoners, thans echter 8000.

De Transsiberische baan heeft ook nog eene andere beteekenis, namelijk dat zij de kortste verbinding vormt van West-Europa met Oost-Azië.

In 13 dagen kan men over land van Parijs te Peking komen en in 17 dagen te Hongkong, terwijl de zeereis over Suez respectievelijk voor beide plaatsen minstens 32 en 25 dagen duurt.

In 2½ dag komt men per stoomboot van Vladiwostok (Vladi = heerscher, wostok = Oosten) naar Tokio en zal dus de hoofdstad van het Rijk der Rijzende Zon van uit Parijs in 15 dagen te bereiken zijn. De kosten der reis per spoor zijn daarbij half zoo groot als die per mailboot en bedragen ± 800 à 900 francs, hieronder begrepen de kosten van onderhoud der reizigers. De Transsiberische baan zal den stoomvaartmaatschappijen, wat het personenverkeer betreft, wellicht spoedig groote concurrentie aandoen; het goederenvervoer van Europa naar de Oost-Aziatische havens zal evenwel de oude route per stoomboot wel blijven volgen, daar de vrachtprijs per spoor voorloopig veel te hoog is en dus alleen spoedgoederen van den nieuwen overlandweg zullen gebruik maken.

Ten einde, wat de inrichting der treinen aangaat, niet achter te blijven bij West-Europa, loopt tegenwoordig langs de Siberische lijn een prachtige „train de luxe”, voorzien van badkamers, rooksalons, restauratiewagens, bibliotheek, enz.; zelfs voor gezelschapsspelen is gezorgd, waaronder een croquet spel.

De eenige onderbreking van de reis werd tot voor korten tijd veroorzaakt door het Baikalmeer, een groot zoetwatermeer, loopende in de richting Noord-Zuid en 34.180 KM², groot, d. i. ruim 10-maal zoo groot als de Zuiderzee. Het is op sommige plaatsen 2000 M. diep en zeer vischrijk. Het levert met enkele kleinere meren van Transbaikalië te zamen per jaar b.v. 7 millioen zalmen. De scheepvaart wordt er in den zomer gevaarlijk gemaakt door plotseling opstekende stormen, die jaarlijks heel wat slachtoffers eischen. De breedte van den westelijken tot den oostelijken oever bedraagt 30 tot 90 KM.

Tot voor korten tijd werd gedurende de zomermaanden het rollend materieel naar de overzijde gebracht, van het station Baikal naar Mysowaja, door middel van eene stoompont, welke bij elke reis 27 wagons kon overzetten. Waar de afstand tusschen beide plaatsen 76 KM. bedraagt, kon dus per dag 1½ reis gemaakt worden.

's Winters kon de stoompont niet gebruikt worden, daar in dat jaargetijde het meer bedekt is met eene ijsskorst, in het midden van 1 tot 1,5 M. dikte, terwijl langs de oevers de ijsschollen zich tot een breeden wal opstapelen. Wel zijn de beide stoomponten „Baikal” en „Angara” als ijsbrekers ingericht, doch zij kunnen zich slechts een weg banen door ijs van niet meer dan 2 dM. dikte, zoodat van dit overtochtsmiddel in den winter moest worden afgezien. Gedurende dit jaargetijde wer-

den de reizigers per as over het ijs vervoerd; de overbrenging van het rollend materieel werd echter uitgesteld tot na den dooi.

Het verkeer over het meer was 2-maal per jaar (gedurende 4 tot 19 dagen) volkomen gestremd, n.l. bij het aanbreken van den winter en bij het invallen van den dooi.

De overtocht over het meer was gedurende het wintertijdperk steeds gevaarlijk, daar zich door onbekende oorzaken meermalen plotseling scheuren van verscheidene meters breedte in het ijs vertoonden.

Bij het uitbreken van den oorlog met Japan was de lijn van Mysso-waja naar het Zuiden verlengd tot Tankhoi, waardoor de reis over het meer met 38 werst verkort werd en nu nog slechts 35 KM. bedroeg.

Toch bleef het overtrekken van het Baikalmeer eene groote hindernis op den weg naar het Verre Oosten voor de, door Generaal KOEROPATKIN met ongeduld verwachte, Russische versterkingen en het is mede daaraan te wijten, dat in het begin van den krijg de aanvoer van troepen gering was. Daarbij kwam de onvoldoende hoeveelheid voorhanden materieel; bij het begin der vijandelijkheden bestaande uit 618 zes-, acht- en twaalfradige locomotieven, 340 personenwagens en 5317 goederenwagens, sedert echter uitgebreid tot 751 locomotieven, 548 personen- en 7743 goederenwagens.

De afstand van het plaatsje Baikal tot Tankhoi kan te voet in één dagmarsch over het ijs worden afgelegd. De troepen, die het meer moesten oversteken, kwamen meestal 's morgens aan het station Baikal aan. Daar werden zij voorzien van warme kleeding, terwijl om de 7 KM. op het ijs halteplaatsen waren opgericht, waar de troepen een warmen dronk vonden gereedstaan. Te Tankhoi werd de trein weder bestegen.

Het rollend materieel was intusschen overgezet door de ijsspoorbaan, welke in den korten tijd van 9 dagen (10—19 Februari) aangelegd was door Prins TSJILKOF, wien daartoe een crediet van 600.000 gulden was geopend.

Hierdoor werd het in- en uitladen vermeden van de groote voorraden, bestemd voor het leger in Mandschoerije. Op deze wijze zijn van 2 tot 28 Maart 1904 over het ijs vervoerd 1693 gesloten wagens met goederen, 262 open goederenwagens, 411 wagens (die verwarmd konden worden) voor het vervoer van troepen, 65 locomotieven en 25 personenwagens voor reizigers. Elke wagen, ingericht voor het vervoer van troepen, kan 25 tot 30 man bevatten, zoodat in deze 26 dagen van uit West-Siberië en Europeesch Rusland ruim 10.000 man naar het oorlogsterrein vervoerd zijn.

Begin April 1904 is deze ijsspoorbaan wegens het invallen van den dooi weder afgebroken; zij had 250.000 roebel gekost.

Intusschen waren, ten gevolge van de gebeurtenissen in Mandschoerije, de werkzaamheden aan de spoorbaan om het Baikalmeer met meerdere kracht voortgezet en bij het invallen van den dooi in het laatst van April was de lijn van Tankhoi tot Koeltoek (86 werst van Irkoetsk) doorgetrokken en voor het vervoer opengesteld. Dit traject

loopt niet vlak langs het meer, doch volgt den ouden postweg tusschen beide plaatsen. De troepen konden dus, totdat de overtocht over het meer per boot was hersteld, de drie of vier dagmarschen tusschen Irkoetsk en Koulouk te voet afleggen, voor zij in het laatste station den trein weder bestegen.

Het traject Baikal—Koulouk was nu nog de eenige schakel, welke ontbrak in de directe verbinding van Cis- en Transbaikalië. Hierbij had men echter tal van moeilijkheden te overwinnen, welke schatten aan tijd en geld kostten; niettegenstaande de koortsachtige haast, waarmede gewerkt werd, kwam men dan ook slechts uiterst langzaam vooruit.

De geheele baan moest bij dit laatste traject uit de rotswanden, welke bijna loodrecht uit het water oprijzen, gehouwen en door dynamiet losgebroken worden. Tal van tunnels moesten geboord en bruggen gebouwd worden, waaronder sommige van 100 M. lengte.

Den 26sten September 1904 is ook dit laatste gedeelte voor het verkeer geopend.

De aanleg van deze 243 KM. lange lijn om het Baikalmeer, werd in 1899 begonnen, onder leiding van den ingenieur SAWRIMOWITSJ en kostte 54.000.000 roebel.

Op het oogenblik loopt dus de spoorbaan onafgebroken door van Moskou tot Vladiwostok.

Het deel der baan, dat door Mandschoerije loopt, verdient echter nog eene nadere beschouwing, niet alleen met het oog op de tegenwoordige gebeurtenissen, doch voornamelijk door de eigenaardige verhouding, waarin Rusland, ten opzichte van deze lijn, tot China staat.

Reeds boven is gezegd, dat in 1895 het Russische Rijk de bevoegdheid verkreeg, rails door Mandschoerije te leggen. Rusland heeft dit traject den naam gegeven van Oost-Chineesche baan. Dit is echter slechts eene beleefdheid tegenover China.

In September 1896 toch, kwam eene conventie tusschen beide Rijken tot stand, waarbij bepaald werd, dat de in 1895 verkregen concessie 80 jaren zou duren, gerekend van het oogenblik, waarop de lijn geopend zou zijn. Daar deze gebeurtenis in 1902 heeft plaats gehad, vervalt de concessie in 1982 en zou China in dat jaar de lijn kunnen naasten.

Tevens werd opgericht de „Société du chemin de fer Chinois de l'Est” en werden de statuten van deze lijn vastgesteld.

Volgens deze statuten kunnen alleen Russen en Chineezen aandeelen hebben, terwijl Rusland de betaling der rente en de aflossing der obligatiën waarborgt. Aan het hoofd der Maatschappij bevindt zich eene commissie van 9 directeuren, waarvan één president en één vice-president.

De president wordt gekozen door de Chineesche Regeering, terwijl de vice-president, de overige leden der commissie, zoomede alle technische ambtenaren, slechts als zoodanig benoemd kunnen worden, met

toestemming van den Russischen Minister van Financiën, die tevens het algemeen toezicht op de exploitatie der lijn houdt. Gelijkzeitig werd bepaald, dat deze lijn op de zelfde wijze zou geconstrueerd worden als de Siberische, terwijl de tarieven moesten worden goedgekeurd door de Russische Regeering.

Men kan dus gerust zeggen, dat, niettegenstaande het benoemen van den president door China, en het feit, dat de Mandschoerische lijn over Chineesch grondgebied loopt, deze toch geheel in handen is van den Russischen Minister van Financiën.

Onmiddellijk werd nu met den aanleg begonnen en werden, gelijken tred houdende met den voortgang van het werk, met tusschenruimten van 4 à 5 KM. Kozakkenposten opgericht, om den arbeid aan de baan te beschermen, terwijl de bezetting werd ondergebracht in stevig gemetselde woningen. Weldra volgden de vrouwen en kinderen dezer Kozakken en ontstond een bedrijvig leven langs de baan van een echt Russisch karakter. Deze nederzettingen vormden de kern der Russische kolonisatie in Mandschoerije. Na de voltooiing van den spoorweg bleven deze wachtposten bestaan en werden gesteld onder commando van den militairen Commandant van het Amourdistrict.

Voor de bewaking dezer lijn is dan ook geen man aan het leger van Generaal KOEROPATKIN onttrokken behoeven te worden.

In Januari 1898 bereikte de tijding Europa, dat de Russische vloot Port Arthur en Taliénwan op het Liantoengschiereiland bezet en Rusland beide havens voor 99 jaar van China gepacht had.

Weldra volgde nu eene conventie met China, waarbij Rusland het recht verkreeg Port Arthur door een spoorweg met de Oost-Chineesche lijn te verbinden. Dientengevolge verkreeg het Tsarenrijk niet alleen eene ijsvrije haven aan de Gele Zee, maar werden, ten gevolge van de nieuwe spoorlijn, de Mandschoerische provinciën Kirin en Moekden binnen Ruslands onmiddellijke invloedssfeer gebracht en was deze conventie alweder een stap op den weg, welke naar de volkomen Russificering van Mandschoerije moest voeren.

Zóó krachtig werd aan de nieuwe lijn Karbin—Port Arthur gewerkt, dat zij, bijna gelijktijdig met den Oost-Chineeschen spoorweg, tegen den herfst van 1902 voor het verkeer kon worden geopend. Deze tweede Mandschoerische lijn was van nog meer gewicht dan de eerste, daar haar eindpunt werd gevormd door de eerste ijsvrije haven van Rusland in Oost-Azië. Daarbij loopt zij door de volkrijkste en vruchtbaarste provinciën, welke niet ten onrechte den naam dragen van voorraadschuur van China.

De haven van Port Arthur, met haren slechts 250 M. breeden ingang, bleek echter weldra te klein om als oorlogs- en als handelshaven beide dienst te doen. Daarom werd zij alleen bestemd tot oorlogshaven, zoowel van de zee- als van de landzijde door het aanleggen van een kring van forten krachtig versterkt (met gebruikmaking van de reeds

bestaande oude Chineesche werken) en eene werf opgericht voor den bouw van torpedobootten.

Als handelshaven werd aangewezen de baai van Talienwan, welke door eene zijlijn met den spoorweg Karbin—Port Arthur verbonden werd, en door de natuur zelf, als het ware, voor deze bestemming was aangewezen. Zij biedt niet alleen eene veilige en geheel beschutte ligplaats aan tal van handelsschepen, toch tevens zoo noodig aan de geheele Russische oorlogsvloot. Daarbij is zij het geheele jaar door ijsvrij, d. w. z. het ijs bereikt nooit zulk eene dikte, dat de scheepvaart daardoor gestremd of gehinderd wordt. De grootste dikte, welke tot dusverre tijdens de hevigste koude is geconstateerd geworden, bedraagt 15 cM. Deze gunstige omstandigheid is te danken aan den warmen golfstroom langs de Koreaansche kust.

Aan deze natuurlijke reede ontstond de haven- en handelsstad Dalny.

Dalny is ongetwijfeld het sterkst sprekende bewijs voor de buitengewone en bewonderenswaardige energie, welke Rusland in het Verre Oosten tot heden aan den dag heeft gelegd. Het is, als het ware, op bevel van den Tsaar uit den grond verzezen, in nog korter tijd dan de meeste Amerikaansche steden. De kosten waren dan ook buitengewoon hoog en bedroegen b.v. alleen voor den havenaanleg \pm 120 millioen gulden. Dat alles naar een grootschen maatstaf zou worden uitgevoerd, blijkt wel daaruit, dat bij het vervaardigen van het bouwplan van de toekomstige wereldhaven, gerekend was op eene bevolking van één milioen zielen, waaronder 10.000 ambtenaren.

De spoorbaan werd verlengd tot aan de kade, waar tevens het hoofdstation verrees, terwijl van daar zijlijnen tot op de verschillende in zee uitgebouwde pieren voerden, zoodat de goederen onmiddellijk uit de schepen in de gereedstaande goederenwagens geladen konden worden.

Bij het uitbreken van den oorlog was het grootste gedeelte van de Europeesche stadswijk gereed, de straten geplaveid, trottoirs aangelegd, kanalen gegraven en voor de electriche verlichting gezorgd.

De kaden zijn van kunststeen gebouwd, terwijl de pieren zoover in zee loopen, dat zij aan beide zijden eene waterdiepte hebben, welke schepen van den grootsten diepgang in staat stelt aan te leggen. Verder vindt men in de haven twee droogdokken, een van 120 en een van 300 M. lengte. Het openen en sluiten der sluizen geschiedt evenals het uitpompen electriche, waartoe eene electriche centrale van 1000 paardekrachten gebouwd is, welke ook de stad van licht voorziet.

Voor de arbeiders zijn nette, geriefelijke huizen gebouwd. Zuidwestwaarts van de Europeesche stad wordt de nieuwe Chineezestad gebouwd. Met trots wijst de Rus in Mandschoerije dan ook op Dalny, als bewijs, wat zijne natie hier in staat was in zulk een korten tijd tot stand te brengen. Door menigeeen wordt echter op Nioetschwang gewezen als de groote mededingster van Dalny, waardoor dit nooit aan de hooggespannen verwachtingen zal kunnen beantwoorden. Doch

er zijn twee zaken, welke Nietschwang beletten in de toekomst voor Dalny gevaarlijk te worden: haar haven vriest namelijk in den winter dicht, terwijl zij in den zomer voor groote schepen alleen bij vloed toegankelijk is.

Zooals reeds boven gezegd is, zou weldra Port Arthur als handels-haven gesloten en alleen tot oorlogshaven bestemd worden. Eenige maanden vóór het uitbreken van den oorlog waren reeds verscheidene handelshuizen te Port Arthur begonnen, hunne kantoren en magazijnen naar Dalny over te brengen.

Het moet den Russen wel hard gevallen zijn, bij hunnen terugtocht naar het Noorden, Dalny met gedeeltelijk verwoeste havenwerken in handen der Japanners te laten. Het is dan ook begrijpelijk, dat Rusland, ook na de geleden nederlagen, den oorlog met energie blijft voortzetten en alle krachten inspant om te beletten, dat Mandschoerije met zijne spoorbaan en het Liautoengschiereiland met Dalny en Port Arthur, waarvoor het zich zulke groote geldelijke offers getroost heeft, in het blijvend bezit komen van Japan. Eveneens zal het zich wel tot het uiterste blijven verzetten tegen eene teruggave van Mandschoerije aan China, waardoor het Hemelsche Rijk de renten zou trekken van het kapitaal, door Rusland in zijne Oost-Aziatische ondernemingen gestoken.

Door het verlies van Mandschoerije zou Rusland zijn invloed in China sterk zien verminderen en het is zelfs de vraag, of het dan zijne plannen, betreffende het aanleggen van eene zijlijn van den Oost-Chineeschen spoor van Kalfar naar Peking wel zou kunnen volvoeren. Door sommigen was reeds het denkbeeld geopperd, Peking door een spoorweg over Kalgan en Kiachta onmiddellijk met de Transsiberische lijn te verbinden, waardoor het van uit Moskou in 8 à 9 dagen zou bereikt kunnen worden.

Door het uitbreken van den Russisch-Japanschen oorlog echter is het uitwerken van deze grootsche plannen voor onbepaalden tijd uitgesteld.

Maar welke de uitslag van den strijd ook moge zijn, door den Transsiberischen spoorweg heeft het Russische Rijk Mandschoerije aan zich geketend; eene keten, voor het oogenblik nog tamelijk broos, maar die in hechtheid zal toenemen en een rustig bezit van Mandschoerije door de Japanners in de toekomst onmogelijk zal maken.

AMERSFOORT, 1905.

H. J. F. KLATTE.

Strategische Studiën,

DOOR

C. C. DE GELDER,

Eerste-Luitenant der Infanterie.

Wanneer men zich eenmaal heeft ingedacht, dat de strategie moet worden beschouwd als „grande tactique”, d.w.z. als tactiek, doch verruimd in voornemens, dus ook in afstanden, tijdduur, troepenmassa's, enz., dan komt men vanzelf tot het inzicht, dat, ook in de strategie, voorhoeden, flankdekkingen, voorposten e. d. bekende zaken moeten zijn.

Het is vooral, omdat het Nederlandsche leerboek „Strategie en Krijgsgeschiedenis” hierover niets geeft, dat wij besloten enkele studiën op dit gebied te publiceeren.

En wij doen dit te liever, wijl het ons de gelegenheid zal geven aan de hedendaagsche voorgangers van het Fransche leger (BONNAL, FOCH, ROUSSET, e. a.) de eer toe te kennen, dat zij de aandacht weer hebben gevestigd op veel, dat in het vergeetboek dreigde te geraken.

I. De Strategische Voorhoede.

De strategische voorhoede, uit alle wapens bestaande en vooral rijk aan cavalerie, omvat $\frac{1}{6}$ à $\frac{1}{3}$ van het leger. Hare taak is:

1. Het hoofdkwartier in te lichten, waar de vijandelijke hoofdmacht zich bevindt, wat deze verricht en hoe zij is samengesteld. Zij zal alzoo 's vijands strategische voorposten en dekkingsdetachementen moeten doorstooten, ja, wellicht zelfs zijn gros tot depolyeeren moeten dwingen. Cavalerie alleen, is hiertoe niet in staat, zelfs niet met artillerie. Een lichaam met grootere gevechtskracht wordt zoowel hiervoor, als voor de verdere taak vereischt.

2. Den vijand te binden, daardoor zijne manoeuvres te verhinderen en de manoeuvres van het eigen gros mogelijk te maken. Is de tegenpartij geheel vrij, dan zullen reeds hierdoor ook de fraaiste combinaties kunnen mislukken.

XENOPHON'S meening luidde: „L'art de la guerre est l'art de garder sa liberté d'action”. Hieruit volgt terstond, dat het van het uiterste gewicht is, den vijand deze vrijheid te benemen.

Waar wij b.v. in 1812 achtereenvolgens NAPOLEON's manoeuvres bij Wilna, Drissa en Smolensko ¹⁾ zien mislukken, moeten wij dit hoofdzakelijk toeschrijven aan het feit, dat de Russen nog te vrij waren in hunne bewegingen en niet tijdens de manoeuvre van de Fransche hoofdmacht aan hunne plaats waren gebonden.

Alzoo moet de strategische voorhoede:

indien de vijand teruggaat, hem aangrijpen en hierdoor vasthouden; ²⁾

indien hij vooruit gaat, zijn opmarsch vertragen en hem in de gewenschte richting trachten mede te voeren.

Mocht de vijand zich echter niet bewegen of zich aan eene stelling vastklemmen, dan kan zij zich tot observatie bepalen, ³⁾ totdat de manoeuvre van het gros begint te werken. *De tegenstander heeft zich dan immers vrijwillig geïmmobiliseerd.*

3. Ten slotte moet de strategische voorhoede den tijd en de ruimte verschaffen, benoodigd voor de manoeuvre, voor de vereeniging der eigen marschcolonnen en voor hare ontwikkeling tot den slag. Het breede front toch, waarin men ter wille van de snelheid en de verpleging voorwaarts rukt, moet tijdig worden ingekrompen, terwijl de diepe marschcolonnen dan nog moeten opmarcheeren.

Nu zal het een ieder wel duidelijk zijn, dat, bij de volvoering dezer verschillende opdrachten, de voorhoede allicht gevaar loopt:

of te worden omtrokken en afgesneden, zoodat zij hare taak niet kan volvoeren,

of zich te zeer in gevecht te verwickelen en daardoor afzonderlijk te worden geslagen.

Wij achten dan ook het bevel over de voorhoede allermint eene sinecure; een zeker talent wordt vereischt, wanneer men althans wil „dass die vorgeschobenen Corps weniger durch eigentliche Kraftanstrengung, als durch ihre blosze Gegenwart, weniger durch Gefechte, die sie wirklich liefern, als durch die Möglichkeit derjenigen, die sie liefern können, wirksam werden; dass sie die feindliche Bewegung nirgends hemmen, sondern wie ein Pendelgewicht ermässigen und regeln sollen damit man im Stande sei, sie dem Kalkül zu unterwerfen”. ⁴⁾

NAPOLEON vatte dit deel der taak van de voorhoede, als volgt, samen:

„Le devoir d'une avant-garde ne consiste pas à s'avancer ou à reculer, mais à manoeuvrer. L'art d'un général d'avant-garde (ou d'arrière-garde) est sans se compromettre, de contenir l'ennemi, de le retarder, de l'obliger à mettre trois ou quatre heures à faire une lieue. La tactique seule donne le moyen d'arriver à ces grands résultats.”

Doch zelfs, zoo de voorhoede zich, meer dan gewenscht werd, in

¹⁾ Zie b.v. CAMON. La guerre Napoléonienne, II.

²⁾ Dit verzuimde o. a. NEY op 17 Juni 1815 bij Frasnès.

³⁾ Zie b.v. de houding van LANNES op 13 Oct. 1806 bij het ontdekken van het Pruisische leger bij Jena. BONNAL, La manoeuvre d'Jéna, blz. 415. (Bijl. I.)

⁴⁾ C. VON CLAUSEWITZ. Vom Kriege, blz. 253.

gevecht begaf, achten wij het gevaar, dat zij vernietigd zal worden, nog niet zoo groot en dit wel: omdat de afstand, waarop zij wordt vooruitgeschoven, verband houdt met hare sterkte. Zoo stellen wij ons voor, dat eene divisie 8 à 12 KM. afstand zal nemen, een legerkorps echter veilig tot een dagmarsch zal kunnen worden gedetacheerd. In beide gevallen hebben zij dan de ophelderende cavalerie nog voor zich uit. En, wat hunne gevechtskracht betreft, acht b.v. VON SCHLICHTING ¹⁾ eene divisie best in staat $\frac{1}{2}$ dag zelfstandig te blijven, terwijl b.v. CULMANN ²⁾ over de voorhoede zegt:

„a. Avec l'armement moderne, les préliminaires du combat étant devenus très longs, elle pourra être renforcée avant la nuit par les autres corps, si c'est nécessaire.

b. En outre les colonnes les plus éloignées de l'adversaire n'auront pas le temps d'intervenir.”

Bovendien is de kans groot, dat, wanneer de onderling evenwijdig marcheerende colonnes der eene partij, tegenover de strategische voorhoede der tegenpartij, convergeerend willen ingrijpen, zijzelf door de, deze volgende, hoofdmacht in de flank worden gegrepen. Hierdoor zou zeker het aanvankelijk succes een geheel ander aanzien krijgen.

Maar, ook indien het ergste geschiedde, namelijk de voorhoede partieel de tactische nederlaag mocht lijden, valt nog dit onheil licht te herstellen, wanneer slechts het gros hierdoor de gelegenheid heeft gekregen de strategische manoeuvre te bekronen. Men denke b.v. aan den slag bij Borny en de daarop volgende gebeurtenissen in Augustus 1870.

Wat nu betreft groote verhoudingen, willen wij opmerken, dat, waar meer dan één leger optreedt, ook elk dezer zijne strategische voorhoede zal moeten vormen, welke dan vooruitgaat in de hoofdrichting, die het leger volgt.

Voor het Nederlandsche leger zou men zich als strategische voorhoede kunnen denken: 1 infanteriedivisie, waaraan toegevoegd de cavaleriebrigade (4 regimenten à 4 eskadrons ³⁾ en het korps Rijdende Artillerie) met eenige wielrijdercompagnieën.

Tegenover vorenstaande beschouwingen, die men zou kunnen noemen de NAPOLEONTISCHE en moderne Fransche, staat de Duitse opvatting, welke de taak, die wij aan de strategische voorhoede oplegden, deels ter zijde laat, anderdeels uitsluitend overdraagt op de cavaliërdivisiën.

Nu zal men terstond gevoelen, dat de weerstandskracht eener cavaliërdivisie niet groot is, wat men dan ook wil compenseeren door

¹⁾ Taktische und strategische Grundsätze der Gegenwart. II, blz. 99.

²⁾ Deux tactiques en présence.

³⁾ De divisie-cavalerie kan men toch bij ons, evenals thans in België geschiedt, zeer goed ontleenen aan het Wapen der Maréchaussee, dat \pm 600 paarden tellend, in oorlogstijd 4 eskadrons kan vormen. Er blijven dan nog voldoende maréchaussée te paard, te rijwiel en te voet over voor andere legerdiensten.

meer afstand te nemen. Aldus redeneerende, komt men echter tot zonderlinge consequenties. Zoo zegt BLUME: ¹⁾)

„Diese Aufgabe fällt viel mehr den Kavallerie-Divisionen anheim, welche ihrer Natur nach, besonders durch ihre grosze Beweglichkeit, hierzu vorzugsweise geeignet sind. Sie breiten sich vor der Front und in den Flanken der Armee aus und decken dieselbe *auf solchen Abstand*, dass sie Zeit gewinnt, jeder drohenden Gefahr rechtzeitig zu begegnen, sei es durch Veränderung ihrer Marschrichtung oder durch Zusammenziehen ihrer Kräfte.

„Will der Heerführer die Konzentration wegen der damit verbundenen Nachtheile hinausschieben, bis er über Stärke und Absichten des Gegners Klarheit erlangt hat, so kann er dies nur, *indem er den erforderlichen Abstand der Kavallerie, durch Unterbrechung des Vormarsches der Armee oder durch Zurückführung der letzteren aufrecht erhält.*”

Dus ter wille van dien afstand houdt het gros halt, of gaat zelfs terug!

Dit herinnert ons terstond aan het terugleggen der uitladungspunten van het II. Leger op 22 Juli 1870 ten gevolge van het bericht, dat de Franschen de Paltz zouden binnenvallen, of aan het halthouden en aarzelen na de overwinning bij Spicheren.

Doch ook BLUME zelf voegt aan zijne meening nog toe: „Unter solchen Umständen kann sich eine vorübergehende Verstärkung der Kavallerie-Divisionen durch Infanterie und Artillerie empfehlen”.

Is het nog niet te laat, dan ligt in dit laatste een „pater peccavi” en ware het beter er mede te beginnen.

Waar wij nu aan deze cavaleriedivisiën de kracht tot het binden van den vijand en tot het verschaffen van tijd en ruimte aan de eigen hoofdmacht ontzeggen, zijn wij ook van hare geschiktheid voor den ophelderingsdienst, zonder steun van strijdende afdeelingen, niet overtuigd.

Meer dan vage omtrekken zullen zij niet kunnen melden en het gevaar ligt voor de hand, dat men dan, evenals het Duitsche hoofdkwartier in 1870, meestal op hypothesen gaat werken. Wel zal de cavalerie allicht hare taak beter begrijpen, dan in 1870 nog veelal het geval was, maar hiertegenover staat, dat eene tegenpartij als de Franschen, zoo immobiel, zoo nalatig èn in den veiligheidsdienst èn in het gebruik der cavalerie, nu bijna ondenkbaar zou zijn. Of men dan toch een bewegelijken tegenstander achter zijne gordijnen en sluiers zal doorgronden en op de gewenschte wijze zal aangrijpen, als men den sprong in het duister doet, meenen wij te mogen betwijfelen.

Ook VON SCHLICHTING wijdt in het II. Deel van zijne Grundsätze, onder het hoofd „Strategische Aufklärungen und Sicherungen”, vele bladzijden aan dit onderwerp. Zijn voornaamste bezwaar is, dat de cavalerie-divisiën door de strategische voorhoede beperkt worden in haar voor-

¹⁾ Strategie. Eine Studie, blzn. 89—90.

waarts gaan, daar zij van het logge lichaam, het korps of de divisie infanterie dezer voorhoede, afhankelijk blijven. De beteekenis hiervan ontgaat ons en het beroep van den Schrijver op Tobitschau en Rokeinitz in 1866 dunkt ons niet gelukkig. Veeleer zouden wij zeggen, dat bij elk leger een centraal ophelderingslichaam, waarbij de legerbevelhebber zich kan bevinden, de voorkeur verdient boven het strooien van cavalerie-divisiën voor het legerfront, die, of niet samenwerken of onder korps-commandanten gesteld wordende (zie 14—18 Augustus 1870), het Hoofdkwartier in het onzekere laten.

Doch zelfs deze auteur wil de voorhoede aanvaarden voor de concentratieperiode van het leger en het tijdperk zijner eerste bewegingen (blz. 189).

Tot de bepaalde tegenstanders kunnen wij alzoö von SCHLICHTING evenmin rekenen en het is dan ook onze overtuiging, dat bij eenige studie van de krijgsgeschiedenis, nog vele tegenstanders zullen worden bekeerd.

Wanneer wij ons thans zelf in deze richting gaan bewegen, blijkt al zeer duidelijk, welke bedoelingen NAPOLEON met zijne voorhoede had, indien wij enkele zijner brieven nagaan, gericht aan EUGÈNE, commandant van het leger van Italië, en gedateerd tusschen 3 en 7 Juni 1809. ¹⁾

Tot goed begrip van deze diene de volgende korte uiteenzetting.

Einde Mei 1809 heeft EUGÈNE, na voortdurend de Oostenrijkers onder aartshertog JOHAN te hebben vervolgd, Gratz bereikt en zich over Leoben bij het hoofdleger nabij Weenen aangesloten. Zijn korps MACDONALD is echter 30 Mei nog te Gratz, terwijl MARMONT uit Istrië eerst in aantocht is (bij Fiume). Eene voorhoede onder LAURISTON bij Oedenburg bewaakt de bewegingen van JOHAN, die op Kormend in de richting Raab is teruggegaan, doch zeer roerig blijft en waarvan niet te zeggen valt, of hij MACDONALD over Kormend op het lijf zal vallen, dan wel zich naar het Noorden bij aartshertog KAREL zal aansluiten.

Als gevolg van een schrijven van NAPOLEON dd. 3 Juni verlegt EUGÈNE zijn hoofdkwartier naar Oedenburg en zendt zijne cavalerie, gesteund door één bataljon, naar Kormend ter opheldering. Dit haalt hem het volgend schrijven op den hals:

„.....J'approuve le mouvement que vous avez fait sur Kormend. *Mais la cavalerie n'aurait pas dû y aller sans l'infanterie.* Je crains, que ce bataillon badois si loin des forces ne soit compromis. Comme il paraît par la lettre du général MACDONALD, que l'ennemi est toujours vis-à-vis Wildon, et que le corps de GYULAI est du côté de Radkersburg, une forte division de cavalerie sur Kormend, poussée sur les derrières de l'ennemi, pourrait protéger nos communications, surtout si elle est soutenue par un fort détachement du général MACDONALD sur le même point. Ecrivez-lui dans ce sens. Il ne faut pas, que le

¹⁾ Correspondance de NAPOLEON I. Tome XIX, N°. 15293 vgg.

général M. envoie une reconnaissance, *mais une forte avant-garde à Fürstenfeld et de là sur Körmend.*"

EUGÈNE is echter reeds in de richting Raab gemarcheerd, om JOHAN den weg naar het Noorden af te snijden (werkt dus op eene hypothese). Aan NAPOLEON'S schrijven hierover ontleenen wij het volgende:

„Dans les plaines comme la Hongrie, il faut manoeuvrer d'une autre manière que dans les gorges de la Carinthie et de la Styrie. Dans les gorges de la Styrie et de la Carinthie, si l'on gagne l'ennemi de vitesse sur un point d'intersection, comme St. Michel par exemple, on coupe une colonne ennemie; mais dans la Hongrie, au contraire, *l'ennemi, aussitôt qu'il sera gagné de vitesse sur un point, se portera sur un autre.* Ainsi je suppose, que l'ennemi se dirige sur Raab et que vous arriviez avant lui dans cette ville: l'ennemi l'apprenant en route, changera de direction et se portera sur Pesth....

„Il serait possible qu'il manoeuvrât sur Körmend, derrière la Raab, inquiétant la communication de Gratz à Laybach et se tint toujours en mesure de couvrir Pesth; alors votre mouvement sur Raab vous éloignerait de lui et pourrait même lui faire naître l'idée d'attaquer MACDONALD et de le culbuter. Je pense donc que le mouvement, d'abord sur Guns, ensuite sur Stein am Anger, ensuite sur Körmend, ou de Guns sur Sarvar, est le mouvement le plus sage, si toutefois vous n'avez pas d'autres renseignements, que ceux que j'ai dans ce moment-ci."

In een schrijven dd. 7 Juni vinden wij het verwijt, dat het 35ste regiment afzonderlijk is geslagen. „S'il y avait eu 4 régiments *ils auraient formé une masse de résistance* telle, que l'armée serait arrivée à temps à leur secours.... vous devez marcher avec une avant-garde composée de beaucoup de cavalerie, d'une douzaine de pièces d'artillerie et d'une bonne division d'infanterie."

In de hier aangehaalde correspondentie vinden wij alzoo de volgende denkbeelden:

1. de cavalerie, alleen, is voor opheldering onvoldoende;
2. tegen een vijand, die vrij is in zijne bewegingen, kan men niet manoeuvreeren;
3. er moet een lichaam zijn met voldoende weerstandsvermogen om den vijand vast- of tegen te houden, tot het gros ter ondersteuning is aangekomen.

Wij zeggen dan ook met BEN-AKIBA: „Alles schon dagewesen" en zullen nog eenige andere oorlogen beschouwen.

In 1805 concentreert NAPOLEON het leger achter den Rijn, indirect gedekt door het 1ste Korps (MARMONT) en het 2^e (BERNADOTTE) aan de Main. MACK is geconcentreerd achter de Inn en schijnt daar de Russen te willen inwachten. De afstand is hier zoo groot, dat blijkbaar eene voorhoede onnoodig wordt geoordeeld. Doch plotseling verandert het tooneel: MACK rukt vooruit, zonder de bondgenooten af te wachten, en verschijnt aan de Iller. De afstand der partijen is nu zoodanig vermin-

derd, dat — en om ruimte voor de gedachte manoeuvre te behouden en om deze veilig te kunnen verrichten — eene voorhoede (flankdekking) ¹⁾ wordt saamgesteld onder MURAT, waarbij het 6^e Korps (NEY). Op 7 October passeert het leger de Donau op een front van 70 KM., gedekt door NEY bij Heidenheim, terwijl MURAT, nu met het 4^e Korps (SOULT) wordt vooruitgeschoven op Augsburg.

Wanneer vervolgens op 10 October het gerucht loopt, dat de Russen naderen, wordt terstond tegen dezen vijand eene voorhoede onder BERNADOTTE op München gedirigeerd, terwijl MURAT en NEY het front tegen Ulm behouden.

Zoo kan dan NAPOLEON, indien het noodig blijkt, met zijne hoofdmacht eene dezer voorhoeden gaan versterken, en elk zijner tegenstanders afzonderlijk trachten te slaan. De andere voorhoede waarborgt hem dan de noodige ruimte voor zijne manoeuvre. Aldus ontstaat de z.g. operatie op de binnenlijnen, die wij hem o.a. in 1796 en 1814 volgens de zelfde beginselen zien uitvoeren en die alzoo niets anders is, dan een stelsel van voorhoeden en flankdekkingen, waartusschen de hoofdmacht manoeuvreert.

Zoo kan men in 1796 de divisie SERRURIER tegenover de Piemonteezen bij Ceva en de brigade CERVONI bij Voltri tegenover BEAULIEU als flankdekkingen beschouwen. De beroemde 32ste brigade onder RAMPON wordt dan de voorhoede, terwijl de hoofdmacht bij Carcare het gunstige oogenblik voor de beslissing afwacht. ²⁾

Een goed voorbeeld geeft ook de veldtocht in Juni 1807. Na een stilstand in de operatiën van 2 maanden, grijpt BENNINGSEN het vooruitgeschoven 6^e Korps (NEY) bij Guttstadt op het hevigst aan. Dit trekt voor de overmacht (63.000 tegen 25.000) op Ankendorf terug, waar het wederom stelling neemt. Op den 6^{en} wijkt NEY ook uit deze positie terug op Deppen, gaat hier over de Passarge en neemt opnieuw stelling op de hoogten. Gedurende deze beide dagen was de concentratie van het Fransche leger reeds begonnen. Aan NEY werd aangegeven, zoo noodig nog terug te wijken tot tusschen de Narien- en de Mahrungsee, wat echter door het halt houden der Russen onnoodig werd. Zodoende kon het leger dan ook naar voren geconcentreerd worden en wel bij Deppen, de linkerflank gedekt door het 1ste Korps. ³⁾ Reeds den 8sten Juni was BENNINGSEN op Guttstadt teruggegaan; op 10 Juni volgde de slag bij Heilsberg.

Hier had dus werkelijk de voorhoede hare taak gedaan.

Ook NAPOLEON's tegenstanders passen de strategische voorhoede toe.

¹⁾ In onze beschouwingen maakt dit geen verschil.

²⁾ Zie ook: ROUSSET. Les maîtres de la Guerre, en BONNAL. De Rosbach à Ulm.

³⁾ Zie voor verdere bijzonderheden: VON LETTOW VORBECK. Der Krieg von 1806 und 1807. IV, blz. 290 vgg. en Vierteljahrshefte, 1905, I.

Zoo geeft BLÜCHER voor 3 Sept. 1813 aan zijne 3 korpsen het volgende bevel: 1)

„Die grosze Böhmische Armee hat nach einem fehlgeschlagenen Versuche auf Dresden sich wieder nach Böhmen zurückgezogen, und es ist noch ganz ungewiss ob der Feind ihr mit allen seinen Kräften folgt oder solche gegen die Schlesische Armee dirigiert.

Ich muss daher mit Vorsicht zu Werke gehen, jedoch dem Feinde glauben machen, dass wir ihm mit aller Energie folgen und überall angreifen, damit er hierdurch genötigt werde, einen Teil seiner Kräfte gegen uns zu richten und von der groszen Armee abzulassen.... Die drei Avantgarden vereinigen sich in ein Avantkorps.... Dieses Avantkorps bleibt an dem Feind.... wird sich vorzüglich bemühen, die Stärke des Feindes, seine Stellung und Bewegung zu erforschen *und berichtet unmittelbar an mich*.... Die Korps folgen diesem Avantkorps in einem starken Tagemarsch und sind jederzeit bereit, es aufzunehmen im Falle es gedrängt werden sollte.”

Deze voorhoede onder WASSILTSCHIKOW gaat over Görlitz vooruit, doet zoowel ter vervolging van MACDONALD, als ter opheldering goede diensten, constateert op 4 Sept. de aanzienlijke versterking der Franschen bij Hochkirch door NAPOLEON en dekt den hierop volgenden terugtocht van het Silezische leger achter de Neisse.

Wij maken nu een grooten sprong en willen van 1866 alleen vermelden, dat na Königgrätz het II. Leger met eene strategische voorhoede is voortgerukt.

En thans 1870. Aan Duitsche zijde had men blijkbaar de wenschelijkheid der voorhoede uit de ervaringen van 1866 begrepen.

In de „Verordnungen für die höheren Truppenführer van 1869 staat, dat de voorhoede kan bestaan: of uit sterke cavalerie, gesteund door infanterie, of uit sterke infanterie, waarbij cavalerie.

In het „Denkschrift” van 6 Mei 1870, zegt VON MOLTKE:

„Um unsre Entwicklung zur Schlacht zu bewirken, brauchen wir einen Tag, den uns die Avantgarde der Armee sichern muss.... Die Avantgarde wird formiert aus der 5^{en} Infanterie-Division und einem Kavalleriekorps von 76 Eskadrons u. s. w.”

Toch is dit, althans bij het I. en II. Leger, niet geschied, 2) met het gevolg dan ook, dat reeds op 9 Aug. v. MOLTKE gelastte:

....„Zur Sicherung des Marsches ist Cavallerie auf gröszere Entfernungen vor zu schieben und durch weit vorgeschobene Avantgarden zu unterstützen, damit nötigenfalls die Armeen Zeit haben sich in sich zu versammeln....

„Der 10 August kann von der I. und II. Armee benutzt werden, um

1) Op 31 Augustus staat SACKEN bij Paritz, YORK bij Herzogswaldau, LANGERON bij Seifersdorf.

2) Wel bij het III. Leger. Zie VON HAHNKE. Die Operationen der III. Armee. blzn. 19, 22. De cavalerie er vóór ontbrak echter.

die Truppen ruhen zu lassen oder sie auf die für sie bestimmten Strassen zu setzen...."

Hier hebben wij dus ook reeds het halthouden. (Zie onze opmerkingen over BLUME.)

Het zou ons te vèr voeren, ¹⁾ indien wij in gingen op het feit, dat ook nu nog het ophelderingslichaam, ten dienste van het Hoofdkwartier, ontbrak, en dat voortdurend manoeuvres werden opgebouwd op hypothesen, tegenover een tegenstander, die nog vrij was in zijne bewegingen. En de eerste maal, dat men den Franschen deze vrijheid kon benemen, bij Borny, was het initiatief van een brigadecommandant noodig, om, waar het Hoofdkwartier *verzuimde* en STEINMETZ *verbodde*, de manoeuvre van Metz te doen slagen. Hier voorzeker had het I. Leger *de vasthoudende taak* van eene voorhoede tijdens eene manoeuvre van het gros moeten navolgen.

Op de volgende dagen 15—16 Augustus vormde het III. Korps, met de 5^e en 6^e cavaleriedivisie, (zoo men wil met het X. Korps) de strategische voorhoede, zij het ook toevallig. Het feit echter, dat zij niet als zoodanig bedoeld en georganiseerd was, gaf aanleiding tot allerlei improvisatiën en met name ontbrak hier de eenhoofdige leiding en de cavaleriemassa ²⁾, terwijl de hoofdmacht te vèr achter was en b.v. den 17^{en} Augustus slechts hoogstens met 3 korpsen had kunnen ingrijpen.

En toch, niettegenstaande alles, heeft deze geïmproviseerde voorhoede gunstig gewerkt. In ieder geval bond zij den tegenstander en verschaftte eindelijk gegevens aan het Hoofdkwartier.

Beschouwen wij nu hiertegenover de gebeurtenissen aan Fransche zijde in 1870.

Bij de eerste opstelling der legergroep in Lotharingen vinden wij vóór het front het korps FROSSARD. In eene dépêche van 16 Juli had de Minister van Oorlog dit korps voorgeschreven ³⁾: niet voorbij St. Avold te gaan, tot aan de grens te verkennen, en erbij gevoegd: „Vous serez l'oeil de l'armée". Ofschoon in dit laatste wel iets van het voorhoedenkenbeeld ligt, beschikte het korps slechts over *eene* cavaleriedivisie van 4 regimenten.

Men denke zich nu verder de steeds wisselende inzichten aan Fransche zijde, waarvan het gevolg was, dat FROSSARD niet kon weten, of men voorwaarts of achterwaarts wilde; voorts de halve instructies, die deze generaal ontving, en men zal begrijpen in welk eene zonderlinge positie hij zich op 6 Augustus bevond.

Kon hij dien dag op den steun van het 3^e Korps rekenen, of wel moest hij de concentratie van het leger in de stellingen van Calen-

¹⁾ Zie echter b.v. FOCH. De la conduite de la guerre.

²⁾ Het I. en II. Leger beschikten te zamen over 220 eskadrons. Met name de cavalerie van het I. Leger heeft hier totaal niets gepresteerd. Zie ook: Die Operationen der II. Armee, blz. 73.

³⁾ FROSSARD. Rapport sur les Opérations du Deuxième Corps, blz. 7.

bronn dekken en dus slechts tijd winnen? Ofschoon, achteraf beschouwd, ongetwijfeld het laatste beter zou zijn geweest, veronderstelde FROSSARD het eerste en werd hierin versterkt door de dépêche van BAZAINE (1 uur n.m.), waarin deze hem meldde, dat de divisien METMAN en CASTAGNY oprukten. Zodoende is het te begrijpen, dat hij wel wat lang standhield en eerst week voor het optreden der 13e Pruisische divisie bij Forbach. ¹⁾

Afgezien van den moreelen indruk was het succes voor de Duitsche legers niet groot. Het Fransche leger verdween ongehinderd, dank zij zijne voorhoede, terwijl het I. en II. Duitsche leger *dagen* noodig hadden om de orde te herstellen.

En thans de divisie DOUAY bij Weissenburg. ²⁾

Deze moest, met de divisie DUCROT, de concentratie van het Elzasleger dekken en stond onder leiding van DUCROT. Volgens de aanwijzingen van dezen nam DOUAY in den avond van 3 Augustus zijne stellingen in op den Geisberg en den Vogelsberg met een bataljon in Weissenburg en de cavaleriebrigade bij Schafbusch.

Weissenburg moest hem zeer gewichtig schijnen, immers DUCROT schreef: „Car c'est de Wissembourg que nous devons tirer la majeure partie de nos subsistances”.

In den morgen van den 4^{en} Augustus gaan 2 eskadrons Chasseurs eene verkenning maken, waarbij het 2e bataljon Turco's en eene sectie artillerie ter opname volgen, tot halverwege Altenstadt, welk punt de cavalerie niet voorbijgaat.

Ten 7 uur v.m. volgt een telegram van MAC-MAHON ³⁾, waarin o.a. staat: „Tenez vous sur vos gardes, prêt à vous rallier, si vous étiez attaqué par des forces très supérieures, au général DUCROT par le Pigeonnier”. Een telegram van DUCROT, waarin deze o.a. mededeelde, dat sterke vijandelijke afdeelingen te Pirmasenz en Germersheim waren, schijnt DOUAY niet ontvangen te hebben.

Wel gelastte dan ook DOUAY eventueel den terugtocht op den Pigeonnier, maar geenszins schijnt hij vermoed te hebben, dat de Beiersche divisie v. BOTHMER en daarachter het III. Leger reeds zóó nabij waren.

De aanval op Weissenburg schijnt hem eene sterke openlijke verkenning, zoodat deze met een tegenaanval beantwoord wordt. Zodoende ontstaat een gevecht; heldhaftig, maar ongewenscht. ⁴⁾

Wij willen hier nog eens in herinnering brengen: „L'art d'un général d'avant-garde est sans se compromettre, de contenir l'ennemi, de le retarder etc.” Wie hier de verantwoordelijkheid droeg, DOUAY, DUCROT of

¹⁾ Zie ook vooral: Studien zur Kriegsgeschichte und Taktik. II: Das Abbrechen von Gefechten, blz. 31 vgg.

²⁾ Waar men gewoonlijk FROSSARD en DOUAY in een adem noemt, volgden wij deze gewoonte. Wij erkennen echter gaarne, dat DUCROT—DOUAY meer voorposten dan voorhoeden waren.

³⁾ Revue d'Histoire, Juli 1901, blz. 91.

⁴⁾ BONNAL. Froeschwiller.

MAC-MAHON? Hoeden wij ons een persoon verantwoordelijk te willen stellen voor de treurige resultaten van een geheel stelsel, voor de vruchten van halfheid en onvoldoende voorbereiding.

Ook hier was de taak van het vooruitgeschoven korps niet begrepen. Toch konden het 1ste Korps en een deel van het 7^e zich op 5 Augustus nog bij Wörth concentreren.

Wij gelooven met de aangehaalde voorbeelden het nut der strategische voorhoede voldoende te hebben aangetoond.

Ten overvloede willen wij nog aanstippen, dat bij de Deutsche manoeuvres in Pommeren (1900) de commandant der Noordpartij met succes eene strategische voorhoede heeft gebezigd (de 42^e divisie infanterie met eene cavaleriedivisie).

Wat wij nu voor de toekomst verwachten?

Bij een oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland is de kans groot, dat beide legers vlak aan de grens concentreren, gedekt door hunne versterkingen en de hier liggende korpsen op groote sterkte.

Waar dan de operatieruimte zeer beperkt zal zijn en in de breedte nog verminderd wordt door sperforten en wapenplaatsen, is eene andere botsing dan eene frontale niet wel denkbaar.

Men kan nu wel de bovengenoemde korpsen als de voorhoede (beter voorposten) beschouwen, maar hunne taak zal zeer beperkt zijn.

Waar echter, hetzij bij het begin van den oorlog operatieruimte bestaat, dan wel gedurende den oorlog gelegenheid is om deze te verkrijgen, zal de voorhoede o. a. moeten dienen om ze te behouden; immers: „L'art de la guerre est l'art de garder sa liberté d'action”.

(Wordt vervolgd.)

Bijlage I.

Schrijven van BERTHIER aan LANNES (9 October 1806).¹⁾

„L'Empereur sera ce soir à Ebendorf, DAVOUT à Lobenstein, MURAT à Schleitz.

On suppose que l'ennemi veut défendre Saalfeld; s'il y est en forces supérieures, *il ne faut rien engager que le maréchal AUGEREAU ne vous ait rejoint*. Dans la journée on aura des nouvelles de l'ennemi, et s'il avait des forces notables à Saalfeld, l'Empereur marchera avec 20.000 ou 25.000 hommes dans la nuit pour arriver demain, vers midi sur Saalfeld par Saalberg.

Dans cette situation de choses, où l'ennemi réunit toutes ses forces à Saalfeld, nous n'avons autre chose à faire qu'à *prendre position à Grafenthal*.....

Mais si l'ennemi n'a que 15.000 à 18.000 hommes, *vous devez*, après avoir bien étudié sa position, *l'attaquer*.....

Si l'ennemi *bat en retraite* devant vous, arrivez le plus tôt possible à Saalfeld, et là placez-vous militairement.....”

Wanneer LANNES op 13 October een korps van 12 à 15.000 man op Jena heeft teruggeworpen, Jena bezet, hier haltgehouden, en de divisie SUCHET nog 4 KM. vooruitgeschoven heeft, meldt hij den Keizer: ²⁾

„..... D'après les renseignements donnés par les habitants, le roi était encore avant-hier (11) à Erfurt. Je ne sais, s'il veut nous livrer bataille au lieu de se retirer. Il y a un camp d'environ 20.000 à 25.000 hommes entre Jéna et Weimar. *Je vais pousser des reconnaissances* pour savoir au juste où l'ennemi se trouve. Je désirerais savoir si l'intention de Votre Majesté est que je marche avec mon corps d'armée sur Weimar. Je n'ose prendre sur moi d'ordonner ce mouvement par la crainte que j'ai, que Votre Majesté ne veuille me donner une autre direction.

..... J'apprends à l'instant même que l'ennemi a un camp de 30.000 hommes à une lieue d'ici, sur la route de Weimar; il serait très possible qu'il voulût nous livrer bataille.”

1) BONNAL. La manoeuvre d'Jéna, blz. 365.

2) BONNAL, La manoeuvre d'Jéna, blz. 415.

Aanteekeningen betreffelijk den Russisch-Japanschen oorlog.¹⁾

(Ontleend aan RASWJEEDTSCHIK.)

(Vervolg van blz. 555.)

De zeeslag bij Tsoeshima had tot gevolg, dat de Japanners het onbetwiste meesterschap ter zee verkregen. Zelfs al neemt men aan, dat

¹⁾ In de Russische Invalide wordt de samenstelling der 5 Japansche legers, als volgt, opgegeven:

a. Het 1ste Leger, Generaal KOEROKI, vormende den rechtervleugel van de hoofdmacht, bestaat uit 3 divisiën (Garde, 2e en 12e), 4 reservebrigaden en niet minder dan 2 depotbrigaden. Het kan zijn, dat dit leger met ongeveer 2 nieuw geformeerde divisiën versterkt is geworden. Dientengevolge kan de sterkte op 104 à 108 bataljons, zijnde 115 à 120.000 bajonetten, geschat worden.

b. Het 2e Leger, Generaal OKOE, vormende den linkervleugel van de hoofdmacht en blijkbaar ook als algemeene reserve dienst doende, bestaat uit 4 divisiën (3e, 4e, 5e en 8ste), waarschijnlijk 2 nieuw geformeerde, 2 reserve- en niet minder dan 2 depotbrigaden. Het aantal bataljons kan op 100 à 104 gesteld worden, gevende 110 à 115.000 bajonetten.

c. Het 3e Leger, Generaal NOGI, vormt den linkervleugel der algemeene strategische opstelling en bestaat uit 3 divisiën (1ste, 7e en 9e), waarschijnlijk 1 nieuw geformeerde, 3 reserve- en niet minder dan 1 depotbrigade. Dit leger kan op 76 à 80 bataljons, gevende 89 à 90.000 bajonetten, geschat worden.

d. Het 4e Leger, Generaal NODSOE, dat als voorhoede optreedt, bestaat uit 2 divisiën (6e en 10e) en 2 reservebrigaden, zijnde 40 bataljons of ongeveer 45.000 bajonetten.

e. Het 5e Leger, Generaal KAWAMOERA, vormt den rechtervleugel der algemeene strategische opstelling en bestaat uit de 11e divisie, eene der nieuw geformeerde, 3 reserve- en minstens 3 depotbrigaden, zijnde 66 à 72 bataljons of 73 à 80.000 bajonetten.

Ten einde de strijdkrachten in het Verre Oosten te versterken, is bij K. B. van 10 (23) Juni de mobilisatie gelast in onderscheidene gouvernementen van de militaire circonscriptions van Petersburg, Moskou, Kief en Warschau.

Uit de Finlandsche troepen wordt het XXII. Legerkorps geformeerd. (R. I.)

zij in dien slag ook vrij zware verliezen geleden hebben ¹⁾, dan staat daar toch tegenover de winst van 4 krachtige vijandelijke schepen (*Orel*,

Door den Opperbevelhebber van land- en zeemacht in het Verre Oosten zijn de volgende maatregelen genomen, welke bij K. B. van 7 (20) April zijn goedgekeurd.

1. De scherpschutters-regimenten, welke tot het verband van de 2^e en 8ste Oost-Siberische scherpschutters-divisiën behooren, zijn in regimenten van 4 bataljons getransformeerd.

2. Nieuw geformeerd werd het 41ste Oost-Siberische scherpschutters-regiment.

3. Nieuw geformeerd werd de 10^e Oost-Siberische scherpschutters-divisie, bestaande uit het 37ste, 38ste, 39ste en 40ste Oost-Siberische scherpschutters-regiment, elk ter sterkte van 4 bataljons.

4. Op Saxalin zijn het 1ste en 2e Saxalinskische bataljon geformeerd, terwijl met de formatie van het Doeiskische en Timofskische zelfstandige infanterie-bataljon is aangevangen.

5. In Kamschatka is een bataljon geformeerd.

6. Het Xabarofskische reservebataljon is getransformeerd in een regiment à 4 bataljons + 1 zelfstandig bataljon.

7. Het Nikolajefskische vesting-infanterieregiment wordt getransformeerd in een regiment à 4 bataljons.

8. Het Blagowjeschtschenskische reservebataljon wordt getransformeerd in een regiment à 4 bataljons + 1 zelfstandig bataljon.

9. Te Nowokiefsk is een étappe-regiment à 3 bataljons geformeerd.

Bij besluit van den Opperbevelhebber van 5 (18) Juni zijn alle troepen, welke zich op het eiland Saxalin bevinden, tot eene brigade vereenigd, waartoe een brigadestaf is geformeerd.

Het XIX. Legerkorps vertrekt naar het Verre Oosten. Tot dit legerkorps behooren de 17e en 38ste infanteriedivisie, waaraan de 8ste en 74ste gemengde artilleriebrigade en het 19e sappeurbataljon worden toegevoegd. De 17e en 38ste artilleriebrigade, de 7e cavaleriedivisie en de 7e rijdende-artilleriedivisie blijven in Rusland. (R. I.)

Te Xoentschoen is uit étappe-commando's een regiment à 2 bataljons geformeerd. (R. I.)

Bij K. B. van 17 (30) Juni worden bij de 1ste, 5e, 17e, 33ste, 36ste, 38ste, 42ste en 44ste infanteriedivisie en de 2e Koebansche plastoenbrigade mitrailleurcompagnieën opgericht.

¹⁾ Volgens rapport van Stafkapitein MIXAÏLOF waren de verliezen der Japanners in den zeeslag bij Tsoeshima:

1 slagschip, blijkbaar de *Asai*,

2 gepantserde kruisers, *Idzuma* en *Ivate*, } gezonken,

5 torpedojagers,

8 torpedobooten,

terwijl belangrijk beschadigd werden:

de slagschepen *Mikasa*, *Fuji* en *Shikishima*,

de gepantserde kruisers *Nishin* en *Kasoega*,

de beschermde kruisers *Chitose*, *Kasagi*, *Akaski* en *Suma*,

6 torpedojagers,

8 torpedobooten.

Mil. Spect. 1905.

Nicolai I, Apraxine en Senjavin) en de mogelijkheid om ongestoord de in Port Arthur gezonken schepen te kunnen lichten, zoodat over korten tijd de Japansche vloot sterker zal zijn, dan zij bij het begin van den oorlog was. Ruslands zeemacht daarentegen is, met uitzondering van de Zwarte-zeevloot, vrijwel vernietigd en jaren zullen noodig zijn om haar weder de derde plaats onder de vloten der mogendheden te doen innemen.

De hoop, in het Tsarenrijk gekoesterd, dat de Oostzeevloot in staat zou blijken den Japanners het meesterschap ter zee te ontwringen, is ijdel gebleken en de troepen van den Witten Tsaar hebben in dezen oorlog dan ook geen steun meer van de zijde der marine te verwachten. In hoeverre de moreele invloed van de geleden nederlaag zich bij hen heeft doen gevoelen, valt bezwaarlijk na te gaan; mag men echter de berichten van het front gelooven, dan is deze niet bijster groot.

Belangrijke veranderingen in de opstelling der beide legers vielen niet voor.

Op den oostelijken vleugel betoonden de Russische verkennende afdeelingen van den 23sten tot den 27sten Mei (5—9 Juni) vrij groote activiteit en stonden dien laatsten dag ongeveer in de lijn Dagoetsjatsie (in het dal van de Tsin-xe, 40 werst ten Z.W. van Beischantschentsie) —Schimjaotsie—Toëangoi—Joelantsie—Wanxegoi, waar zij op krachtigen tegenstand stuitten.

In het rayon van den spoorweg werden door de Japanners verschillende verkenningen ondernomen. Den 27sten Mei (9 Juni) werden Sifantai en Aischilipoe (13 à 14 werst ten N. van Tschantoefoe) door hen bezet.

Twee colonnes rukten langs den Mandarijnenweg op.

De eerste, ter sterkte van ongeveer een regiment infanterie en 2 eskadrons cavalerie met bergartillerie en mitrailleurs, rukte naar Minxoeagai op en wierp den 28sten Mei (10 Juni) de Russische voorposten op Schixoesa en Koejoeschi terug.

De tweede, ter sterkte van ongeveer eene brigade infanterie met 2 batterijen, rukte door een dal, evenwijdig aan den Mandarijnenweg loopende, op en bezette dien zelfden dag de hoogten op den rechteroever van de Kao-xe, ter hoogte van de dorpen Ljanschoeitschen en Xandaoxe (respectievelijk 9 en 15 werst ten oosten van Nanschentsi).

Den 29sten Mei (11 Juni) verdreven de Russen de Japanners uit de dorpen Sifantai, Schilipoe en Schaxetsie.

Eene Russische afdeeling, uit Schixoesa oprukkende, bezette den Jandelinpas. Bij Minxoeagai werden door de Japanners tirailleurloopgraven aangelegd. In het dal van de Kao-xe werd door patrouilles de marsch van sterke Japansche afdeelingen in oostelijke richting waargenomen.

Eene Russische afdeeling, welke tegen Wanxegoi en Joelantsie oprukte, dwong den vijand op Oefanloi terug te trekken. Een verplegingsmagazijn, in Joelantsie opgericht, werd door de Japanners in brand gestoken.

Den 30sten Mei (22 Juni) bezette eene Russische afdeeling, na de Japansche voorposten teruggedrongen te hebben, het dorp Wanloengoi in het dal van de Tsin-xe (15 werst ten N.W. van Ineetschen), terwijl de Russische cavalerie te Nanschantschentsie gedwongen werd eenige wersten N.-waarts terug te trekken.

Verder hadden tot den 2^{en} (15) Juni slechts onbelangrijke schermutselingen aan de voorposten plaats.

In den morgen van den 3^{en} (16) Juni werd op het westfront eene Russische voorpostenafdeeling ten Z. van Palitoen (5 werst ten Z. van Silitoen) door twee Japansche compagnieën noordwaarts teruggedrongen.

Van 2 uur v.m. tot 8 uur v.m. was het Russische detachement bij Ljaojan-tshoenpen (8 werst ten W. van de Daljao-xe, ter hoogte van Silitoen) in gevecht gewikkeld. De vijand rukte met sterke afdeelingen infanterie, door 2 batterijen ondersteund, uit het Zuiden tegen de Russische stelling op. De Russen werden gedwongen een dorp, 3 werst ten Z. van Ljaojan-tshoenpen gelegen, te ontruimen en op de hoofdstelling terug te trekken. Ten 4 uur v.m. opende hunne artillerie het snelvuur op korten afstand en kwam de aanvallende beweging van den vijand, welke blijkbaar slechts een demonstratief karakter droeg, tot staan. Ten 6 uur v.m. rukte eene Japansche afdeeling, ter sterkte van 1 bataljon infanterie, 3 eskadrons cavalerie en eene batterij van de zijde van de Daljao-xe tegen den linkerflank der Russen op. De Japansche batterij nam de Russische stellingen enfileerend onder vuur, doch werd door eene Russische batterij spoedig tot zwijgen gebracht, terwijl de voorwaartsche beweging door het oprukken van Russische afdeelingen tot staan kwam. Ten 8 uur v.m. werd bericht ontvangen, dat de rechtervleugel door een regiment infanterie en 23 eskadrons cavalerie met artillerie werd omtrokken, waarop de commandant besloot de stelling te ontruimen. Sterke Japansche afdeelingen infanterie bezetten daarop Ljaojan-tshoenpen, zonder echter verder op te rukken. In dit rayon ageerden 1 Japansche divisie infanterie, 20 eskadrons cavalerie en 4 batterijen.

Ten 10 uur v.m. werd Simjaotschen (halverwege Tschantoefoe—Goetsi) door 3 Japansche eskadrons bezet, die echter door de Russen spoedig weder verdreven werden.

Den 4^{en} (17) Juni ontruimden de Japanners tijdelijk Ljaojan-tshoenpen, dat opnieuw door de Russen werd bezet.

In het rayon van den spoorweg werd den 6^{en} (19) Juni door de Japanners eene gewelddadige verkenning ondernomen.

In den morgen werd Sinloentschoean door hunne infanterie bezet. De langs den spoorweg oprukkende afdeelingen werden ten 9 uur v.m. bij St. Schoeanmjaotsi tot staan gebracht en begonnen ten 12 uur middag zuidwaarts terug te trekken.

Ten 9 uur v.m. opende de artillerie van de tegen Koejoeschi oprukkende Japansche afdeelingen het vuur op de Russische voorposten, die terugtrokken op eene ten N. van Koejoeschi gelegen stelling, waar zij

den aanvaller met geweervuur ontvingen. Ten 10 uur v.m. begonnen de Russen langzaam terug te trekken op eene stelling ten N. van Sjaoxoëschí. Na hier aanvankelijk stand gehouden te hebben, trokken zij verder terug op Ljaojemjao (8 werst ten N. van Sjaoxoëschí). De Japanners rukten tot op 5 werst ten Z. van deze plaats op.

Ten westen van den Mandarijnenweg was een Russisch detachement teruggetrokken naar de hoogten ten N. van Schixoesa (tusschen St. Schoeanmjaotsi en Sjaoxoëschí).

Uit de ingekomen berichten bleek, dat langs den Mandarijnenweg dien dag 2 regimenten infanterie en 2 regimenten cavalerie met mitrailleurs, berg- en veldartillerie opereerden en westwaarts van dien weg 3 bataljons, 1 eskadron en 3 stukken. Schaoxoëschí werd ten 12 uur middag en Jaomalin (2½ werst noordelijker) ten 2 uur n.m. door de Japanners bezet.

Dien zelfden dag werd op den Russischen rechtervleugel het dorp Jantoenlinsie (30 werst ten N.O. van Ljaojan-tschoenpen) en de Russische stelling, 16 werst ten N. van Ljaojan-tschoenpen, door de Japanners genomen.

Den 7^{en} (20) Juni rukte de Russische voorhoede aan den Mandarijnenweg zuidwaarts, ten einde te trachten het verloren terrein te herwinnen. In den avond van dien dag werd Minxoeagai en de pas, westwaarts van dit dorp, door haar bezet. Den volgenden dag rukten de Russen tegen den door de Japanners versterkte stelling bij Tschaoingai op. Gedurende het gevecht bleek, dat deze stelling in krachtigen staat van tegenweer gebracht was en door eene brigade infanterie met 2 berg- en 1 veldbatterij, benevens eenige mitrailleurs verdedigd werd.

Gedurende den loop van den dag ontvingen de Japanners nog eenige versterking en ten 7 uur n.m., nadat een levendig geschutvuur uit 24 vuurmonden geopend was, gingen zij tot den tegenaanval op den linker-vleugel der Russen over. Deze trokken eenigszins terug, doch behielden het terrein, dat vóór den aanval der Japanners op den 6^{en} (19) Juni in hun bezit was.

Den 9^{en} (22) Juni trachtten de Japanners de Russische voorposten in het dal van de Kao-xe terug te werpen, doch werden afgeslagen.

In het rayon Xailoentschen vonden verschillende schermutselingen plaats, Joelantsie ging in Japansche handen over.

Den 10^{en} (23) Juni hadden in het rayon bij den Mandarijnenweg en in het dal van de Tsin-xe verschillende schermutselingen bij de voorposten plaats.

Den 11^{en} (24) Juni werden de Russische cavalerievoorposten in het dal van de Tsin-xe eenigszins teruggedrongen. Ter ondersteuning oprukkende jachtcommando's werden bij Santsjatai door geschutvuur ontvangen.

Den 12^{en} (25) Juni werden de Russische voorposten bij den Jandelinpas teruggedrongen, terwijl den 15^{en} (28) Juni Santsjafan (8 werst ten N. van Nanschantshentsie) en den 16^{en} (29) Juni Wanxegoi door de Japanners bezet werd.

In Korea trokken de Russen achter de rivier de Toemen terug.

R. L. SCHOLTEN.

Korte mededeelingen omtrent militaire zaken in verschillende landen.

BELGIË.

Int. Rev., Juli, geeft een overzicht van het nieuwe schietvoorschrift voor de infanterie.

Sinds Januari l.l. worden te Leuven vergelijkende proeven genomen tusschen 2 batterijen 7,5 cM. veldgeschut à 4 stukken en 4 caissons; de eene geleverd door de firma KRUPP, de andere uit de fabriek van St. Chamond. Eene beschrijving van laatstgenoemd materieel, dat veel overeenkomst vertoont met het Fransche veldgeschut, vindt men in Belgique Mil., N°. 1766. Daaruit blijkt o.a., dat de schilden 5 mM. dik zijn.

DUITSCHLAND.

M. Woch. bericht, dat dit jaar 37 officieren van het leger zijn aangevoerd om gedurende korteren of langeren tijd bij de marine gedetacheerd te worden. Hiervan zijn 27 op het oogenblik nog in het 3^e studiejaar van de Kriegsakademie. Van half Juli tot na het einde der herfstoefeningen worden deze officieren aan boord van een oorlogsbodem geplaatst.

Bij Kabinetsorder van 15 Juni l.l. is bepaald, dat de degen- en sabelscheeden voortaan donker gekleurd zullen worden.

Eene aanvulling der Felddienst-Ordnung behelst verschillende opgaven omtrent de werkzaamheid der machinegeweren tegen de verschillende Wapens en omtrent de uitwerking van geweer- en geschutvuur op machinegeweer-afdeelingen.

Op de begroting 1905/06 schijnt o.a. een bedrag van 18 mill. Mark voor de nieuwe bewapening der veldartillerie beschikbaar te zijn gesteld. Vuurmond en munitie (patronen worden voorloopig *niet* ingevoerd) blijven de zelfde; de affuiten worden vernieuwd, de voorwagens en caissons gewijzigd. De vuursnelheid wordt vergroot, de ballistische eigenschappen van den vuurmond blijven de zelfde. Door vermindering van de metaaldikte van den vuurmond op daartoe geschikte plaatsen is een stuk geschut verkregen, dat, met inbegrip van schilden van 3 mM., slechts 20 KG. meer weegt dan C 96.

ENGELAND.

De Army-orders voor Juni melden de instelling van een, te Aldershot gevestigd, permanent comité voor cavalerie-aangelegenheden.

Streffleur, Juli, geeft eene beschrijving van het door den Deenschen Minister van Oorlog, MADSEN, uitgevonden Rexersche automatische geweer, welke vinding op het oogenblik door eene Engelsche vennootschap wordt geëxploiteerd.

FRANKRIJK.

Ter opheffing van het overcompletee aan officieren bij de infanterie en de genie — resp. 556 en 20 — is bij de wet van 7 April l.l. bepaald, dat in beide wapens een gelijk aantal officieren, die meer dan 25 en minder dan 30 jaren dienst hebben, *vervroegd* op pensioen gesteld kunnen worden, mits zij zich, in de gevallen bedoeld in art. 2 van de wet van 22 Juni 1878, gedurende 10—6 jaren (afhankelijk van het aantal dienstjaren) ter beschikking van het D. v. O. blijven stellen. Deze offⁿ. hebben recht op het minimum-pensioen, aan hun graad verbonden, vermeerderd met $\frac{1}{20}$ van het verschil tusschen het maximum en het minimum voor elk campagne-jaar.

Bij de manoeuvres in het Oosten zal een uit 4 compagnieën samengesteld bataljon wielrijders optreden. (France militaire, N°. 6420.)

Bij de a.s. groote manoeuvres in het Oosten, welke onder leiding van den Generaal BRUGÈRE gehouden worden, zullen veelvuldig nachtmarschen en nachtelijke oefeningen plaats hebben; in verband hiermede is aan het D. v. O. de beschikking over een aantal zoeklichten gevraagd, welke zoowel bij den aanvaller als bij den verdediger gebruikt zullen worden. (B. d. l. P., N°. 507.)

Het Bulletin officiel van 10 Juli 1905 bevat o. a. eene nieuwe instructie betreffende het reëngageeren van onderofficieren, korporaals, brigadiers en soldaten.

Bij de najaarsoefeningen wordt eene proef op groote schaal met de nieuwe bepakking der infanterie genomen. De stijve ransel 1893 wordt vervangen door een overtrek, waarin een hemd, kookgereedschap en twee reserve-rations. Gewichtsvermindering 5 KG. De gemeenschappelijke kookketels worden afgeschaft, de patronen en het pioniergereedschap aan den koppel gedragen. De *compagnieskar* voert geen patronen en geen pioniergereedschap meer mede, doch alleen de bagage der officieren, onderkleederen voor den troep, reserve-voorraad schoenen en het derde reserve-ration. De 28 patronen per man uit de *compagnieskar* worden voortaan in zesspannige patrooncaissons (oude caissons 1890) medegevoerd.

In plaats van de loting, die bij de nieuwe militaire wet afgeschaft is, zal voortaan c. q. de datum van geboorte der recruten bij hunne indeeling beslissen. (France militaire, N°. 6436.)

De in 1904 voorloopig ingestelde rechtstreeksche aankoop van granen

en fourage door de verschillende militaire autoriteiten zal tot 1906 bij wijze van proef gehandhaafd blijven, daar de proeftijd te kort is geweest om over het nut van dezen maatregel te beslissen. (France militaire, N°. 6433.)

GRIEKENLAND.

Na langdurige beproeving is het 6,5 mM. Mannlicher-Schönauergeweer M 1903, met bijbehorende patroon, definitief voor de bewapening der infanterie aangenomen.

ITALIË.

Het nieuwe infanteriereglement is in druk verschenen en aan de troepen in beproeving gegeven. Na afloop der herfstoefeningen zal omtrent de invoering definitief beslist worden. (Jahrb. A. u. M., Juli.)

De voorstellen der regeering voor de uitbreiding der vloot vermeldt Int. Rev., Juli.

Streffleur, Juli, geeft een beknopt overzicht van de nieuwe tactische instructie voor veld- en rijdende batterijen, waarin o.a. voorkomen gegevens omtrent de organisatie en de munitie uitrusting.

JAPAN.

Streffleur, Juli, geeft een overzicht van de wijze, waarop de verpleging in het Japansche leger geschiedt.

NOORWEGEN.

De veldbatterijen bestaan uit 3 afdelingen, n.l. 1°. 6 stukken, 6 caissons (de gevechtsbatterij); 2°. 6 caissons en 10 reservepaarden; 3°. 4 pakwagens, 1 gereedschapswagen en 10 reservepaarden. De 2^e en 3^e afdeling vormen te zamen het „park”. In de gevechtsbatterijen behoren vuurmond en caisson steeds bijeen; twee dezer eenheden heeten sectie. Op marsch volgt de caisson den vuurmond, doch kan ook daarnaast marcheeren, het „park” marcheert aan den staart der troepen-colonne. In de stelling is de tusschenruimte normaal 20 ×, de caissons 10 × achter de vuurmonden. Bepanningen, voorwagens en de helft der tweede afdeling zijn achterwaarts opgesteld onder bevel van den munitie-onderoffr.: de rest van het park verder achterwaarts onder commando van den parkcommandant. Het ontwerp-schietvoorschrift toont veel gelijkenis met het Duitsche.

OOSTENRIJK-HONGARIJE.

De proef, welke genomen is ter verlichting van de oorlogsuitrusting der infanterie, heeft tot de volgende bepalingen geleid: 1°. het aantal door den man te dragen patronen wordt op 120 gebracht; 2°. elk man

draagt een reserve-ration voor 2 dagen en een gedeelte van het dagelijksch ration bij zich; 3°. het derde reserve-ration, alsmede de groenten, het zout, de koffie en de suiker voor het dagelijksch ration, worden op de levensmiddelenwagen geborgen; 4°. de slobkousen en het flanel vest behooren slechts van November tot Maart tot de veldtenu; verschillende equipmentstukken, als borstels, was, enz. zijn over groepen van 4 man verdeeld. De bereikte gewichtsvermindering is 1,570 KG.; de totale belasting bedraagt thans 28,470 KG. De troepencommandanten kunnen, hetzij onmiddellijk voor het gevecht, hetzij ter bespoediging van den marsch, de ransels doen afleggen, wanneer over de tot het vervoer daarvan benoodigde voertuigen beschikt kan worden. (B. d. I. P., N°. 507.)

RUMENIË.

De munitie-uitrusting der batterijen is, als volgt, vastgesteld:

	87 mM.	75 mM.	
Voorwagen	32	38) stuk.
caisson.	32	38	
Achterwagen	55	72	caisson.
Aan de affuit.	1	1	
Totaal in de batterij.	894	894	(B. d. I. P., N°. 507.)

RUSLAND.

Rev. d. C. M., vermeldt de, aan Raswjeedtschik ontleende, aan de infanterie gegeven, nieuwe voorschriften, ten aanzien van het terreinwinnen onder het vijandelijk vuur.

Mitt., Heft 6, geeft eene beschrijving van de oorlogshaven Kronstadt.

De thans verschenen uitkomsten van de volkstelling van 1897 vermelden als bevolkingcijfer van het Russische Rijk 125.680.682, waarvan 62.512.698 mannen en 63.167.984 vrouwen. De 50 gouvernementen van Europeesch Rusland telden 93.442.864, de 10 Poolsche 9.402.253, de 11 Caucasische provinciën 9.289.364, de 9 Siberische gouvernementen 5.758.822, de 9 gebieden van Centraal-Azië 7.746.718. Buiten het Rijk 40.661. Finland is niet in de volkstelling begrepen geweest. Van de binnen het Rijk gevestigden kenden 26.569.585 (21,1 %) personen lezen, terwijl 99.070.436 (78,9 %) ongeletterd waren.

SPANJE.

Een 7 mM. mitrailleur van VICKERS SON AND MAXIM LD. wordt aan de cavalerie ter beproeving gegeven. (B. d. I. P., N°. 507.)

ZWEDEN.

De regimenten veldartillerie bestaan uit 3 afdeelingen à 3 batterijen. Elke veldbatterij bestaat uit „frontsterkte” (4 stukken en 6 caissons) en „trein”. Eén vuurmond en één caisson vormen eene „kanonafdeeling” (halve sectie); 2 van deze afdeelingen eene „halfbatterij” (sectie) en de overige 2 caissons eene „caissonafdeeling”. De trein bestaat uit den

„gevechtstrein” (4 caissons en 12 reservepaarden) en den „bagagetrein” (pak- en levensmiddelenwagens). De opstelling in de vuurlinie en de wijze van vuren is overeenkomstig de in Frankrijk gebruikelijke; de caissons kunnen echter ook achter de vuurmonden staan. De bediening van eene „kanonafdeeling” bestaat uit een onderoffr. (stukcommandant) en 8 man (3 op den voorwagen van het stuk en 5 op den caisson); deze laatsten zijn met een karabijn (en 40 patronen) gewapend.

Voor den veldhouwitser is het kaliber van 12 cM. aangenomen.

Boekaankondiging.

Der Kampf um Port Arthur. Von ALEXANDER KUCHINKA, k. u. k. Major des Geniestabes. Wien, 1905. (Overdruk uit Heft 3 der *Mitteilungen über Gegenstände des Artillerie- und Geniewesens* 1905; 45 blzn. en 2 kaarten. Prijs: 1 K. 60 h.)

Zij, die zich bezighouden met de beoefening der krijgskundige wetenschappen of met de toepassingen der militaire techniek, zien met groote belangstelling uit naar de ervaringen en lessen van den Oost-Aziatischen oorlog, om daaraan velerlei theorieën op strategisch, tactisch en artilleristisch gebied, welke sedert de laatste groote oorlogen ingang gevonden hebben, te toetsen, of naar de verkregen gegevens, aan de oorlogspraktijk ontleend, de waarde te beoordeelen, welke toegekend mag worden aan tal van moderne oorlogsmiddelen, die tot dusver nog slechts op het proefveld of het oefeningsterrein werden onderzocht. Niet het minst op het gebied van den vestingoorlog bestaat dringend behoefte aan een betrouwbaren maatstaf, welke aan de voortbrengselen van het studeervertrek of de constructiewerkplaats kan worden aangelegd om aan te toonen, welke de oorlogswaarde is van hetgeen de moderne vestingbouw heeft tot stand gebracht, wat de nieuwere aanvalsmiddelen daartegen vermogen en in hoeverre de tegenwoordige leer van aanval en verdediging uitvoerbaar en doeltreffend mag heeten.

Of de Russisch-Japansche oorlog in dit opzicht alle verwachtingen zal bevredigen? Er zijn aanwijzingen, die doen vermoeden, dat zulks niet in allen deele het geval zal zijn. Zeker is het, dat het oogenblik om de uit dien oorlog te trekken leeringen te overzien, te rangschikken en op hare juiste waarde te schatten, nog niet gekomen is. Men zou dit, wel is waar, niet afleiden uit de mededeelingen der dagbladers, die, in haren onderlingen wedijver om primeurs op de nieuwsmarkt te brengen, bij menige gelegenheid reeds dadelijk gereed stond om het beleid der aanvoorders, de uitkomsten der methoden of de bruikbaarheid der middelen met beslistheid te beoordeelen. De vakpers echter behoort zich — minder voorbarig — voorshands nog te bepalen tot het verzamelen en schiften van feiten en aanwijzingen en het bijeenbrengen van bouwstoffen voor eene latere critische behandeling der gebeur-

tenissen en lessen van dezen oorlog, waartoe in ruimere mate dan tot heden zal moeten kunnen worden geput uit officieele rapporten en berichten van deskundige ooggetuigen.

Het hierboven genoemde werkje is als eene bijdrage in deze richting te beschouwen. Het bevat eene meer uitgewerkte bewerking eener in Maart j.l te Weenen gehouden voordracht en berust dus — wat het relaas der gebeurtenissen betreft — nog hoofdzakelijk op courantenberichten en de oorlogsoverzichten in eenige militaire tijdschriften, waaruit de Schr. naar zijn beste vermogen het meest betrouwbare heeft bijeengebracht. Eigenaardig is het, wat hijzelf in den aanhef van zijn geschrift opmerkt: „Im gegenwärtigen Kriege im fernem Osten ist „eine bis zur Virtuosität entwickelte Gabe beiden Gegnern gemeinsam: „Jene der Geheimhaltung ihrer Operationen bis in die unwesentlichsten „Einzelheiten, wobei als besonderer Trick hinzukommt dass Journalis- „tik und Berichterstattung in beiden Lagern als willkommene Werk- „zeuge zur gegenseitigen Irreführung angesehen und in diesem Sinne „weidlich ausgenützt werden“, en verder: „Kein Wunder also, wenn „aus dem Gewirre unwahrscheinlicher, oft phantastischer Zeitungsbe- „richte für das fachliche Studium bisher bloss der Gang der Ereignisse „im grossen herausgeschält werden konnte, für welchen die spärlich „zugeflossene, *pour l'usage du dauphin* zugestutzte offizielle Bericht- „erstattung den einzig verlässlichen Wegweiser bot.”

Intusschen meent de Schr. toch, dat uit den op deze wijze verkregen, algemeenen indruk eene vergelijking met verschillende grondbeginselen van den tegenwoordigen vestingoorlog kan worden afgeleid, mits daarbij de noodige omzichtigheid in het maken van gevolgtrekkingen worde betracht, met het oog op de geheel eigenaardige omstandigheden, waaronder de aanval en de verdediging van Port Arthur hebben plaats gevonden. Achtereenvolgend worden behandeld: de strategische beteekenis van Port Arthur als oorlogshaven en vesting, de beschrijving der oorlogshaven (ontleend aan: Schön. *Der Kriegsschauplatz in Ostasien*. Wien, 1904), de versterkingen, het verloop der krijgsverrichtingen en de daaruit af te leiden gevolgtrekkingen. Als bijlagen zijn aan het werkje toegevoegd: overzichten van de maritieme strijdkrachten der beide oorlogvoerende Rijken en van hunne strijdkrachten te land, voor zoover die bij de krijgsverrichtingen op het Kwantoenschiereiland betrokken zijn geweest, alsmede twee duidelijke kaarten, die ook eenige details van de veldversterkingen der Nauschan-stelling bevatten.

De Schr. geeft overigens weinig details, maar een aangenaam geschreven en helder overzicht van den algemeenen loop der krijgsverrichtingen. Dat hij daarbij menigmaal stuit op gebrek aan gegevens, op tegenstrijdige berichten en op onopgehelderde beweegredenen voor de genomen maatregelen, zal, na hetgeen hiervoren werd aangehaald, geen verwondering wekken. Niettemin kan ik de lezing van het werkje zeer aanbevelen, vooral ook wat betreft de voorzichtig gestelde conclusiën,

die de Schr. uit het verloop en de uitkomsten van dezen strijd meent te mogen trekken en die ons, behoudens nadere toetsing aan meer volledige bronnen, toch reeds aantonen, dat „Port Arthur” allesbehalve een school-voorbeeld voor den belegeringsoorlog is geweest en nog menig vraagpunt onopgelost zal laten, maar niettemin een schat van interessante en nuttige lessen voor de studie van dien oorlog kan opleveren.

C. J. S.

Handboek der Pionierkunst voor het Nederlandsche Leger door C. J. SNIJDERS, Luitenant-Kolonel der Genie, en J. H. A. MIJSBERG, Kapitein der Genie. Afdeling II. Gemeenschapsmiddelen. Met 229 figuren in den tekst *Schiedam*, 1905. H. A. M. ROELANTS.

In den Jaargang 1903, blzn. 242 en 243, van dit Tijdschrift schreven wij eene aankondiging van de I. Afdeling van het Handboek der Pionierkunst, waarvan thans de II. Afdeling verschenen is. In deze afdeling worden behandeld de gemeenschapsmiddelen, en wel in den meest uitgebreiden zin van het woord. Diensvolgens worden achtereenvolgens beschreven:

1. landwegen (gewone- en spoorwegen);	4. telegrafen;
2. waterwegen;	5. luchtscheepvaart;
3. bruggen;	6. duivenpost;

voor zoover deze gemeenschapsmiddelen althans tot den kring van den gewonen pionier behooren en niet door bijzondere troepenafdeelingen, als spoorweg- en telegraafstroepen of pontonniers worden tot stand gebracht en in bijzondere handboeken en voorschriften behandeld worden.

Van deze afdeling, waarvan het hoofdstuk: Luchtscheepvaart in hoofdzaak bewerkt werd door den Kapitein der Genie P. J. P. VAN DER STEUR, kan het zelfde getuigd worden, wat wij vroeger van de eerste afdeling schreven: er is gestreefd naar de grootst mogelijke beknoptheid, zonder daarom aan volledigheid en duidelijkheid te kort te doen. Ook deze afdeling, welke van een groot aantal duidelijke afbeeldingen voorzien is, zal door elkeen, die omtrent de behandelde onderwerpen naar voorlichting zoekt, met vrucht geraadpleegd kunnen worden.

De tocht van Overste Van Daalen door de Gajo-, Alas- en Bataklanden — 8 Februari tot 23 Juli 1904 — door J. C. J. KEMPEES, 1^e Luit. der Art. en fungerend Adjudt. van den Colonne-Comm. *Amsterdam*. J. C. DALMEIJER.

Waar de S. van dit belangrijke werk er in zijn voorbericht op wijst, dat de krijgsverrichtingen van ons Indisch leger over het algemeen geen groote belangstelling ondervinden, en daaraan toevoegt, dat alleen bij grootere expeditiën, waarvan de berichten treffen, hetzij door de menigvuldigheid der slagen, hetzij door de groote verliescijfers, die belangstelling weder opvlamt — een feit, waarin de deelnemers zich

mogen verheugen —, daar zijn deze woorden, toevalligerwijze, op den tocht van den Overste VAN DAALLEN door de Gajo-, Alas- en Bataklanden allerminst van toepassing. Want deze tocht heeft maar al te veel belangstelling — zij het ook niet in den gebruikelijken zin — gewekt en de deelnemers hebben allerminst reden gehad zich in die belangstelling te verheugen. Zoowel bij de beraadslagingen over het adres van antwoord op de Troonrede, als bij die over de Begrooting van Nederlandsch-Indië zijn door onvolledig ingelichte en op een eersten indruk oordeelende leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal harde en — laat ons het er dadelijk bijvoegen — in de hoogste mate onverdiende woorden aan het adres van het Indische leger gericht; woorden, die zelfs over de grenzen een weerklank ten nadeele van ons prestige gevonden hebben. De groote offers aan vrouwen en kinderen, die de vijand gedurende den tocht van den Overste VAN DAALLEN gebracht heeft, waren hiervan de oorzaak.

Gelukkig heeft de S. van het werk, dat wij hier bespreken, bij de samenstelling van zijn arbeid van de grievende beoordeeling, waaraan de tochtgenooten van den Overste VAN DAALLEN van sommige zijden hebben blootgestaan, geen kennis gedragen, of mocht hij deze al vernomen hebben, zich zoo hoog daarboven weten te verheffen, dat zijn werk geen zweem daarvan vertoont. Daardoor mist dit boek dan ook alle fouten, die gewoonlijk aan een tendenz-geschrift kleven; van eene opzettelijke verdediging of rechtvaardiging der eigen handelingen is geen spoor te vinden; de feiten, in uiterst soberen stijl voorgedragen, verklaren, rechtvaardigen en verdedigen alles!

Uit het geheele relaas blijkt ten duidelijkste, hoe — de goede bedoelingen van den Colonnecommandant en zijne tochtgenooten ten spijt — aan de telkens en telkens door dezen geboden gelegenheid, om vrouwen en kinderen ongedeerd het tooneel van den strijd te doen verlaten, geen gevolg werd gegeven; ja, hoe daartegenover het fanatisme aan die vrouwen de wapens in handen drukte, waarmede zij onze troepen bestreden, en hoe dat zelfde fanatisme het beeld te aanschouwen gaf van geheele groepen, mannen, vrouwen en kinderen, die, zich ten doode gewijd hebbende, in feestdosch in hunne grafkuilen opgesteld, het einde afwachten, edoch na ons eerst tot het laatste oogenblik zooveel mogelijk schade toegebracht te hebben. Men moge het in den grond des harten betreuren, dat het — omdat de bevolking zelf dit niet wilde — onmogelijk gebleken is het leven van zooveel vrouwen en kinderen te sparen, daar waar het gewapend verzet gebroken moet worden, kennen wij, waar allen zich in eerste lijn opstellen, geen ander middel, dan hetgeen hier „nolens volens” is moeten toegepast worden.

Dat zij, die zóó lichtzinnig en zóó onverdiend ons dapper Indisch leger zijn hard gevallen, om hetgeen op den tocht van Overste VAN DAALLEN geschied is, dit boek mogen lezen en daardoor tot beter inzicht gebracht mogen worden, is onze hartgrondige wensch en alleen reeds,

omdat de mogelijkheid daartoe thans geopend is, zouden wij het verschijnen daarvan toejuichen.

Maar bovendien bevat dit werk voor elkeen, die belang stelt in het land, waarin, de bevolking, waartegen, en de omstandigheden, waaronder daar strijd gevoerd is, een schat van belangrijke gegevens, terwijl de waarde daarvan in niet geringe mate verhoogd wordt door de beschouwingen en gevolgtrekkingen, welke de S. aan het slot, op grond der beschreven operatiën en der daarbij opgedane ervaring, heeft te boek gesteld.

Wij kunnen den S. dan ook van ganscher harte met zijn wél geslaagden arbeid gelukwenschen.

Kaart van Zuid-West-Celebes, bevattende de Gouvernemts., de Leenroerige en een gedeelte der Bondgenootschappelijke landen, behoorende tot het Gouvernement van Celebes en Onderh. Schaal 1 : 500 000. *Den Haag*. Uitgave van J. SMULDERS & Co.

Wij vestigen gaarne de aandacht op deze, door de firma SMULDERS in den handel gebrachte kaart, welke ongetwijfeld aan hen, die het verloop der handelingen op het eiland Celebes willen volgen, goede diensten zal bewijzen.

Ter aankondiging ontvangen:

De tocht van Overste VAN DAALEN door de Gajo-, Alas- en Bataklanden — 8 Februari tot 23 Juli 1904 — door J. C. J. KEMPEES, 1^e Luit. der Art. en fungerend Adjut. van den Colonne-Commt. *Amsterdam*. J. C. DALMEYER.

Kaart van Zuid-West-Celebes, bevattende de Gouvernemts., de Leenroerige en een gedeelte der Bondgenootschappelijke landen, behoorende tot het Gouvernement van Celebes en Onderh. Schaal 1 : 500.000. *Den Haag*. Uitgave van J. SMULDERS & Co.